

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน
อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ
COMMUNITY DEVELOPMENT BY BUDDHIST INTEGRATION
OF SIRATTANA SUB-DISTRICT MUNICIPALITY IN SIRATTANA
DISTRICT, SISAKET PROVINCE

พระมหานเรศ โฆสภิตติโก (ฤทธิเดช)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ
อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

พระมหานเรศ โฆสภิตติโก (ฤทธิเดช)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗

(ลิขสิทธิมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

COMMUNITY DEVELOPMENT BY BUDDHIST INTEGRATION
OF SIRATTANA SUB-DISTRICT MUNICIPALITY IN SIRATTANA
DISTRICT, SISAKET PROVINCE

PHRAMAHA NARET GHOSAKITTIKO (RITTHIDEJ)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Public Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E.2014

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน
จังหวัดศรีสะเกษ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร,ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ประธานกรรมการ

(พระมหาบุญเลิศ อินทปณโณ,รศ.)

กรรมการ

(อาจารย์ นาวาอากาศเอก ดร.นภัทร์ แก้วนาค)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

พ. น.

(พระมหานเรศ โสมกิตติโก)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน
อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัย : พระมหานเรศ โฆสภิตติโก (ฤทธิเดช)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช พธ.บ.,M.A.,Ph.D. (Pol.Sc.)

: อาจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร ศศ.บ.,น.บ.,พบ.ม.,รป.ด.

วันที่สำเร็จการศึกษา : ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ และ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๔,๗๖๔ คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง ๓๖๙ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก ๘ คน (key informants) เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง (structured in-depth-interview) เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-Interview) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ (Descriptive interpretation)

ผลการวิจัยพบว่า

๑) การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.53$, S.D. = 0.665) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็น ด้านการพัฒนาสังคม และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=3.59$, S.D. = 0.733) และด้านการพัฒนาสังคม ($\bar{X}=3.52$, S.D. = 0.716) ส่วนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.48$, S.D. = 0.753)

๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, สถานภาพ, อาชีพ, และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชากรมีเพศ, อายุ, สถานภาพ, และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน ประชากรที่มีระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

๓) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ด้านการพัฒนาสังคม พบว่า สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาและด้านวิชาชีพยังไม่มีในท้องถิ่น ประชาชนในชุมชนไม่มีกิจกรรมร่วมกันด้านการพัฒนาเศรษฐกิจพบว่า ไม่มีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมที่ทำให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายหรือทำผลผลิตให้ได้มากขึ้น มีการละลายต่อความเป็นอยู่ของชุมชนด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม พบว่า ขาดการดูแล และเอาใจใส่ โดยเฉพาะฝุ่นละออง และการจัดการด้านขยะมูลฝอยระบบระบายน้ำต่าง ๆ ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ ระบายน้ำไม่ทันท่วงที ทำให้มีน้ำขังและในชุมชนส่วนข้อเสนอแนะ ผู้บริหารเทศบาลควรมีการพัฒนาแบบโครงสร้างในการพัฒนา เพื่อให้มีความคลุมทั่วถึงทุกชุมชน และควรมีเครื่องมือในการพัฒนาที่ทันสมัย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

Thesis Title : COMMUNITY DEVELOPMENT BY BUDDHIST INTEGRATION
OF SIRATTANA SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, SIRATTANA
DISTRICT, SISAKET PROVINCE

Researcher : Phramaha Naret Ghosakittiko (Ritthidej)

Degree : Master of Arts (Public Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Thatchanan Issaradet B.A.,M.A.,Ph.D. (Pol.Sc.)

: Dr. Busakorn Watthanabut BA.,LL.B.,M.S.,D.P.A.(Public Ad)

Date of Graduation : March 31, 2015

ABSTRACT

The objectives of this research were to; 1) To study the opinions of people to community development by Buddhist integration of Sirattana Sub-District, Sirattana District, Sisaket Province, 2) compare the people's opinions about the community development by Buddhist integration of Sirattana Sub-District, Sirattana District, Sisaket Province, and 3) study problems, obstacles and recommendations for community development by Buddhist integration of Sirattana Sub-District, Sirattana District, Sisaket Province. The methodology was the mixed method between quantitative and qualitative research methods. The quantitative, the populations were 4,764 people who lived in the Sirattana sub-district municipality area and 369 samples sized by Taro Yamane's formula. The tool used for collecting data was questionnaires and analyzed by frequency, mean, standard deviation. Hypotheses were tested by t-test, F-test, one way ANOVA. The differences of pairs of means were tested by Least Significant Difference: LSD. The qualitative research, 8 key informants, purposefully selected, the tool was the structured in-depth-interview collecting data by in-depth-interview and data were analyzed by descriptive interpretation.

Findings were as follows:

1) People's opinions about the community development by Buddhist integration of Sirattana sub-district municipality, Sirattana District, Sisaket Province, in overall, were at highest level with the average of 3.53, S.D. at 0.665. Considering by aspects, it was found that people's opinions about social and environmental development were at high levels with the averages of 3.59, S.D. at 0.733 and 3.52, S.D. at 0.716 consecutively. The people's opinion about the economic development was at moderate level with the average of 3.48, S.D. at 0.753

2) Comparison of people's opinions about the People's opinions about the community development by Buddhist integration of Sirattana sub-district municipality, Sirattana District, Sisaket Province, classified by the populations data; sex, age, status, and monthly incomes was that people with different sex, age, educational levels, status, occupation, and monthly incomes had different opinions about the community development by Buddhist integration of Sirattana sub-district municipality, Sirattana District, Sisaket Province at the statistically significant level at 0.05.

3) Problems, obstacles and recommendations for the community development by Buddhist integration of Sirattana sub-district municipality, Sirattana District, Sisaket Province, were that; as for the aspect of social development, there were not graduate and vocational levels of educational institutes in the area. People in the community did not have cooperative activities in economical development. There was not resource person to help local people and farmers with new innovation to save expenses or to increase their productions. There was negligence of people's way of life. As for the environmental aspect, it was found that there was not up-keeping and protection of the local environment. Dust, garbage, sewage, drainage system were not sufficient that caused water pollution in the community. As for recommendations, municipality administrators should have an approach for developmental structure to cover all areas in the community. And they should have modern equipment for further sustainable development.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาของคณะกรรมการที่ปรึกษาอันประกอบด้วย ผศ.ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช และอาจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และขอขอบพระคุณประธานและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ,รศ., อาจารย์ น.อ.ดร.นภัทร์ แก้วนา และ ผศ.ดร.สุรพล สุธะพรหม ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย คือ พระมหาสม กลยาโณ, Ph.D., พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปญโญ, ดร., ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, อาจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณีต และอาจารย์ ดร.นันทา จันท์แก้ว ที่ได้ตรวจสอบและให้คำแนะนำจนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอเจริญพรขอบคุณท่านนายกเทศมนตรีตำบลศรีรัตนะ, ท่านรองนายกเทศมนตรีตำบลศรีรัตนะ, ท่านปลัดเทศบาลตำบลศรีรัตนะ, ท่านประธานสภาเทศบาล, ท่านสมาชิกสภาเทศบาล, รักษาการหัวหน้าสำนักปลัด, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๕ และนายสุพรรณ ห่อทรัพย์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอเจริญพรขอบคุณประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตนะ ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณหลวงพ่พระครูสิริธรรมภาณ เจ้าอาวาสวัดละหาร อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี, พระอธิการสายใจ สุจิตโต เจ้าอาวาสวัดบ้านสำโรงระวี อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ, พระอาจารย์อดิศักดิ์ อิทธิธมโม, พระมหากรกต วรกิตติ, อาจารย์ ดร.สุริยา รักษาเมือง ที่คอยให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดถึงคุณโยมพ่อสุทธิ ฤทธิเดช ที่สนับสนุนทุนในการศึกษา ตลอดถึงให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พระสมนึก ธีรปญโญ เจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรฯ และเพื่อน ๆ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รุ่น ๘ ทุกรูป/คน ที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมาทุกท่าน

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแก่ ครูบาอาจารย์ บิดามารดา ญาติสนิทมิตรสหาย ที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุก ๆ เรื่องรวมทั้งบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยเล่มนี้ให้แก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี

พระมหานเรศ โฆสกิตติโก (ฤทธิเดช)

๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๗

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๑๐)
สารบัญแผนภาพ	(๑๔)
อธิบายคำย่อ	(๑๕)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	๑๐
๒.๑.๑ ความหมายของการพัฒนา	๑๐
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน	๑๒
๒.๒.๑ ความหมายของชุมชน	๑๒
๒.๒.๒ องค์ประกอบของชุมชน	๑๔
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	๑๙
๒.๓.๑ ความหมายของการพัฒนาชุมชน	๑๙
๒.๓.๒ หลักการและวิธีการพัฒนาชุมชน	๒๓
๒.๓.๓ องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชน	๒๖
๒.๔ แนวคิดที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล	๒๙

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง		หน้า
	๒.๔.๑ ความหมายของเทศบาล	๒๙
	๒.๔.๒ รูปแบบของเทศบาล	๓๒
	๒.๔.๓ โครงสร้างของเทศบาล	๓๔
	๒.๔.๔ อำนาจหน้าที่ของเทศบาล	๔๖
	๒.๔.๕ การบริหารงานเทศบาล	๕๒
	๒.๔.๖ การกำกับดูแลเทศบาล	๖๕
๒.๕	หลักสภาราณียธรรม ๖	๖๘
	๒.๕.๑ การนำหลักสภาราณียธรรม ๖ ไปใช้กับการพัฒนาชุมชน	๗๕
๒.๖	ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ	๗๘
๒.๗	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘๐
	๒.๗.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา	๘๐
	๒.๗.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน	๘๓
	๒.๗.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล	๘๙
	๒.๗.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสภาราณียธรรม ๖	๙๖
๒.๘	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๙๙
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	๑๐๑
	๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๐๑
	๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๐๒
	๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย	๑๐๓
	๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๐๘
	๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐๙
บทที่ ๔	ผลการวิจัย	๑๑๑
	๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๑๑
	๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธ บูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ	๑๑๔

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน	๑๒๐
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ	๑๓๕
๔.๕ ผลการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ	๑๔๑
๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๔๕
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๔๗
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๔๗
๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๔๗
๕.๑.๒ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ	๑๔๘
๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน	๑๔๘
๕.๑.๓ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	๑๔๙
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๕๐
๕.๒.๑ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม	๑๕๐
๕.๒.๒ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกเป็นรายด้าน	๑๕๑
๕.๒.๓ ผลการอภิปรายสมมติฐาน	๑๕๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๕๘
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๕๘
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ	๑๕๘
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	๑๕๘

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บรรณานุกรม	๑๖๐
ภาคผนวก	๑๗๐
ภาคผนวก ก.	หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือวิจัย ๑๗๑
ภาคผนวก ข.	ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ ๑๗๗
ภาคผนวก ค.	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ของแบบสอบถาม ๑๘๐
ภาคผนวก ง.	ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Try out) ๑๘๒
ภาคผนวก จ.	แบบสอบถามเพื่อการวิจัย ๑๘๕
ภาคผนวก ฉ.	หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก ๑๙๓
ภาคผนวก ช.	แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย ๒๐๒
ประวัติผู้วิจัย	๒๐๕

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนา	๑๒
๒.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน	๑๘
๒.๓ ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	๒๘
๒.๔ การกำหนดขนาดของเทศบาล	๓๔
๒.๕ โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของเทศบาล	๔๑
๒.๖ อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๕๔๖	๔๗
๒.๗ อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๕๔๖	๔๘
๒.๘ อำนาจหน้าที่ของเทศบาลนคร ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๕๔๖	๔๙
๒.๙ ข้อมูลเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล	๖๗
๒.๑๐ ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสารานุกรม ๖	๗๖
๓.๑ แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๐๒
๓.๒ ตารางการวัดค่าตัวแปร	๑๐๔
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๑๑
๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนา ชุมชนเชิงพหุบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม	๑๑๔
๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนา ชุมชนเชิงพหุบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม	๑๑๕
๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนา ชุมชนเชิงพหุบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	๑๑๗
๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนา ชุมชนเชิงพหุบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม	๑๑๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๖ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลศรีรั้งตะ อำเภอสครีรั้งตะ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ	๑๒๐
๔.๗ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลศรีรั้งตะ อำเภอสครีรั้งตะ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ	๑๒๑
๔.๘ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลศรีรั้งตะ อำเภอสครีรั้งตะ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา	๑๒๒
๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรั้งตะ อำเภอสครีรั้งตะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม	๑๒๓
๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรั้งตะ อำเภอสครีรั้งตะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการพัฒนาสังคม	๑๒๔
๔.๑๑ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลศรีรั้งตะ อำเภอสครีรั้งตะ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามสถานภาพ	๑๒๕
๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรั้งตะ อำเภอสครีรั้งตะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามสถานภาพ ด้านการพัฒนาสังคม	๑๒๖
๔.๑๓ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลศรีรั้งตะ อำเภอสครีรั้งตะ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ	๑๒๗
๔.๑๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรั้งตะ อำเภอสครีรั้งตะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม	๑๒๘

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔.๑๕	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสครีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามอาชีพ ด้านการพัฒนาสังคม ๑๒๙
๔.๑๖	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสครีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามอาชีพ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ๑๒๙
๔.๑๗	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสครีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามอาชีพ ด้านการพัฒนา สิ่งแวดล้อม ๑๓๐
๔.๑๘	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสครีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ๑๓๑
๔.๑๙	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสครีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม ๑๓๒
๔.๒๐	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสครีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามอาชีพ ด้านการพัฒนาสังคม ๑๓๓
๔.๒๑	ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของ เทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสครีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนก ตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ ๑ – ๖ ๑๓๔
๔.๒๒	ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของ เทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสครีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม ๑๓๕
๔.๒๓	ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสครีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม ๑๓๖

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๒๔	ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของ เทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	๑๓๗
๔.๒๕	ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	๑๓๘
๔.๒๖	ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของ เทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม	๑๓๙
๔.๒๗	ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม	๑๔๐

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑	โครงสร้างฝ่ายการเมืองของเทศบาล ๓๕
๒.๒	โครงสร้างฝ่ายข้าราชการประจำของเทศบาล ๓๙
๒.๓	ขั้นตอนในการพิจารณาร่างเทศบัญญัติทั่วไป และร่างเทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ๕๔
๒.๔	โครงสร้างรายได้และรายจ่ายของเทศบาล ๖๓
๒.๕	โครงสร้างผู้บริหารเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ๘๐
๒.๖	กรอบแนวคิดในการวิจัย ๑๐๐
๔.๑	สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ๑๔๕

คำชี้แจงการใช้อักษรย่อและหมายเลขย่อคัมภีร์

๑. การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักโดยใช้ระบบย่อคำ ดังต่อไปนี้

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธम्मบท	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ชาตกปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ชาตก	(ภาษาไทย)

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

ในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักการอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีใช้ระบบระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า เช่น ขุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๓๒๑-๓๒๒/๗๒ หมายความว่า การอ้างอิงนั้นระบุถึง สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบทปาติ ฉบับภาษาบาลี พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๒๑-๓๒๒ หน้า ที่ ๗๒ ส่วนพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยจะระบุ เล่ม / ข้อ / หน้า/ เช่น ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/ ๓๒๑-๓๒๒/ ๑๓๓ หมายความว่า ระบุถึง สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๒๑-๓๒๒ หน้า ที่ ๑๓๓ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

งานพัฒนาชุมชน เป็นงานบริหารที่ต้องการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยมุ่งให้ข้าราชการ ปัญญาชนของชาติและผู้นำทางสังคมทั่วไปลงมือทำงานในชุมชน เพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างประชาชนที่อยู่ในชนบทและประชาชนที่อยู่ในชุมชนเมือง จึงนับว่างานพัฒนาชุมชนจะก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความสามัคคีต่อกันระหว่างคนในชาติ ทำให้ประชาชนในชนบทเกิดความรักความหวงแหนหมู่บ้านชุมชนของตนเอง การพัฒนาชุมชนจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำมาซึ่งความมั่นคง มั่งคั่ง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติและความเป็นธรรมในสังคมไทย

ปัจจุบันสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งมาจากปัจจัยภายในประเทศ เช่น การเพิ่มขึ้นของประชากร การเปลี่ยนแปลงลักษณะของอาชีพ การโยกย้ายถิ่นฐาน ความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐ ความต้องการในบริการของรัฐที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นต้น แต่ปัจจัยที่สำคัญ คือ ปัจจัยภายนอกประเทศ ซึ่งเข้ามามีอิทธิพลโดยตรงหรือผสมผสานกับปัจจัยภายในประเทศดังกล่าว กล่าวคือ แนวโน้มของสังคมโลกในปัจจุบัน ที่เปิดให้มีการค้าขายและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดและไร้พรมแดนหรือเรียกว่า “ยุคโลกาภิวัตน์” ซึ่งได้รับการเอื้ออำนวยจากทั้งบรรยากาศทางการเมืองระหว่างประเทศ ความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร การเดินทาง การขนส่งสินค้า ตลอดจนความสะดวกในเรื่อง ๆ อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องกำหนดแนวทางหรือวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ ในระยะยาวให้ทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อมิให้ประเทศต้องประสบกับสภาพล้าหลัง สูญเสียโอกาสที่จะแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ในเวทีโลก และเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด^๑

กระบวนการพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการที่มุ่งเสริมสร้างความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนในชุมชนนั้น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง เพื่อให้เกิดความเจริญในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

^๑สมาน รังสิโยภษณ์, การบริหารราชการไทย อดีต ปัจจุบัน อนาคต, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๖), หน้า ๒.

ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชนให้ดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่ให้มากที่สุด ในปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอันเป็นผลเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปในลักษณะการขาดสมดุลของโครงสร้างทางสังคม ซึ่งไม่อาจปรับตัวได้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว การล่มสลายทางวัฒนธรรมของชุมชน การให้ความสำคัญกับค่านิยมที่มุ่งประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงการปรับเปลี่ยนลักษณะวิถีการดำรงชีวิตในชุมชนที่ถูกกำหนดโดยปัจจัยภายนอกชุมชนมากกว่าปัจจัยภายในชุมชนเช่นที่เคยเป็นมาในอดีต

จากสภาพในปัจจุบันของสังคมไทย ปัญหาที่ชุมชนในชนบทประสบอยู่ทั่ว ๆ ไป ก็คือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ประชาชนประสบกับความยากจน ความเป็นอยู่แร้นแค้น เนื่องจากการขาดแคลนความรู้ในการผลิตสมัยใหม่ วิธีการผลิตยังอยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ รวมทั้งขาดแคลนเงินทุนขาดแคลนอุปกรณ์ในการผลิต ชาวนามักจะขายผลผลิตของตนเองให้แก่พ่อค้าคนกลางในราคาต่ำและช่องทางในการประกอบอาชีพอื่นมีจำกัดหลังจากทำนาแล้วชาวนาส่วนใหญ่จะว่างงาน การนำเอางานพัฒนาชุมชนมาใช้จะทำให้เศรษฐกิจของชาวชนบทดีขึ้น คือ ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น ช่วยแก้ปัญหาการว่างงานส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ลดความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจของประชาชน ทำให้ประชาชนมีฐานะทางด้านเศรษฐกิจดีขึ้นและประเทศชาติมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

งานพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ ฉะนั้นในงานพัฒนาชุมชนจึงพยายามที่จะพัฒนาด้านต่าง ๆ ไปพร้อมกันในทุก ๆ ด้านให้เกิดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพราะทุกภาคส่วนการพัฒนาจะมีส่วนช่วยสนับสนุน ซึ่งกันและกันอย่างมาก กล่าวคือหากให้การพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวโดยละทิ้งหรือไม่ให้ความสำคัญแก่ด้านอื่นอย่างเท่าเทียมกันแล้วด้านที่ได้รับการพัฒนานั้นจะไม่ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง เพราะมีด้านที่ไม่ได้รับการพัฒนาจะกลายเป็นปัญหาที่แฝงอยู่ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาชุมชนจึงต้องพัฒนาทั้งคนและวัตถุไปพร้อม ๆ กัน^๒

สำหรับเทศบาลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะของความเป็นชุมชนเมือง ให้ประชาชนมีสิทธิ มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น เป็นรูปแบบที่เรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตยและใกล้ชิดประชาชนมาก เท่าที่ปรากฏในเขตเทศบาลนั้นจะเป็นลักษณะผสมผสานกัน

^๒ พระบุญโชค กิตติสาร (คำภีระ), “ประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

ของความเป็นเมืองและชนบทรวมกัน ประชาชนจึงรวมอยู่ด้วยกันอย่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็นอาชีพ ฐานะ หรือรายได้

สภาพแตกต่างกันดังกล่าวย่อมมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของเทศบาลเป็นอย่างมาก และยิ่งเทศบาลที่กำลังพัฒนาจะต้องประสบปัญหาที่ต้องให้บริการ ประชาชนอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ซึ่งจะเห็นได้ว่า เทศบาลมีภารกิจที่รับผิดชอบมาก แต่ก็ยังประสบกับปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีก เช่น การไม่ได้รับความ ร่วมมือจากประชาชน ปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ขาดการประสานงานหรือการให้ความ ร่วมมือกับส่วนราชการต่าง ๆ^๓

เทศบาลตำบลศรีรัตนะ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจ การปกครองให้มีอิสระในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม แต่เท่าที่ผ่านมา การบริหารด้านการพัฒนาชุมชน ตลอดถึงการพัฒนาคูณภาพชีวิตของประชาชน ยังไม่ประสบ ผลสำเร็จเท่าที่ควร ไม่ได้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง การพัฒนาชุมชนยังไม่ ครอบคลุมถึงปัญหา เช่น ปัญหาการติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง ปัญหาการส่งเสริมอาชีพ ภายในชุมชน^๔

งานพัฒนาชุมชนด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนได้ ฉะนั้นในงานพัฒนาชุมชนจึงพยายามที่จะพัฒนา ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกันในทุก ๆ ด้านเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ซึ่ง กันและกัน เพราะทุกภาคส่วนการพัฒนาจะมีส่วนร่วมช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นทาง พระพุทธศาสนาที่เช่นเดียวกันยังเป็นหน่วยสนับสนุนในการที่จะพัฒนาชุมชน ซึ่งในทาง พระพุทธศาสนาผู้วิจัยได้นำหลักธรรมที่เป็นประโยชน์ในการที่จะพัฒนาชุมชน คือ หลักสารณียธรรม ๖^๕ ได้แก่ ๑) เมตตาภาวกรรม ๒) เมตตาวิจิตรกรรม ๓) เมตตาโมกกรรม ๔) สาธารณโภคี ๕) สีสสามัญญตา ๖) ทิฏฐิสามัญญตา หลักสารณียธรรม เป็นหลักธรรมที่จะเสริมสร้างความรู้สึกที่ดี ให้เกิดขึ้นต่อกันและกันอยู่เสมอในยามที่ระลึกถึงกัน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคี มีน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้นด้วยหากสังคมใดต้องการที่จะเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็น ปึกแผ่นให้เกิดขึ้น ก็ควรที่จะต้องนำเอาหลักธรรมธรรมทั้ง ๖ ประการ ไปใช้อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ได้

^๓ ทานตะวัน อินทร์จันทร์, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาล เมืองลำพูน”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖).

^๔ เทศบาลตำบลศรีรัตนะ, แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๕๘, หน้า ๑๕. (เอกสารอัดสำเนา).

^๕ ที.ปา. (ไทย) ๑๑ / ๓๒๔ / ๓๑๒.

แนวทางการพัฒนาชุมชนโดยมีหลักพุทธธรรมเป็นพื้นฐานอันจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สามารถนำไปบูรณาการใช้ในการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ว่ามีความสอดคล้องและครอบคลุมกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีหรือไม่ ต้องการทราบว่าเทศบาลตำบลศรีรัตนให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนมากน้อยเพียงใด ตลอดจนเพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน ซึ่งได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการในการพัฒนาชุมชน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหารเพื่อพิจารณา กำหนดเป็นนโยบายเพื่อปรับปรุงพัฒนาแนวทางการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๓.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการบูรณาการจากหลักสารานุกรมธรรม๖^๖ ได้แก่ ๑) เมตตากายกรรม ๒) เมตตาวจีกรรม ๓) เมตตามโนกรรม ๔) สาธารณโภคี ๕) สีสามัญญตา ๖) ทิฏฐิสามัญญตา และแนวคิดการพัฒนายั่งยืน ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการพัฒนาสังคม ๒. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และ ๓. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ” ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, สถานภาพ, อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย ๓ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการพัฒนาสังคม ๒. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ๓. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ” ประชากรกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย

๑.๔.๓.๑ ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีจำนวน ๔,๗๖๔ คน^๗

๑.๔.๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนได้ส่วนเสียกับการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๘ คน

^๖ที.ปา. (ไทย) ๑๑ / ๓๒๔ / ๓๑๒.

^๗เทศบาลตำบลศรีรัตน, ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลศรีรัตน, [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.srirattana.go.th/index.php?op=staticcontent&id=7471>[๙ ก.ย. ๒๕๕๖].

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษาวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ๑. หมู่บ้านลำโรงระวี ๒. หมู่บ้านหนองถ่ม ๓. หมู่บ้านหนองแคน ๔. หมู่บ้านจอก ๕. หมู่บ้านทุ่งระวี ๖. หมู่บ้านหนองบัว ๗. หมู่บ้านตระกาจ ๘. หมู่บ้านหนองเทา

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ” ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ รวมเป็นระยะเวลา ๑๐ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๖ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะในการวิจัย

การพัฒนา หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงความเจริญก้าวหน้าของชุมชนในทางที่ดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ เป็นการพัฒนาที่สนองความต้องการของปัจจุบันโดยไม่ทำให้ประชาชนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดความสามารถของเขาในการที่จะสนองความต้องการของเขาเอง

ชุมชน หมายถึง ถิ่นฐานที่อยู่ของกลุ่มคนมีการอยู่อาศัยร่วมกันมีการทำกิจกรรมเรียนรู้และพึ่งพาอาศัยกัน มีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาประจำถิ่น และมีความผูกพันอยู่กับพื้นที่ อยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน

การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่จะทำให้ชีวิตของประชาชนมีการเจริญก้าวหน้าขึ้นพร้อม ๆ กัน ซึ่งประชาชนในชุมชนร่วมกันจัดการวางแผนและอาจลงมือปฏิบัติเอง โดยที่พยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ให้มากที่สุดซึ่งแบ่งออกเป็นการพัฒนาในแต่ละด้าน ดังนี้

๑. ด้านพัฒนาสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น จากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ เพื่อการทำให้เหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้น สอนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้น

๒. ด้านพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง การทำให้รายได้ที่แท้จริงต่อประชาชน การมีความยุติธรรมในการกระจายรายได้ และการกำหนดราคา เพื่อให้ประชาชน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๓. ด้านพัฒนาสิ่งแวดล้อม หมายถึง การพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพ และชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้น โดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น

พุทธบูรณาการ หมายถึง การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของสังคม ที่สัมพันธ์กันนำมาเข้าด้วยกันหรือผสมผสานได้อย่างกลมกลืนเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาชุมชน

หลักสาราณียธรรม ๖ หมายถึง คุณธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกันหลักการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เมตตาการุณยธรรม คือ การช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมงานด้วยความเต็มใจแสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน การให้การอนุเคราะห์ช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นไม่รังแกทำร้ายผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๒. เมตตาวิจิตรกรรม คือ การช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน พุดมีเหตุผล ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๓. เมตตาเมตตากรรม คือ การตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน เป็นการศึกษาต่อกัน คิดเชิงบวกไม่คิดอิจฉาริษยาหรือไม่คิดมุ่งร้ายพยาบาท ถ้าทุกคนคิดคิดเชิงบวกแล้วปฏิบัติเหมือนกัน ความสามัคคีก็จะเกิดขึ้นในหมู่คณะ และในสังคมก็จะอยู่ด้วยความสุข

๔. สาธารณโภคี คือ การที่ได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้คนเดียว นำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่าย ให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน การรู้จักแบ่งสิ่งของให้กัน และกันตามโอกาสอันควรเพื่อแสดงความรักความหวังดีของผู้ที่อยู่ในสังคมเดียวกัน

๕. สีสัมมัญญตา คือ การที่ทุกคนที่อยู่ร่วมกันมีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ ก็จะเป็นการสร้าง ความรักใคร่สามัคคีมีความประพฤติสุจริตปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของหมู่คณะไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น

๖. ทิฐีสัมมัญญตา คือ การที่มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้น สิ้นทุกข์ หรือขจัดปัญหาไม่เห็นแก่ตัวรู้จักเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นร่วมมือร่วมใจในการสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสงบสุข

เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบทัศนะของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๗.๓ ทำให้ทราบถึง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๗.๔ นำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนได้ ดังนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

๒.๒ แนวคิดที่เกี่ยวกับชุมชน

๒.๒.๑ ความหมายของชุมชน

๒.๒.๒ องค์ประกอบของชุมชน

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

๒.๓.๑ ความหมายของการพัฒนาชุมชน

๒.๓.๒ หลักการและวิธีการพัฒนาชุมชน

๒.๓.๓ องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชน

๒.๔ แนวคิดที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

๒.๔.๑ ความหมายของเทศบาล

๒.๔.๒ รูปแบบการของเทศบาล

๒.๔.๓ โครงสร้างของเทศบาล

๒.๔.๔ อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

๒.๔.๕ การบริหารงานเทศบาล

๒.๔.๖ การกำกับดูแลเทศบาล

๒.๕ หลักสาราณียธรรม ๖

๒.๖ ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๗.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

๒.๗.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน

๒.๗.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล

๒.๗.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสาราณียธรรม ๖

๒.๘ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

๒.๑.๑ ความหมายของการพัฒนา

คำว่า “พัฒนา” ในความหมายของภาษาไทย เป็นการให้ความหมายที่เข้าใจกันว่า การทำให้เจริญ ซึ่งสามารถนำมาพัฒนามนุษย์ในด้านสังคม เพื่อให้สังคมนั้นเจริญเติบโตซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กล่าวไว้ว่า “การพัฒนา” หมายถึง การทำให้เจริญ^๑ การเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี การกระทำที่เป็นเหตุให้บางสิ่งบางอย่างเจริญเติบโตขึ้นหรือขยายออกเพื่อให้ดีขึ้นกว่าที่มีอยู่เดิม และการพัฒนานั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหรือมนุษย์ก็ได้^๒ การพัฒนา หมายถึง การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คือ มีอาหารที่มีคุณค่ากิน มีสุขภาพดีขึ้นทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต มีงานทำ เดินทางไปมาติดต่อสื่อสารกันได้ทางใดทางหนึ่ง มีชีวิตความเป็นอยู่ ครอบครัว เพื่อนบ้าน และสิ่งแวดล้อม^๓ และยังได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงการพัฒนาที่น่าจะส่งผลต่อคนส่วนคนส่วนใหญ่ใน ๓ ลักษณะด้วยกัน คือ^๔

๑. การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้า ซึ่งถ้าเป็นเรื่องเศรษฐกิจก็เรียกว่า ความเจริญทางเศรษฐกิจ ถ้าเป็นด้านสังคมก็เป็นเรื่องของความมีเหตุผล ตลอดจนระบบและกลไกซึ่งเอื้ออำนวยให้สามารถใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจ และลดความขัดแย้งโดยสันติวิธี เรื่องความก้าวหน้านี้ได้กลายเป็นเรื่องที่ได้รับการเอาใจใส่กันมาก และมีคนส่วนหนึ่งเห็นว่า การพัฒนานั้น หมายถึง เรื่องของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างเดียว ซึ่งตามทัศนะของการพัฒนาโดยทั่วไปนั้น ควร หมายถึง เรื่องความก้าวหน้าทางสังคมด้วย ไม่เฉพาะแต่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเท่านั้น

๒. การพัฒนา หมายถึง ความมั่นคง ถ้าในทางเศรษฐกิจเราต้องการให้ระบบเศรษฐกิจเป็นระบบที่มั่นคงมีเสถียรภาพ ไม่มีปัญหาเงินเฟ้อ เงินฝืด ในทางสังคมก็เช่นกันเราต้องการเห็นความมั่นคงทางสังคม เป็นสังคมที่สงบสุข สังคมที่สามารถปรับตัวเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้โดยปราศจากความรุนแรง ความมั่นคงจึงเป็นเรื่องใหญ่และในการพัฒนาที่ต้องคิดถึงเรื่องนี้ด้วย

๓. การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้าและความมั่นคง การพัฒนายังควร หมายถึง ความเป็นธรรม อีกด้วย โดยเฉพาะความเป็นธรรมในลักษณะที่ว่าประชาชนทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วม และได้รับผลตอบแทนจากการที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาตามควร ดังนั้น

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒, หน้า ๗๗๙.

^๒คณาจารย์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ความจริงของชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๗), หน้า ๑๗๓.

^๓วิทยากร เชียงกูล, เพื่อศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร : มิ่งมิตร, ๒๕๔๐), หน้า ๒๓.

^๔โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, การพัฒนาประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๓๒), หน้า ๒๕.

การพัฒนาที่เราต้องการจึงควรเป็นการพัฒนาในรูปแบบที่ช่วยสร้างความเป็นธรรมด้วยจากความหมายทั้งหมดสามารถ สรุปได้ว่า การพัฒนา คือ การสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าจนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาวะการณ์ของสังคมจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งที่คุณค่าเพิ่มขึ้น และต้องการมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

การทำให้เจริญขึ้น ทำให้รุ่งเรืองขึ้น ใช้ได้ทั้งการพัฒนาวัตถุและการพัฒนาจิตใจ เช่น การพัฒนาชนบท การพัฒนาประเทศ การพัฒนาสติปัญญา และการพัฒนาจิต เป็นต้น แต่ศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่แท้จริงที่ใช้ในการพัฒนาจิตนั้น ท่านใช้คำว่า ภาวนา หมายถึง การทำให้มี การทำให้เกิดขึ้น ทำให้เจริญ การอบรม การบำเพ็ญ เช่น คำว่า สมาธิภาวนา คือ การเจริญ การอบรม หรือบำเพ็ญสมาธิ และคำว่า วิปัสสนาภาวนา คือ การเจริญ การอบรม หรือการบำเพ็ญวิปัสสนา^๕ การพัฒนาแบบพุทธ เป็นการพัฒนาสังคมที่จะก่อให้เกิดสันติสุขต้องเป็นการพัฒนาที่ถ่อมมนุษย์เป็นสาระโดยมุ่งให้เกิดพัฒนาการในบุคคลที่ประกอบกันเป็นสังคมพัฒนาการของบุคคลนี้ ทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า ภาวนา คือ การทำให้เจริญ ซึ่งมีความหมายต่างจาก วัฒนธรรม ที่แปลว่า รก การพัฒนาสังคมในทัศนะของพระพุทธศาสนา คือ การทำให้สังคมนั้นมีภาวะที่เอื้อให้บุคคลมีชีวิตที่ดีงามนั้น หมายถึง ชีวิตที่ไร้ทุกข์ หลุดพ้นจากความบีบคั้น รัตรึงทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน สามารถที่จะกำหนดความเป็นอยู่ของตนด้วยสติปัญญาและความ پاکเพียรของชีวิตเช่นนี้ย่อมไม่ถูกกีดกันครอบงำให้จำกัดอยู่กับตัวเอง จึงมีจิตใจเป็นอิสระและแผ่กว้างไปยังเพื่อนมนุษย์และสรรพชีวิต ภาวะชีวิตดังกล่าวในทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า อีสรภาพ ซึ่ง แปลว่า ความเป็นใหญ่ในตนเอง^๖

จากข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ตามแนวคิดของนักวิชาการได้ ประเด็นต่าง ๆ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๒.๑

^๕พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ), **การพัฒนาจิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๒.

^๖พระไพศาล วิสาโล, **พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘-๑๙.

ตารางที่ ๒.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนา

นักวิชาการ	ประเด็น
วิทยากร เชียงกุล, (๒๕๔๐), หน้า ๒๓.	การพัฒนา คือ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คือ มีอาหารที่มีคุณค่ากิน มีสุขภาพดีขึ้นทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต มีงานทำ เดินทางไปมาติดต่อสื่อสารกันได้ทางใดทางหนึ่ง มีชีวิตความเป็นอยู่ ครอบครัวยุ้ยเฟ้อ บ้าน และสิ่งแวดล้อม
โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, (๒๕๓๒), หน้า ๒๕.	การพัฒนา ที่น่าจะส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่มี ๓ ลักษณะ ได้แก่ ๑. การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้า ๒. การพัฒนา หมายถึง ความมั่นคง ๓. การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้าและความมั่นคง

๒.๒ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

๒.๒.๑ ความหมายของชุมชน

“ชุมชน” มีนัยและความหมายที่เป็นไปตามพลวัตหรือกระแสของสังคม แต่ถ้าพิจารณาโดยละเอียด จะพบว่า นักวิชาการ นักพัฒนา หรือผู้ที่ให้ความหมายของคำว่า “ชุมชน” ล้วนต่างให้ความหมายที่สอดคล้องกับความรู้ ทศนคติ หรือโดยมีจุดมุ่งหมายที่หวังช่วงชิงอำนาจในการนิยามความหมายของตนเพื่อผลประโยชน์ประการใดประการหนึ่ง

ความเป็นชุมชนหรือความเป็นหมู่คณะมีการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา การจำกัดคำนิยามของคำว่า “ชุมชน” ไว้ในแนวใดแนวหนึ่งย่อมจะขาดความหลากหลายหรือความไม่เข้าใจในความเป็นชุมชนและถ้าพิจารณาโดยรวมก็จะเห็นว่า ความเป็นชุมชนนั้น เน้นเรื่องของความสัมพันธ์และการเกาะเกี่ยวกันของเพื่อนมนุษย์ในระดับต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การพยายามทำความเข้าใจแนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ศึกษาในการที่จะเลือกความเหมาะสมและสอดคล้องกับฐานปฏิบัติการ (Practical Base) ของตน

ชุมชนหรือประชาคม คือ^๗

๑. กลุ่มย่อยที่มีลักษณะหลายประการเหมือนกันลักษณะสังคม แต่มีขนาดเล็กกว่าและมีความสนใจร่วมที่ประสานงานในวงแคบกว่า ชุมชน หมายถึง เขตพื้นที่ระดับของความคุ้นเคยและการติดต่อระหว่างบุคคล ตลอดจนถึงพื้นฐานความยึดเหนี่ยว เฉพาะบางอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้าน ชุมชนมีลักษณะเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตัวเองที่จำกัดมากกว่าสังคม

^๗ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิชชิง, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑๒.

แต่ภายในวงจำกัดเหล่านั้นย่อมมีการสังสรรค์ใกล้ชิดกว่า และความเห็นอกเห็นใจลึกซึ้งกว่า อาจจะมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพันเอกภาพ เช่น เชื้อชาติ ต้นกำเนิดเดิมของชาติหรือศาสนา

๒. ความรู้สึกและทัศนคติทั้งมวลที่ผูกพันปัจเจกบุคคลให้รวมเข้าเป็นกลุ่ม

ชุมชน คือ กลุ่มคนที่มีความรู้สึกนึกคิดและผลประโยชน์ร่วมกัน อาศัยอยู่ในบริเวณหรือที่เดียวกัน มีการใช้ประโยชน์และบริการทางสังคมร่วมกัน^๘ ซึ่งมีความสอดคล้องกับนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวในทำนองเดียวกันว่า ชุมชน หมายถึง ดินแดนทั่วไปที่มีจำนวนคนมากกว่า ๒ คนขึ้นไป ที่ได้ร่วมกันด้วยธรรมชาติอย่างเดียวกัน คือ มีความคิดเห็นพ้องต้องกัน รวมตัวกันที่จะทำอะไรร่วมกันและก็หวังที่จะประสบความสำเร็จนั้นอย่างเดียวกัน^๙ กลุ่มคนที่มีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน และสามารถดำเนินงานกิจกรรมใดๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้^{๑๐} กลุ่มคนที่อาศัยอยู่รวมกันในที่ใดที่หนึ่ง โดยมีความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความรู้สึกนึกคิด และสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสิ่งที่คล้าย ๆ กัน มีการปฏิบัติต่อกันด้วยความรู้สึกว่าแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น^{๑๑} ชุมชน หมายถึง องค์การทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นหนึ่ง และมวลสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ได้ และสามารถแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ของชุมชนเองได้^{๑๒} ชุมชนประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีบางสิ่งบางอย่างคล้ายคลึงกัน รวมขึ้นเป็นชุมชนหนึ่ง มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก สถาบัน และกลุ่มคนที่อยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน อยู่ใต้กฎหมายหรือข้อบังคับเดียวกัน^{๑๓} ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมีความสนใจร่วมกันและมีพฤติกรรมอย่างเดียวกัน เช่น มีภาษาพูดหรือวัฒนธรรมเหมือนกัน^{๑๔} กลุ่มคนที่อยู่รวมกัน และสมาชิกทุกคน ได้ให้ความสนใจในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นร่วมกัน มิเพียงแต่ให้ความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่งเฉพาะ แต่ให้

^๘ ประดิษฐ์ มัชฌิมา, สังคมวิทยาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๒), หน้า ๔๒.

^๙ พัฒน์ สุจันทร์, การพัฒนาชุมชนแบบผสมผสานสำหรับประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕), หน้า ๔.

^{๑๐} กรมการพัฒนาชุมชน, คู่มือการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนสำหรับนักพัฒนากร, (กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๗๗.

^{๑๑} ทองศักดิ์ คุ้มไชน้ำ, การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติการ, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๓๔), หน้า ๔.

^{๑๒} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๖), หน้า ๖.

^{๑๓} จีรพรรณ กาญจนจิตรา, การพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๐), หน้า ๑๐-๑๑.

^{๑๔} จินตนา สุจางันท์, การศึกษาและการพัฒนาชุมชนในศตวรรษที่ ๒๑ (Education and Community Development in the 21st Century), (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๖), หน้า ๗๒.

ความสนใจโดยทั่วไป ซึ่งมีขอบเขตมากพอที่จะอยู่ร่วมกันในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้แล้วชุมชนนั้นอาจหมายถึง การอยู่ร่วมกันอย่างง่าย ๆ เช่น หมู่บ้านหนึ่ง ชนเผ่าหนึ่ง หรือการอยู่ร่วมกันขนาดใหญ่ เช่น เมืองหนึ่ง ๆ หรือประเทศหนึ่ง^{๑๕} ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ รวมถึงติดต่อสื่อสารกัน^{๑๖}

สรุปได้ว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกันในเขตหรือบริเวณเดียวกันที่แน่นอน มีวิถีการดำเนินชีวิตคล้ายกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอยู่ภายใต้กฎระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา และเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในชุมชน

๒.๒.๒ องค์ประกอบของชุมชน

นักวิชาการได้กล่าวถึง “องค์ประกอบของชุมชน” ไว้อย่างกว้างขวาง ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกเพื่อนำมาประกอบการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

องค์ประกอบของชุมชน ๓ ประการ คือ^{๑๗}

๑. มนุษย์ (Human Component)
๒. สิ่งที่มีมนุษย์คิดค้นประดิษฐ์ขึ้น (Man - Made Component)
๓. สิ่งที่มีธรรมชาติสร้างขึ้น (Natural Component)

องค์ประกอบทั้ง ๓ ประการนี้สามารถอธิบายได้ คือ

๑. องค์ประกอบด้านมนุษย์

เป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในชุมชน จากวิวัฒนาการของมนุษย์ เป็นต้นมาจนถึงวันนี้ มนุษย์ชอบอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม หรือนอกจากจำเป็นต้องรวมกันเป็นกลุ่ม สรุปได้ว่า ในทุกชุมชนไม่มีใครเลยถูกทอดทิ้งอยู่คนเดียว โดยไม่มีการไปมาหาสู่ติดต่อกับบุคคลอื่นในชุมชนนั้น การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มมีหลากหลายลักษณะและหลายรูปแบบ เช่น ครอบครัว กลุ่มพ่อค้า เป็นต้น มีทั้งกลุ่มที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตลอดจนกลุ่มที่เรียกว่า กลุ่มปฐมภูมิ และกลุ่มทุติยภูมิ ความจำเป็นที่มนุษย์จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม หรือต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น

^{๑๕}โรเบิร์ต เอ็ม แม็คไกวเวอร์, อ้างถึงใน ไพรัตน์ เดชะรินทร์, ทบทวนการพัฒนาชนบทไทย, (กรุงเทพมหานคร : ดี แอนด์ เอส, ๒๕๔๔), หน้า ๑-๒.

^{๑๖}ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศิลธรรมและสุขภาพ, (กรุงเทพมหานคร : มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๕.

^{๑๗}ไพรัตน์ เดชะรินทร์, การบริหารการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔), หน้า ๑๖-๑๗.

ก็เนื่องจากกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และคนที่เป็สมาชิกของกลุ่มใด ๆ ก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์ต่อสมาชิกในกลุ่มเดียวกันหรือกับกลุ่มอื่น ๆ อีกเป็นลูกโซ่เกี่ยวพันกันไปสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญขององค์ประกอบด้านมนุษย์

๒. องค์ประกอบด้านที่สิ่งมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น

สิ่งที่มนุษย์คิดค้นประดิษฐ์ขึ้นมีหลากหลายลักษณะ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมและได้นำไปใช้ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเครื่องอำนวยความสะดวก หรือสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น วิทยุ โทรศัพท์ ตู้เย็น พัดลม อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องท่นแรง รถยนต์ นอกจากสิ่งที่เป็นวัตถุแล้ว มนุษย์ยังสร้างแนวความคิด ปรัชญา ค่านิยม ความเชื่อ ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งนั้น องค์ประกอบเหล่านี้แตกต่างกันไปในแต่ละชุมชน ซึ่งมีสภาพและระดับต่างกัน การประดิษฐ์คิดค้นของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด และสืบต่อกันไปตลอดเวลา สิ่งทั้งหลายที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมาจะมีความสัมพันธ์กันต่อกันในแต่ละชนิดของมันเอง ความสัมพันธ์เหล่านี้คล้าย ๆ กับลูกโซ่ที่ต่อกันเป็นช่วง ๆ อันเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบของสิ่งที่มนุษย์คิดค้นขึ้น เช่น สร้างรถยนต์ขึ้นมาก็นำไปวิ่งบนถนนที่สร้างขึ้นมา และอาจจะทำให้เกิดฝุ่นปลิวไปสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านหรือสามารถที่จะชนผลผลิตพวกพืชผัก ผลไม้ไปขายในตลาดได้เร็วขึ้น เป็นต้น

๓. องค์ประกอบด้านสิ่งธรรมชาติสร้างขึ้น

สิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้นมามีรวมทุกอย่าง ที่เกี่ยวข้องกับพืช สัตว์ ทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย ซึ่งทุกชุมชนจะมีสิ่งี่ธรรมชาติสร้างขึ้นเป็นส่วนประกอบอยู่ทั้งนั้น สิ่งต่าง ๆ แต่ละชนิดในชุมชนที่ธรรมชาติสร้างขึ้นจะมีความสัมพันธ์ต่อกันเหมือนองค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วทั้ง ๒ ประเภท เช่น สภาพอากาศที่แห้งแล้งจะทำให้ดินแตกระแหงและไม่มีน้ำเพียงพอสำหรับการเจริญเติบโตของพืชผลทั้งหลาย เป็นต้น

องค์ประกอบของชุมชนทั้ง ๓ ประการ จะมีความสัมพันธ์และมีการปฏิบัติต่อกัน องค์ประกอบที่อยู่ภายในชุมชนหนึ่ง ๆ เริ่มจากองค์ประกอบด้านมนุษย์ นอกจากจะมีความสัมพันธ์และปฏิบัติต่อกันแล้ว ยังจะต้องไปมีความสัมพันธ์ต่อสิ่งี่ธรรมชาติสร้างขึ้นด้วย เช่น มนุษย์ร่วมมือกันไปช่วยกันตัดไม้ในป่า แล้วนำมาสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย เป็นต้น

องค์ประกอบทั้ง ๓ ประการ นี้จะความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบดังกล่าวนี้จะไม่มีความเจริญที่ไม่เท่าเทียมกัน เพราะว่ามีตัวบงการ (Control Point) หรือกลไกที่มีบทบาทในการควบคุม สนับสนุน หรือส่งเสริมองค์ประกอบ ทั้ง ๓ ของชุมชนให้เจริญก้าวหน้า หยุดอยู่กับที่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงไป ตัวบงการสำคัญนี้คือระบบต่าง ๆ ในชุมชนนั่นเองซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้^{๑๘}

^{๑๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙-๒๐.

๑. ระบบการปกครอง การบริหารประเทศย่อมขึ้นอยู่กับการจัดรูปการปกครองอาจเป็นแบบกระจายอำนาจ (Decentralization) หรือเป็นรูปแบบรวมอำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง (Centralization) และรูปแบบการปกครองย่อมมีอิทธิพลในการกำหนดหรือแบ่งการองค์ประกอบของชุมชนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่นการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ แบบเสรีประชาธิปไตย ชุมชนที่มีระบบการปกครองต่างกันย่อมมีเสรีภาพ อิสรภาพ แสดงออกต่างกันและย่อมส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของบุคคลที่อยู่ในชุมชนนั้น และความสัมพันธ์และปฏิบัติต่อกันกับองค์ประกอบอื่น ๆ ย่อมผิดแผกแตกต่างกันไป

๒. ระบบเศรษฐกิจ อิทธิพลของระบบเศรษฐกิจต่อองค์ประกอบนับว่ามีมากทีเดียวการที่ชุมชนใดชุมชนหนึ่งหรือประเทศใดประเทศหนึ่งจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมหรือเกษตรกรรมนั้นนับได้ว่าเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงของชุมชน อย่างประเทศไทยเรามักกล่าวกันอยู่เสมอว่าระบบเศรษฐกิจเป็นแบบเกษตรกรรม ผลผลิตและรายได้ประชาชาติในใหญ่ได้จากผลผลิตทางการเกษตร เครื่องมือที่ใช้ในชุมชนจึงเป็นเครื่องมือเพื่อการเกษตรเสียเป็นส่วนมาก ปัญหาเรื่องการตลาด การผลิต จึงเป็นปัญหาของการเกษตร แต่หากเป็นชุมชนที่ระบบเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับอุตสาหกรรมมากกว่าการเกษตร ชุมชนนั้นก็จะมีเครื่องมือเครื่องใช้เพื่ออุตสาหกรรมมากกว่าการเกษตรกรรม

๓. ระบบการศึกษา ความเจริญของชุมชนและความล้ำหลังของชุมชน เมื่อเปรียบเทียบกับแล้วจะเห็นว่าระบบการศึกษาได้แผ่ขยายวงกว้างขวาง สมาชิกในชุมชนมีการศึกษาสูง โดยเฉลี่ยแล้วการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เจริญย่อมมีมาก เพราะการถ่ายทอดวิชาความรู้และการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ย่อมมีมากขึ้นในที่ชุมชนที่สมาชิกในชุมชนนั้นยังไม่มีการศึกษา หรือโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ระบบการศึกษาย่อมจะสร้างความสัมพันธ์ของทั้งสามองค์ประกอบ ให้สับสนยิ่งขึ้น หรือแบบง่าย ๆ อย่างเช่น ชุมชนในเมือง คนในชุมชนมีการศึกษามากกว่าในชนบท สถาบันทางสังคม (Social Institution) หรือกลุ่มถาวร (Permanent Groups) มีมากกว่าชนบท ซึ่งมีเพียงสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลัก การรวมกลุ่มเพื่อกระทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน ก็จะทำให้รูปลักษณะง่าย ๆ และกลุ่มสลายตัวไปเมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง

๔. ศาสนา ตัวกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในชุมชนหนึ่งๆที่มีความสำคัญไม่น้อย โดยเฉพาะในชุมชนที่ยังอยู่ในขั้นพัฒนา (Developing Community) คือ ศาสนา ศาสนาในที่นี้ย่อมหมายความว่าความรวมถึงความเชื่อในสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ และการกระทำต่าง ๆ ทางศาสนา การศึกษาของนักมานุษยวิทยาพบว่า อิทธิพลเรื่องความเชื่อศาสนาหรือลัทธิศาสนาของชุมชนนั้น มีอิทธิพลมากที่จะสร้างความสัมพันธ์ หรือเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของชุมชนหนึ่งไปได้อย่างมาก เช่น ชุมชนที่เอามนุษย์มาฆ่าเพื่อบูชายัญ โดยเชื่อว่าพระเจ้าจะบันดาลประโยชน์ให้หากได้มีการบูชายัญแล้ว

๕. ตัวบ่งการอื่น ๆ นอกจากตัวบ่งการใหญ่ทั้งสี่ประการดังกล่าวมาแล้ว ยังอาจมีตัวบ่งการอื่นๆ อีก เช่นตัวบ่งการที่ธรรมชาติสร้างสรรค์ให้ เช่น สัตว์ การเกิดอุทกภัย หรือมีอากาศหนาวจัด ร้อนจัด มีภูเขาไฟ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบของชุมชนอยู่มาก

อนึ่ง ในการจำแนกองค์ประกอบของชุมชนเป็น ๓ ประการ ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ได้มีนักวิชาการผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในภาคสนาม นำไปใช้เป็นแนวทางจำแนกองค์ประกอบชุมชน โดยเฉพาะชุมชนในระดับหมู่บ้าน ว่ามีองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ คน สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ โดยมีคำอธิบายประกอบ ดังนี้^{๑๙}

๑. คน เป็นองค์ประกอบสำคัญของชุมชน และเป็นเป้าหมายสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนา ก่อนสิ่งอื่นๆ ถ้าเราสามารถพัฒนาคนในชุมชนได้แล้ว การพัฒนาด้านอื่น ๆ ก็จะทำให้สำเร็จตามมา แต่ถ้าเราไม่สามารถพัฒนาคนได้แล้ว การพัฒนาด้านอื่น ๆ ก็จะประสบกับความล้มเหลว โดยสิ้นเชิง ดังนั้นในการพัฒนาชุมชนจึงเป็นหลักการพัฒนาคนเป็นที่สำคัญ กลุ่มคนควรได้รับการพัฒนาในชุมชน มีหลายกลุ่ม เช่น เด็กเล็ก เยาวชน สตรี ผู้นำท้องถิ่นและกลุ่มผู้นำกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งประชาชนทุกเพศทุกวัย ที่มีปัญหาในการดำรงชีวิตด้านต่าง ๆ

๒. สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบ ๆ ตัวคน ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งแวดล้อมเหล่านี้จะเป็นสมบัติร่วมกันของชุมชน เช่น ถนน สะพาน ป่าไม้ แหล่งน้ำ วัด โรงเรียน ศูนย์พัฒนาหมู่บ้าน สถานีอนามัย ที่สาธารณะ ตลอดจนสิ่งที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของชุมชน สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับตัวคนมาก เพราะถ้าสิ่งแวดล้อมไม่ดี ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนก็จะเกิดความลำบากตามไปด้วย

๓. สถานการณ์ หมายถึง เหตุการณ์หรือความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในชุมชนอันเป็นผลมาจากการติดต่อปะทะสังสรรค์กันระหว่างคนในชุมชน ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ถ้าการติดต่อปะทะสังสรรค์กันระหว่างคนเป็นไปในแนวทางที่ดี สถานการณ์ก็จะดี แต่ถ้าการติดต่อปะทะกันระหว่างคนเป็นไปในทางลบ เช่น การชิงดีชิงเด่น การแก่งแย่งผลประโยชน์ ขาดความร่วมมือสามัคคี สถานการณ์ในปัจจุบันก็จะเลวร้ายลงไปด้วย

ดังนั้นองค์ประกอบทั้ง ๓ ประการของชุมชน ถ้าเราสามารถทำให้เป็นคนดี สิ่งแวดล้อมดี และสถานการณ์ก็จะดีตามไปด้วย จะทำให้ชุมชนน่าอยู่ มีความสงบสุข ประชาชนก็จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีในที่สุด

^{๑๙} ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนที่ ๓, **หลักและวิธีการพัฒนาชุมชน**, (เอกสารประกอบการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน อุบลราชธานี : ฝ่ายฝึกอบรมศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ ๓, ๒๕๓๕), หน้า ๔.

นอกจากนั้นชุมชนควรมีองค์ประกอบ ดังนี้^{๒๐}

๑. มีกลุ่มคน
๒. มีพื้นที่ที่อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น
๓. มีความสัมพันธ์ของประชาชนในชุมชน
๔. มีผลประโยชน์ร่วมกัน

จากข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ตามแนวคิดของนักวิชาการได้ประเด็นต่าง ๆ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๒.๒

ตารางที่ ๒.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน

นักวิชาการ	ประเด็น
ประดิษฐ์ มัณชิมา, (๒๕๒๒), หน้า ๔๒.	กลุ่มคนที่มีความรู้สึกนึกคิดและผลประโยชน์ร่วมกัน อาศัยอยู่ในบริเวณ หรือที่เดียวกัน มีการใช้ประโยชน์และบริการทางสังคมร่วมกัน
สัญญา สัญญาวิวัฒน์, (๒๕๓๖), หน้า ๖.	องค์การทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นหนึ่ง และมวลสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ได้ และสามารถแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ของชุมชนเองได้
จินตนา สุกจันทน์, (๒๕๕๖), หน้า ๗๒.	กลุ่มคนที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมีความสนใจร่วมกันและมีพฤติกรรมอย่างเดียวกัน เช่น มีภาษาพูดหรือวัฒนธรรมเหมือนกัน
วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, (๒๕๓๐), หน้า ๕.	กลุ่มคน มีพื้นที่ที่อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น มีความสัมพันธ์ของประชาชนในชุมชน มีผลประโยชน์ร่วมกัน
ไพรัตน์ เดชะรินทร์, (๒๕๒๔), หน้า ๑๖-๑๗.	๑. มนุษย์ เป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในชุมชน ๒. สิ่งที่มนุษย์คิดค้นประดิษฐ์ขึ้นสิ่งที่มนุษย์คิดค้นประดิษฐ์ขึ้นมีหลากหลายลักษณะ ๓. สิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้นสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้นมาหมายรวมทุกอย่าง ที่เกี่ยวข้องกับพืช สัตว์ ทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย

^{๒๐}วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การพัฒนาชุมชนประยุกต์, (ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๐), หน้า ๕.

ตารางที่ ๒.๒ (ต่อ)

นักวิชาการ	ประเด็น
	สรุปได้ว่า องค์ประกอบของชุมชน กล่าวได้ว่า เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดชุมชนขึ้นมา โดยอาศัยองค์ประกอบเหล่านี้ คือ คน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะคนเป็นริเริ่มในการตั้งชุมชนขึ้นมาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของตนเอง สิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมบริเวณชุมชนที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น และสถานการณ์เหตุการณ์ที่คนในชุมชนสร้างขึ้นมาเพื่อ ความสามัคคีภายในชุมชน และพบปะสร้างสรรค์กันระหว่างชุมชนกันชุมชนด้วยกัน

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

๒.๓.๑ ความหมายของการพัฒนาชุมชน

ได้นักวิชาการได้ให้แนวคิดการพัฒนาชุมชน ดังต่อไปนี้

- ๑) คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุดของชุมชน ในการพัฒนาชุมชนต้องเชื่อมั่น และ ศักยภาพของมนุษย์ เพราะมนุษย์สามารถพัฒนาตนเองและชุมชนจนมีมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- ๒) การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วม แสดงแนวคิด ร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้การพัฒนาชุมชนเป็นหน้าที่ของประชาชนเพราะ การพัฒนาเป็นของประชาชน เพื่อประชาชน โดยประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อตนเอง และสังคม
- ๓) การช่วยเหลือตัวเองและชุมชน ในการพัฒนาเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของ ประชาชนและชุมชนให้สามารถพัฒนาตัวเองและชุมชน การขอความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชน ต้องเป็นสิ่งที่เกินขีดความสามารถของประชาชนในชุมชน
- ๔) การใช้ทรัพยากรในชุมชน การพัฒนาย่อมเกิดประโยชน์แก่ชุมชน โดยการใช้ ทรัพยากรในชุมชน เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่มีอยู่ใน ชุมชนของตนเอง โดยไม่หวังพึ่งพาจากภายนอกชุมชน เพราะชุมชนอื่นๆ ก็ต้องมีการนำทรัพยากรเพื่อ พัฒนาชุมชนเช่นกัน และเป็นการผลักดันเพื่อปลูกจิตสำนึกการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชน ของตน
- ๕) การริเริ่มของประชาชนในชุมชน การพัฒนาเป็นสิทธิเสรีภาพของคนในการพัฒนา ชุมชนต้องเกิดจากความต้องการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยประชาชนได้ริเริ่มในการจัด การโครงการ

ต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ชุมชนสามารถที่จะคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาของชุมชนตนเอง โดยมีหวังจะพึ่งพาอาศัยองค์กรจากรัฐหรือชุมชนภายนอก

๖) ขีดความสามารถของชุมชนและรัฐบาล การพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นพัฒนาคนและทรัพยากรในท้องถิ่น เพราะรัฐบาลมีความจำกัดด้านขีดความสามารถ ทั้งบุคลากร งบประมาณหรือทรัพยากร ส่วนขีดจำกัดของชุมชนในเรื่องความไม่พร้อมของคน และทรัพยากรไม่เพียงพอ

๗) การร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน การพัฒนาชุมชนจำเป็นที่จะต้องมีการประสานงานในระหว่างชุมชนและรัฐบาลเพื่อจะให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ โดยไม่ปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบงานเพียงฝ่ายเดียว เพราะรัฐบาลและชุมชนต่างมีขีดจำกัดความสามารถในการพัฒนาที่แตกต่างกัน

๘) การพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ การพัฒนาชุมชนต้องดำเนินการไปพร้อมกัน หลายด้านจะมุ่งเพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ เพราะการพัฒนามีหลายกิจกรรมทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องสอดคล้องและเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อประหยัดแรงงาน งบประมาณ และเวลาที่ใช้ การพัฒนาจึงต้องประสานงานกันหลายด้าน ทั้งตัวบุคคล หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ

๙) การสมดุลในการพัฒนา การพัฒนามีกิจกรรมต้องทำอยู่หลายด้านไม่ใช่มีเพียงกิจกรรมเดียว ทำให้การดำเนินการต้องเป็นไปพร้อมกันทุกด้าน ไม่ให้เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะกิจกรรมมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด จึงต้องคำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนาด้วย

๑๐) การศึกษาภาคชีวิต การพัฒนาชุมชนมีลักษณะที่ให้การศึกษแก่ประชาชนในชุมชนทุกเพศทุกวัยอย่างต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต การพัฒนาชุมชนจึงต้องมีลักษณะที่เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องต่อกิจกรรมของชุมชน เป็นวิธีการที่นำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล เป็นโครงการที่มีแผนงานมุ่งเน้นความคิดของชุมชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และเป็นขบวนการทางสังคมที่คอยกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาชุมชนตลอดเวลา^{๒๑}

การพัฒนาชุมชน คือ ขบวนการที่มุ่งส่งเสริมประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทุกด้าน โดยประชาชนเป็นผู้ริเริ่ม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุดและเสริมด้วยการช่วยเหลือจากภายนอกเท่าที่จำเป็น^{๒๒} การพัฒนาเป็นการทำให้เกิดความเจริญขึ้นหรือดีขึ้นทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจจึงจะเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาที่สมบูรณ์เพราะชีวิตประกอบด้วยกายและจิตใจ ฉะนั้นหากได้รับการพัฒนาจะขาดส่วนหนึ่งไปก็ไม่สามารถที่จะเรียกว่าเป็นพัฒนาที่ดีหรือเป็น

^{๒๑} สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๔-๔๕.

^{๒๒} วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, **การพัฒนาชนบทไทย**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑), หน้า ๖.

ชีวิตที่สมบูรณ์^{๒๓} การพัฒนาชุมชน หมายถึง การปรับปรุงสภาพต่าง ๆ ของชุมชน รวมทั้งมาตรฐานความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เพื่อนำมาซึ่งความเจริญด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ตามแนวทางที่ชุมชนต้องการโดยความคิดริเริ่ม การพึ่งพาตนเอง และความร่วมมือกันของชุมชน และระหว่างรัฐกับราษฎร ถ้าจำเป็นก็อาจขอความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชน^{๒๔} การพัฒนาชุมชน เป็นการร่วมมือระหว่างรัฐและประชาชนในการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน นั่น คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมีแบบแผนและไปทิศทางที่ดีกว่าเดิม^{๒๕} การพัฒนาชุมชน เป็นขบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่จะทำให้ชีวิตทุก ๆ ด้านของประชาชนได้มีการเปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้าขึ้นพร้อม ๆ กัน เน้นว่าการพัฒนาชุมชนนั้นควรเป็นไปเพื่อ “คุณภาพชีวิต” ในทุก ๆ ด้านอยู่ในเกณฑ์ที่ดีและต้องเป็นขบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องยาวนาน^{๒๖} พร้อมกันนั้นได้นักวิชาได้แสดงความเห็นถึงการพัฒนาชุมชนแบ่งออก ๑๐ อย่าง ดังต่อไปนี้^{๒๗}

- ๑) คนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด
- ๒) การช่วยเหลือตนเอง
- ๓) ความต้องการที่แท้จริงของชุมชน
- ๔) ความคิดริเริ่มของชุมชน
- ๕) ความร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชน
- ๖) ความสมดุลของการพัฒนา
- ๗) การใช้ทรัพยากรในชุมชน
- ๘) การดำเนินงานตั้งอยู่บนรากฐานของหลักประชาธิปไตย
- ๙) การประสานงาน
- ๑๐) การผสมผสาน

การพัฒนาชุมชน คือ การรวมกำลังดำเนินการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้มีความเป็นปึกแผ่นและดำเนินการไปในแนวทางที่ตนต้องการ โดยอาศัยความร่วมมือกำลังของประชาชนในชุมชนนั้นในการช่วยเหลือตัวเองและร่วมมือกันดำเนินงาน แต่มักจะได้รับความช่วยเหลือทางด้าน

^{๒๓} สมพร เทพสิทธิ, การพัฒนาแบบยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : สมชายการพิมพ์, ๒๕๓๖), หน้า ๓.

^{๒๔} ชีววัฒน์ นิเจนตร, การศึกษากับสังคมการพัฒนาชุมชน, เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ ๒๖๙, (กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๒๘), หน้า ๒๒.

^{๒๕} พัฒน์ บุญยรัตนพันธ์, การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๑๗), หน้า ๙.

^{๒๖} ไพฑูรย์ เครือแก้ว, ลักษณะสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิธิ, ๒๕๑๘), หน้า ๑๘๙.

^{๒๗} วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, หลักการพัฒนาชุมชนการพัฒนาชุมชนประยุกต์, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์, ๒๕๓๒), หน้า ๒๐.

วิชาการจากหน่วยราชการหรือองค์การอาสาสมัครอื่น ๆ^{๒๘} การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุง “หมู่บ้าน” ด้วยการกระทำร่วมกันระหว่างประชาชน และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน เพื่อให้หมู่บ้านเป็นหน่วยสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติได้อย่างมั่นคงด้วยการใช้ทรัพยากรส่วนใหญ่ในท้องถิ่น และถ้าหากว่าชุมชนขาดสิ่งใดที่จำเป็นแก่การเปลี่ยนแปลง ฝ่ายรัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชนจะช่วยจัดหาสิ่งจำเป็นที่ขาดแคลนนั่นได้^{๒๙} การพัฒนาชุมชน คือ การเปลี่ยนแปลงชุมชนให้ดีขึ้นหรือให้เจริญขึ้นทุกด้านนั้น คือ จะต้องพัฒนาคนกลุ่มชน สิ่งแวดล้อมทางวัตถุหรือสาธารณสมบัติและพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้บรรลุผลแก่เศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งการเมืองของชาติโดยรวม^{๓๐} การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการที่จะต้องทำต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อก่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จำเป็นต้องใช้เวลาและจำต้องอาศัยกรรมวิธีการเปลี่ยนแปลงที่ถูกวิธีกระทำอย่างรีบร้อน เพื่อให้การพัฒนาไปถึงประชาชนอย่างแท้จริงและเพื่อให้ “ทิศทางการพัฒนา” เป็นไปโดยถูกต้องตามหลักวิชา โดยการพัฒนาที่มีเป้าหมายหลักอยู่ที่ “การพัฒนาคน” ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากยิ่งกว่าการพัฒนาทั่ว ๆ ไปหลายเท่าตัว^{๓๑} การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการอย่างหนึ่งที่รัฐบาลนำมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้น เตือน ยั่วยุและส่งเสริมประชาชนในชนบทให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้น และเข้าร่วมมือในการดำเนินงานปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเอง และเสริมสร้างท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการปกครองตามระบบประชาธิปไตย^{๓๒} การพัฒนาชุมชน หมายถึง การพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการช่วยตนเอง เพื่อนบ้านและชุมชนให้มาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการร่วมมือกันระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เป็นวิธีการที่นำการบริการของรัฐบาลกับความต้องการของประชาชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น^{๓๓}

^{๒๘} Arthur Dunham, “The Outlook for Community Development” in The Social Welfare Forum 1958 (Proceedings of The National Conference on Social Welfare, 1991), p. 3.

^{๒๙} ณรงค์ สุจันง, สังคมวิทยาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๕), หน้า ๑๔๘.

^{๓๐} จีรพรรณ กาญจนะจิตรา, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๙), หน้า ๓๘.

^{๓๑} ไพรัตน์ เดชะรินทร์, การบริหารงานพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔), หน้า ๑๓.

^{๓๒} สุวิทย์ ยิ่งวรพันธ์, การพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕), หน้า ๖๓.

^{๓๓} กรมการพัฒนาชุมชน, ภูมิปัญญาไทย, (กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๔๘), หน้า ๑๐.

คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าพัฒนา คือ คำว่า Relief และ Rehabilitation โดยคำว่า Relief หมายถึง การให้ความช่วยเหลือในระยะสั้นกับประชาชนที่ประสบภัยจากภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์และธรรมชาติ เช่น สงคราม แผ่นดินไหว พายุไต้ฝุ่น ความช่วยเหลือที่ให้อาจะเป็นอาหาร น้ำดื่ม ผ้าห่ม ที่พักอาศัย และยารักษาโรค ในขณะที่คำว่า Rehabilitation เป็นการให้ความช่วยเหลือหลังจากผ่านการช่วยเหลือระยะสั้นไปแล้ว เป็นความพยายามช่วยสร้างคุณภาพชีวิตของผู้ประสบภัยพิบัติให้กลับมาดีเหมือนเดิม เช่น การสร้างบ้านที่อยู่อาศัยให้กับผู้เดือดร้อนจากแผ่นดินไหว น้ำท่วมหรือสงคราม ส่วนใหญ่โครงการเหล่านี้ใช้เวลา ๑ ปี หรือ ๒ ปี เป็นการช่วยให้คนสามารถกลับมาดำเนินชีวิตตามปกติได้อีกครั้งหนึ่ง ส่วนคำว่า Development หรือการพัฒนาจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของความทุกข์ยากและความยากจน เป็นความพยายามในการแก้ปัญหาพื้นฐานของสังคมโดยการเข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงและเป็นกระบวนการที่ยาวนานกว่า^{๓๔}

สรุป การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการ โครงการ หลักวิธีการ ที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น การพัฒนาชุมชนนั้น จะต้องพัฒนาทางด้านวัตถุดิบด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ และด้านปัญญา และสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนนั้น คือ การพัฒนาคนในชุมชนเสียก่อน เพื่อสร้างองค์ความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมศีลธรรม จริยธรรม จิตสำนึก มีเหตุผล และมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ให้กับประชาชน

๒.๓.๒ หลักการและวิธีการพัฒนาชุมชน

นักวิชาการได้กล่าวถึง “หลักการและวิธีการพัฒนาชุมชน” ไว้อย่างกว้างขวาง ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกเพื่อนำมาประกอบการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

การพัฒนาชุมชน มีความเป็นมา ปรัชญา แนวความคิด ความหมายที่เป็นของตนเองซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในกำหนดลักษณะของการพัฒนาชุมชน ได้ดังนี้^{๓๕}

๑. เป็นการดำเนินงานโดยและใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญ ไม่พึ่งพาบุคคลหรือทรัพยากรนอกชุมชน

๒. เป็นการร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนด้วยกัน คนในชุมชนกับหน่วยงานของรัฐหรือคนในชุมชนกับภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ

๓. การเปลี่ยนแปลงที่มีเป้าหมาย หรือทิศทางสามารถควบคุมได้

^{๓๔}Ewert, D.Merill, Adultredueationandinternational development, In Sharan B.Merriam and Phyllis M. Cunninham (Eds.), **Handbook of adult and continuing education**, (San Francisco : Jossey-Bass,1991), p.84.

^{๓๕}สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, **หลักการสื่อสารมวลชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๙), หน้า ๒๕.

๔. เกิดจากความตั้งใจและการกระทำของมนุษย์ ตามแผนและโครงการที่กำหนดขึ้นไม่ใช่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

๕. เป็นการพัฒนาคุณภาพของคนในชุมชน ให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาตนเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชนให้ได้ มาตรฐานตามที่ต้องการ

๖. เป็นกระบวนการในการศึกษา โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณภาพและความพร้อมในการพัฒนา

๗. เป็นกระบวนการจัดองค์กรหรือกลุ่ม เพราะการพัฒนาชุมชนเป็นกรณีกำลังของคนในชุมชนเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดศักยภาพของชุมชนและนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้

๘. เป็นการนำกลวิธีหรือวิธีการต่าง ๆ มาใช้

๙. มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาชุมชนเป็นของชุมชน ดำเนินการโดยคนในชุมชน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน เป็นการให้สิทธิเสรีภาพ อิสระภาพ เสมอภาค ในชุมชน และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นผู้กำหนดวิธีการดำรงชีวิตของตนเองและชุมชนได้ด้วยตนเอง

องค์การสหประชาชาติ (UN. Development of Economic and Social Affair) ได้กำหนดหลักการพัฒนาชุมชน มี ๑๐ ประการ คือ^{๓๖}

๑. การพัฒนาชุมชนต้องตอบสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชนในชุมชน ด้วยการริเริ่มจากประชาชน และเริ่มต้นจากโครงการง่ายไปสู่โครงการที่ยากขึ้น

๒. การพัฒนาชุมชนมีลักษณะเป็นโครงการอเนกประสงค์ ต้องอาศัยความร่วมมือของนักวิชาการหลายสาขา และผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย

๓. การพัฒนาชุมชนต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติของประชาชนไปพร้อม ๆ กับกิจกรรมด้านอื่น ๆ

๔. การพัฒนาชุมชนต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่เพื่อเป็นการสร้างพลังชุมชนและองค์กรของประชาชนขึ้น

๕. การพัฒนาชุมชนต้องค้นหา และพัฒนาผู้นำชุมชนในด้านต่าง ๆ ตามลักษณะของกิจกรรมและความจำเป็นของแต่ละชุมชน

๖. การพัฒนาชุมชนต้องยอมรับในสถานภาพ บทบาทของสตรี และเยาวชนเปิดโอกาสให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากที่สุด เพราะสตรีและเยาวชนมีผลต่อการขยายตัวของงาน และการรับช่วงของงานพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี

๗. การพัฒนาชุมชนของประชาชนจะประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ ถ้าหากรัฐบาลมีความพร้อมและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

^{๓๖}UN. Development of Economic and Social Affair, **Community Development and Related Service**, (New York : United Nation Republication,1960), pp. 8 - 13.

๘. การพัฒนาชุมชน ต้องมีนโยบายและการวางแผนตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่นโดยการบริหารงานทุกระดับจะต้องมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

๙. การพัฒนาชุมชนต้องสนับสนุนให้องค์กรของภาคเอกชน องค์กรอาสาสมัครต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย

๑๐. การพัฒนาชุมชนต้องมีการวางแผนให้เกิดการพัฒนาพร้อม ๆ กัน ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติหรือระดับประเทศ

วิธีการพัฒนาชุมชนเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในทางที่ดีขึ้นนั้น มีวิธีการที่สำคัญอยู่ ๒ วิธี คือ การให้การศึกษาแก่ชุมชน และการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มเพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเองเพื่อประโยชน์ของกลุ่มเป็นสำคัญอันเป็นผลให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในชุมชน วิธีการทั้ง ๒ คือ^{๓๙}

๑) การให้การศึกษาแก่ชุมชน การให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลสามารถพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้งของตนเอง และสังคม ซึ่งอาจจะได้รับการถ่ายทอด การเรียนรู้ หรือได้จากประสบการณ์ การศึกษาจึงเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้

๒) การจัดกลุ่มและพัฒนาชุมชน กลุ่มกับงานพัฒนาชุมชนเป็นของคู่กัน หากไม่มีการรวมกลุ่มก็ไม่มีการพัฒนาชุมชนทั้งนี้เพราะกลุ่มช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความคิดของประชาชน ด้วยการทำงานร่วมกันในการปรับปรุงการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

ส่วนประกอบที่สำคัญของการพัฒนาต้องมีการวางแผนในการพัฒนาชุมชน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้^{๓๘}

๑. การวางแผนพัฒนาชุมชนต้องมีการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงของสถานะทางสังคม เศรษฐกิจ ความต้องการและปัญหาของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ เป็นสำคัญ

๒. การวางแผนพัฒนาชุมชนต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน ทั้งนี้ต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการของประชาชนก่อน

๓. การวางแผนพัฒนาชุมชนในเรื่องการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการของประชาชนนั้น ให้พิจารณาที่จำนวนของประชาชนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการที่ต้องการยังไม่ได้รับการตอบสนองประกอบเป็นสำคัญ

๔. การวางแผนพัฒนาชุมชนต้องคำนึงถึงค่านิยม ความเชื่อ ข้อห้าม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ด้วย

^{๓๙} พาณี อนันตชัย, กระบวนการพัฒนาชุมชน, (นครปฐม : สำนักพิมพ์ สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๘ – ๑๐.

^{๓๘} บุญธรรม เทศนา, ปรัชญาการพัฒนา, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๔๐), หน้า ๒๕๐.

๕. การวางแผนชุมชนต้องเริ่มจากสิ่งที่ประชาชนมีอยู่และสิ่งที่ประชาชนมีความรู้อยู่แล้ว
๖. การวางแผนพัฒนาชุมชนต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนให้สอดคล้องกับความสนใจและความพึงพอใจของประชาชนในชุมชนเป็นสำคัญ
๗. การวางแผนพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องมีโครงการย่อย ๆ รองรับหลาย ๆ โครงการเพื่อแปลงแผนที่มีลักษณะเป็นนามธรรมไปสู่การปฏิบัติที่มีความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน
๘. การวางแผนพัฒนาชุมชนที่มีคุณภาพจำเป็นต้องเสริมสร้างให้ประชาชนในชุมชนเกิดการเรียนรู้และความเชื่อมั่นในการพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง
๙. การวางแผนพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องใช้การประสานสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับและทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดความสำเร็จอย่างราบรื่น
๑๐. การวางแผนพัฒนาชุมชนที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องชี้ให้เห็นแนวทางการประเมินผลได้ทุกระยะ ได้แก่ ระยะก่อนดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงาน และระยะหลังดำเนินงาน

สรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยการวางแผนในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ และตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ในการวางแผนพัฒนาต้องมีโครงการหลาย ๆ โครงการในการรองรับเพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น การพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในทุกระยะ กล่าวคือ ระยะก่อนดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงาน และระยะหลังดำเนินงาน

๒.๓.๓ องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชน

นักวิชาการได้กล่าวถึง “องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชน” ไว้อย่างกว้างขวาง ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกเพื่อนำมาประกอบการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

การพัฒนาชุมชนมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ^{๓๙}

- ๑) คนในชุมชน คนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของการพัฒนาชุมชน เนื่องจากการพัฒนาชุมชนเป็นการพัฒนาของคน โดยความร่วมมือกันของคนและเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน การพัฒนาชุมชนจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคนในชุมชนโดยตรง ทั้งที่เป็นบุคคล กลุ่มและองค์กรต่าง ๆ
- ๒) ทุนของชุมชน ทั้งทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจและทุนสิ่งแวดล้อม ทุนทางสังคม ได้แก่ คุณภาพของคน การจัดระเบียบทางสังคม สถาบันทางสังคม กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น ทุนทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพผลิตภัณฑ์ รายได้

^{๓๙} สนธยา พลศรี, เครือข่ายการเรียนรู้ฐานพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอ.เอส.พรินต์ติ้ง เฮาส์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐๖ – ๑๐๗.

แหล่งทุนของชุมชน ทุนสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ป่าไม้ แร่ธาตุ ภูเขา แม่น้ำลำคลอง น้ำตก หาดทราย เป็นต้น ทุนเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ

๓) วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เช่น วัสดุสำนักงาน วัสดุก่อสร้างเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องจักร เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นต้นวัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ต้องมีคุณภาพเหมาะสม ทนสมัยและเพียงพอกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชนที่กำหนดขึ้น

๔) ยุทธศาสตร์หรือวิธีการพัฒนา การพัฒนาชุมชนมีหลายวิธีการ เช่น การให้การศึกษาอบรม การจัดระเบียบชุมชน การสร้างผู้นำ การสร้างกลุ่มและองค์กร การวางแผนและโครงการ การประสานงาน เป็นต้น ยุทธศาสตร์เหล่านี้เมื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนต้องเป็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับชุมชนจึงจะเป็นประโยชน์และสนับสนุนการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จ

๕) กระบวนการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดำเนินงาน คือ การศึกษาชุมชน การวิเคราะห์ชุมชน การวางแผนและโครงการ การดำเนินงาน การประเมินผล และการทบทวนเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ซึ่งต้องดำเนินงานไปตามลำดับตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ

๖) การสนับสนุนช่วยเหลือจากรัฐบาลและภาคเอกชน เป็นการสนับสนุนช่วยเหลือเฉพาะในสิ่งที่มีความจำเป็น เกินขีดความสามารถของชุมชน หรือเพื่อกระตุ้นเร่งเร้าให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา

๗) การบริหารและการจัดการที่ดี เป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับบุคคล กลุ่มองค์กร การเงิน เวลา พลัง ทรัพยากร อาศัยสถานที่ เป็นต้น ให้มีประสิทธิภาพ

๘) นักพัฒนาชุมชน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นเตือน จูงใจ ประสานงาน ระดมพลังหรือศักยภาพของชุมชนมาใช้ในการพัฒนา

๙) การประสานงาน เพื่อเชื่อมประสานบุคคล กลุ่มและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนให้ดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกันเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้

๑๐) ผลของการพัฒนา เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาชุมชนซึ่งทำให้คนที่ร่วมการพัฒนามีขวัญและกำลังใจที่ดี มุ่งมั่นที่จะร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จต่อไป

จากข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ตามแนวคิดของนักวิชาการได้
ประเด็นต่าง ๆ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๒.๓

ตารางที่ ๒.๓ ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

นักวิชาการ	ประเด็น
วิทยากร เชียงกูล, (๒๕๔๐), หน้า ๒๔.	การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คือ มีอาหารที่มีคุณค่ากิน มีสุขภาพ ดีขึ้นทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต มีงานทำ เดินทางไปมา ติดต่อสื่อสารกันได้ทางใดทางหนึ่ง มีชีวิตความเป็นอยู่ ครอบครัว เพื่อนบ้าน และสิ่งแวดล้อม
วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, (๒๕๓๑), หน้า ๖.	ขบวนการที่มุ่งส่งเสริมประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทุก ด้าน โดยประชาชนเป็นผู้ริเริ่ม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย การพึ่งพาตนเองให้มากที่สุดและเสริมด้วยการช่วยเหลือจาก ภายนอกเท่าที่จำเป็น
พัฒน์ บุญยรัตนพันธ์, (๒๕๑๗), หน้า ๙.	เป็นการร่วมมือระหว่างรัฐและประชาชนในการพัฒนาชุมชน ให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้านนั้น คือเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อย่างมีแบบแผนและไปทิศทางที่ดีกว่าเดิม
พาณี อนันตชัย, (๒๕๔๒), หน้า ๘-๑๐.	การให้การศึกษาแก่ชุมชน และการจัดตั้งและพัฒนากลุ่ม เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเองเพื่อประโยชน์ของ กลุ่มเป็นสำคัญอันเป็นผลให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆในชุมชน วิธีการทั้ง ๒ คือ การให้การศึกษาแก่ชุมชน และการจัดกลุ่มและ พัฒนากลุ่ม
บุญธรรม เทศนา, (๒๕๕๐), หน้า ๒๕๐.	มีการวางแผนพัฒนาชุมชนต้องมีการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงของ สถานะทางสังคม เศรษฐกิจ ความต้องการและปัญหาของ ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ เป็นสำคัญ ตลอดจนการประเมินผลได้ ทุกระยะ ได้แก่ ระยะก่อนดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงาน และ ระยะหลังดำเนินงาน
สนธยา พลศรี, (๒๕๕๐), หน้า ๑๐๖-๑๐๗.	การพัฒนาชุมชนมีหลายวิธีการ เช่น การให้การศึกษาอบรม การจัดระเบียบชุมชน การสร้างผู้นำ การสร้างกลุ่มและองค์กร การวางแผนและโครงการ การประสานงาน เป็นต้น ยุทธศาสตร์ เหล่านี้เมื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนต้องเป็นยุทธศาสตร์ที่ เหมาะสมกับชุมชนจึงจะเป็นประโยชน์และสนับสนุนการพัฒนา ให้ประสบความสำเร็จผลของการพัฒนา

ตารางที่ ๒.๓ (ต่อ)

นักวิชาการ	ประเด็น
	สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนนั้นสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยหลายส่วนด้วย เช่น คนในชุมชน ทุนของชุมชน กระบวนการพัฒนา ผลของการพัฒนา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะทำให้การพัฒนาชุมชนนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ คนในชุมชน ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนา ทุนของชุมชน การที่จะพัฒนาชุมชนต้องมีทุนในการพัฒนาจะนำไปสู่ความสำเร็จ แต่ต้องมีกระบวนการในการที่จะพัฒนาชุมชนด้วย แล้วจะนำไปสู่ผลสำเร็จของการพัฒนาชุมชน

๒.๔ แนวคิดที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

ปัจจุบันประเทศไทยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนมากกว่า ๘,๐๐๐ แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา และในบรรดาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายนี้มีปัญหาเกิดขึ้นตามมามากมาย เช่น ปัญหาเกี่ยวกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่เพียงพอแก่การบริหารงาน ปัญหาเกี่ยวกับความซับซ้อนของพื้นที่ ปัญหาเกี่ยวกับขนาดของพื้นที่ จำนวนประชากร และจำนวนบุคลากรของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาการกำกับดูแล และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นต้น^{๔๐}

๒.๔.๑ ความหมายของเทศบาล

เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตชุมชนเมือง แบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรในท้องถิ่น ความเจริญทางเศรษฐกิจ หรือรายได้ของท้องถิ่น และการพัฒนาความเจริญในท้องถิ่น ตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่น เทศบาลจึงใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับชีวิตของประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย โดยมีหน้าที่สำคัญ คือ การรักษาความสงบเรียบร้อย เช่น จัดให้มีอุปกรณ์ดับเพลิง จัดเวรยาม ตรวจความเรียบร้อยเวลากลางคืน การใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น เช่น จัดให้มีสวนสาธารณะ

^{๔๐}ไพโรจน์ สุวรรณฉวี, รวมกฎหมายท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๑.

สวนสัตว์ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจการให้บริการแก่ประชาชนด้านอื่น ๆ จัดให้มีตลาดท่าเทียบเรือ
สุสาน ทางเดินสว่าง จัดเก็บขยะ สงเคราะห์แม่และเด็ก บำรุงสถานศึกษาและโรงพยาบาล เป็นต้น^{๔๑}

เทศบาลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ถือกำเนิดมาหลังจากการ
เปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย คือ ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล
พ.ศ. ๒๔๗๖ ขึ้น และได้จัดตั้งเทศบาลครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ โดยการยกฐานะของสุขาภิบาลที่มี
อยู่เดิม ๓๕ แห่งขึ้นเป็นเทศบาล นับจากนั้นได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
หลายครั้ง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งถือเป็นกฎหมายหลักของการบริหาร
ราชการเทศบาลในปัจจุบัน โดยกำหนดหลักเกณฑ์ แบ่งเทศบาลออกเป็น ๓ ประเภท คือ เทศบาล
ตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร โดยใช้เกณฑ์รายได้ และจำนวนประชากรเป็นหลักพิจารณา

เทศบาลมีการบริหารราชการประกอบไปด้วยสององค์กร คือ ๑) ฝ่ายบริหาร คือ
นายกเทศมนตรี และ ๒) ฝ่ายสภาเทศบาล ซึ่งทั้งสองฝ่ายมีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

สภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งเรียกว่า สมาชิกสภาเทศบาล (สท.)
มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี โดยจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลจะถูกกำหนดโดยประเภท
ของเทศบาล ดังนี้^{๔๒}

๑. เทศบาลตำบล มีสมาชิกสภาเทศบาลได้จำนวน ๑๒ คน

๒. เทศบาลเมือง มีสมาชิกสภาเทศบาลได้จำนวน ๑๘ คน

๓. เทศบาลนคร มีสมาชิกสภาเทศบาลได้จำนวน ๒๔ คน

สาระสำคัญของการมีการปกครอง รูปแบบเทศบาลไว้ดังนี้ ตามพระราชบัญญัติเทศบาล
พุทธศักราช ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ ๑๑ พุทธศักราช ๒๕๔๓ กำหนดให้ท้องถิ่นใดมีสภาพ
อันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาลก็ให้จัดตั้งท้องถิ่น นั้น ๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง
เทศบาลนคร และให้เทศบาลเป็นทบวงการเมืองมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมาย
อื่น (มาตรา ๗) โดยกำหนดเทศบาลแต่ละประเภท ดังนี้

(๑) เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีพระราชกฤษฎีกา ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล
ตามพระราชกฤษฎีกานั้น ให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา ๘)

(๒) เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎร
ตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไปทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องตามพระราชบัญญัตินี้

^{๔๑}สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, คู่มือประชาชนเลือกตั้งเทศบาล, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท
เอส.พี.วี. การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๓.

^{๔๒}สถาบันพระปกเกล้า, คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส จำกัด,
๒๕๕๑), หน้า ๑๙.

และซึ่งมีพระราชกฤษฎีกานั้นยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง พระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา ๑๐)

(๓) เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ซึ่งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลนคร พระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา ๑๑) ทั้งนี้การเปลี่ยนชื่อเทศบาลหรือเปลี่ยนเขตเทศบาลให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๑๒) และเทศบาลที่ยกฐานะอาจถูกเปลี่ยนแปลงฐานะหรือยุบเลิกได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา^{๔๓}

โครงสร้างของเทศบาล ประกอบด้วยสภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรี แล้วแต่กรณี เทศบาลแห่งใดจะมีการบริหารรูปแบบคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตเทศบาลแต่ละแห่ง เดิมโครงสร้างขอเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาลที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตเทศบาล และคณะเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งกันเอง ระหว่างสมาชิกสภาเทศบาล แต่อย่างไรก็ตามในปี พุทธศักราช ๒๕๔๓ ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาลพุทธศักราช ๒๔๙๖ เสียใหม่และเพิ่มรูปแบบของผู้บริหารเทศบาลเข้ามาอีก ๑ รูปแบบ คือ นายกเทศมนตรี โดยมีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลพุทธศักราช ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๑๑ พุทธศักราช ๒๕๔๓ ว่าเทศบาลแห่งใดจะมีการบริหารในรูปแบบคณะเทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรี ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตเทศบาลแต่ละแห่งโดยวิธีการดังนี้ คือผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตเทศบาลใด จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตเทศบาลนั้นมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้จัดทำประชามติในเขตเทศบาลนั้นว่าจะกำหนดให้การบริหารเทศบาลใช้รูปแบบคณะเทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรี ผลของประชามติให้นำมาใช้เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเป็นการทั่วไปในคราวถัดจากวันออกเสียงประชามติ และให้เป็นรูปแบบการบริหารตามประชามตินั้นตลอดไป จนกว่าจะมีการออกเสียงลงประชามติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตเทศบาลนั้น ให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารเทศบาลเป็นอย่างอื่นได้การร้องขอให้ทำประชามติดังกล่าวมาแล้วจะต้องเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนครบวาระของสภาเทศบาลที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะนั้นไม่น้อยกว่า ๓๖๐ วัน และจะกระทำในวาระของสภาเทศบาลหนึ่งได้เพียงครั้งเดียว รวมทั้งให้มีกับเทศบาลทุกแห่งตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ยกเว้นในกรณีของเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล^{๔๔}

^{๔๓}ทองอาน พาไทสง, ประมวลกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติงานของท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : วี. เจ.พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๙), หน้า ๑๓๐-๑๔๒.

^{๔๔}ทองอาน พาไทสง, ประมวลกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติงานของท้องถิ่น, หน้า ๑๖๐-๑๖๙.

เทศบาลเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมือง หรือมีขีดความสามารถ และแนวโน้มที่จะพัฒนาขึ้นเป็นเมืองซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และ เทศบาลนคร ทั้งนี้ แต่ละประเภทจะจัดตั้งอย่างสอดคล้องไปตามระดับความเจริญของท้องถิ่น จำนวน และความหนาแน่นของประชากร และอื่น ๆ เทศบาลแต่ละประเทศมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่เหมือนกัน คือ การให้บริการสาธารณะตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งในด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ซึ่งเทศบาลแต่ละแห่งจะจัด การบริการดังกล่าวให้แก่ประชาชนได้มากน้อย แตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ งบประมาณ และนโยบายสาธารณะของแต่ละเทศบาล แม้การให้บริการสาธารณะของเทศบาลจะมีความแตกต่างกันไป แต่สิ่งที่เป็นหลักเดียวในการจัดบริการของทุก ๆ เทศบาลก็คือ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เทศบาลนั้น ๆ ให้มากที่สุด^{๔๕} เทศบาลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นในเขตชุมชนที่มีความเจริญและใช้ในการบริหารเมืองเป็นหลัก ที่ใช้ในปี พ.ศ.๒๕๓๖ ซึ่งในปัจจุบันรูปแบบของเทศบาลแบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร โดยมีเกณฑ์การพิจารณาเลื่อนเป็นเทศบาลในระดับต่าง ๆ ดังนี้^{๔๖}

๑. จำนวนและความหนาแน่นของประชากรในท้องถิ่น
๒. ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาจากการจัดเก็บรายได้ตามที่กฎหมายกำหนด และงบประมาณรายจ่ายในการดำเนินกิจการของท้องถิ่น
๓. ความสำคัญทางการเมืองท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงศักยภาพของท้องถิ่นนั้นว่า สามารถพัฒนาความเจริญได้รวดเร็วมากน้อยเพียงใด

๒.๔.๒ รูปแบบของเทศบาล

เทศบาล เป็นราชการส่วนท้องถิ่นแบบหนึ่ง เป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่นในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๓๖ (แก้ไขเพิ่มเติม ถึงฉบับที่ ๑๓ พ.ศ.๒๕๕๒) หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การจัดตั้งเทศบาลแบ่งออกเป็น ๓ ขนาด ประกอบด้วย เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล โดยกำหนดเกณฑ์ในการจัดตั้งเทศบาล มีดังนี้^{๔๗}

^{๔๕} น้ำทิพย์ สิงห์ตาก้อง, “การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลแบบธรรมรัฐ : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕).

^{๔๖} ณรัชชอร์ ศรีทอง, การบริหารงานพัฒนาชุมชนเชิงยุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๒๙๖.

^{๔๗} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๕๓๖ (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ.๒๕๕๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๕๒), หน้า ๒-๓.

๑. เทศบาลตำบล ในการจัดตั้งเทศบาล พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนในที่สุดมีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ ยกเลิกพระราชบัญญัติเดิมทั้งหมด ขณะนี้ยังมีผลบังคับใช้ซึ่งมีการแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ.๒๕๔๓ เทศบาลในปัจจุบันทั้งสิ้น จำนวน ๑,๑๖๔ แห่ง กำหนดเกณฑ์ในการจัดตั้งเทศบาลตำบลไว้ ดังนี้

๑. มีรายได้จริงโดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ผ่านมาตั้งแต่ ๑๒ ล้านบาทขึ้นไป

๒. มีประชากรตั้งแต่ ๗,๐๐๐ คนขึ้นไป

๓. ความหนาแน่นของประชากรตั้งแต่ ๑,๕๐๐ คน ต่อ ๑ ตารางกิโลเมตรขึ้นไป

๔. ได้รับความเห็นชอบจากราษฎรในท้องถิ่นนั้น

๕. สุขาภิบาลทุกแห่งให้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล (ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.๒๕๔๒)

๒. เทศบาลเมือง พระราชบัญญัติเทศบาลฯ กำหนดการจัดตั้งเทศบาลเมืองไว้ ๒ กรณี ดังนี้

๑. ท้องที่อันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดทุกแห่งให้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ยกเว้นกรณีได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลนคร

๒. ท้องถิ่นอื่น ซึ่งมีใช้ที่ตั้งศาลากลางจังหวัด จะจัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองได้ต้องเข้าหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑) ท้องที่มีประชากรตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ คน ขึ้นไป

๒) มีประชากรอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ คน ต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

๓) มีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามกฎหมายกำหนดไว้สำหรับเทศบาลเมือง

๔) มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

๓. เทศบาลนคร ท้องถิ่นที่จะจัดตั้งเทศบาลนครจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

๑. ท้องที่มีประชากรตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ คน ขึ้นไป

๒. มีประชากรอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ คน ต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

๓. มีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามกฎหมายกำหนดไว้สำหรับเทศบาลนคร

๔. มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลนคร

ตารางที่ ๒.๔ การกำหนดขนาดของเทศบาล^{๔๘}

ขนาดเทศบาล	รายได้
ใหญ่ (ชั้น ๑ เดิม)	รายได้รวมเงินอุดหนุนปีงบประมาณที่มาเป็นเกณฑ์คะแนน ๘๐ ล้านบาทขึ้นไป
กลาง (ชั้น ๒-๖ เดิม)	รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนปีงบประมาณที่ผ่านมา ๒๐ ล้านบาทขึ้นไป
เล็ก (ชั้น ๗ เดิม)	รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนปีงบประมาณที่ผ่านมา ๘ ล้านบาทขึ้นไป

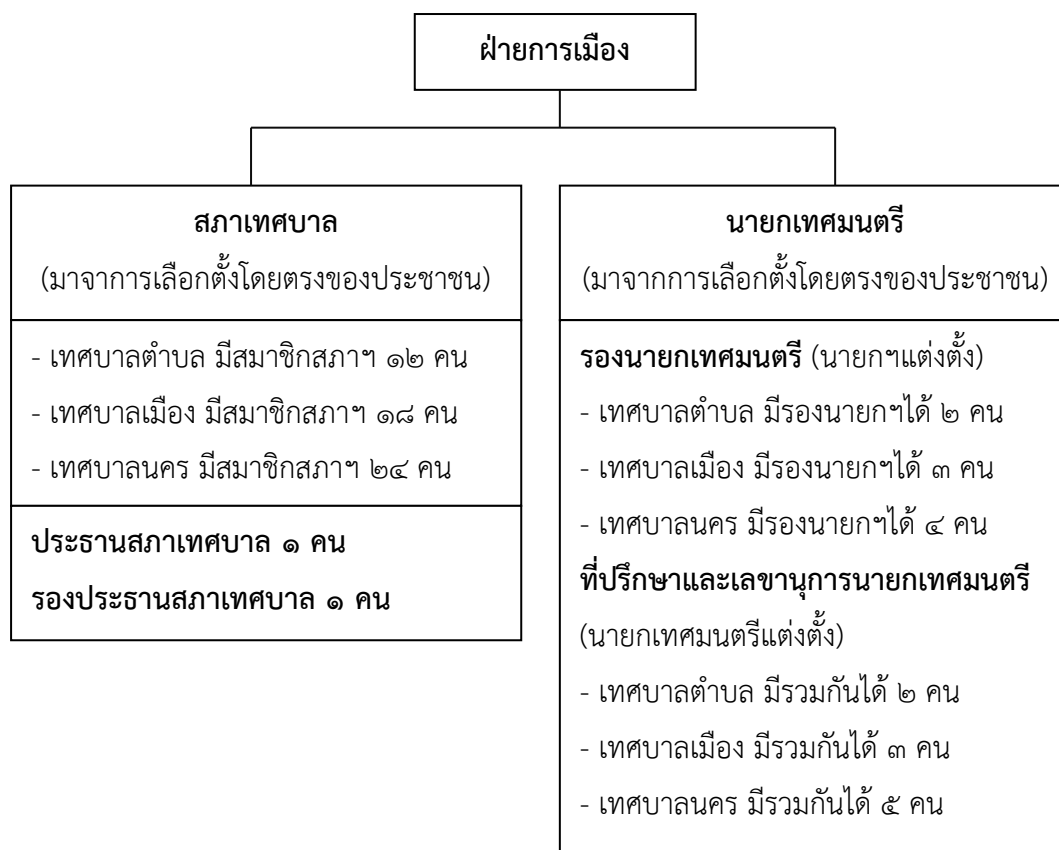
๒.๔.๓ โครงสร้างของเทศบาล

โครงสร้างของเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร มีโครงสร้างของเทศบาลแบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายสภาเทศบาล และฝ่ายบริหาร กล่าวคือ นายกเทศมนตรีทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตเทศบาล อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระไม่ได้ เมื่อได้ตำแหน่ง ๒ วาระติดต่อกัน จะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้น ๔ ปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ด้วยเหตุผลที่นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงนั้นมาจากการเคลื่อนไหวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จนทำให้ในปี ๒๕๔๓ ได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ.๒๕๔๓ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ เทศบาลเมืองและเทศบาลนครที่หมดวาระหลังจากมีประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้สามารถเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงจากประชาชนได้เลย ส่วนเทศบาลตำบลต้องรอไปจน พ.ศ.๒๕๕๐ จึงสามารถเลือกตั้งโดยตรงได้

^{๔๘} กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สำนักพัฒนาระบบ รูปแบบและโครงสร้าง ส่วนวิจัยและพัฒนาระบบ, รูปแบบและโครงสร้าง, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๓), หน้า ๘๗.

โครงสร้างของเทศบาล ประกอบไปด้วยฝ่ายการเมืองและฝ่ายพนักงานประจำ ดังนี้

๑. โครงสร้างฝ่ายการเมือง

แผนภาพที่ ๒.๑ โครงสร้างฝ่ายการเมืองของเทศบาล

โครงสร้างฝ่ายการเมือง ประกอบด้วย สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ซึ่งกำหนดให้ คุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) สภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง มีคุณสมบัติ ดังนี้

(ก) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(ข) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์ ในวันเลือกตั้ง

(ค) มีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลที่สมัคร เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๑ ปี ถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ ให้กับเทศบาลเป็นเวลาติดต่อกัน ๓ ปี นับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ง) ไม่เป็นผู้ที่พ้นตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น หรือที่ปรึกษาหรือเลขานุการของบริหารท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสีย ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญา หรือกิจการที่กระทำกับเทศบาลยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

(ฉ) ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

ติดยาเสพติดให้โทษ

เป็นบุคคลล้มละลาย

เป็นบุคคลผู้ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช หรืออยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังโดยหมายของศาล

ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิด ให้จำคุกตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป และได้พ้นโทษมาไม่ถึง ๕ ปี นับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ความผิดโดยประมาท

ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ว่าจะได้รับโทษหรือไม่ โดยได้พ้นโทษหรือต้องคำพิพากษามาไม่ถึง ๕ ปี นับถึงวันเลือกตั้ง

เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล ให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

เคยถูกถอดถอนจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น มาไม่ถึง ๕ ปี นับถึงวันเลือกตั้ง

อยู่ระหว่างเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

เคยถูกคณะกรรมการการเลือกตั้ง สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมาไม่ถึง ๑ ปี

เป็น ส.ส. ส.ว. สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

เป็นผู้สมัคร ส.ส. ส.ว. หรือเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

เป็นข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

เป็นพนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือเป็นเจ้าของที่ดินของรัฐ

เป็น กกต. ป.ป.ช. กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

สภาเทศบาลมีประธานสภาคนหนึ่ง และรองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของสภาเทศบาล ประธานสภาเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินการของสภาเทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาล รองประธานสภาเทศบาล มีหน้าที่กระทำการแทนประธานสภาเทศบาลเมื่อประธานสภาเทศบาลไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

การประชุมสภาเทศบาลในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญสี่สมัย สมัยประชุมสามัญสมัยหนึ่ง ๑ ให้กำหนดไม่เกินสามสิบวัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปอีกจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด สมัยประชุมสามัญครั้งแรกและวันเริ่มประชุมสมัยสามัญประจำปีให้สภาเทศบาลกำหนด ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องกำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลได้มาประชุมสภาเทศบาลครั้งแรกภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลครบตามจำนวนแล้ว และให้ที่ประชุมเลือกประธานสภาเทศบาลและรองประธานสภาเทศบาล นอกจากสมัยประชุมสามัญแล้ว เมื่อเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งเทศบาล ประธานสภาเทศบาลก็ดี หรือนายกเทศมนตรีก็ดี หรือสมาชิกสภาเทศบาลมีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่งก็ดี อาจทำคำร้องยื่นผู้ว่าราชการจังหวัดเรียกประชุมวิสามัญได้ สมัยประชุมวิสามัญให้มีกำหนดไม่เกินสิบห้าวัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปอีกจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด

อำนาจหน้าที่ของสภาเทศบาล เพื่อให้การดำเนินการของสภาเทศบาลเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด สภาเทศบาลมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) เลือกประธานสภาเทศบาล และรองประธานสภาเทศบาล

(ข) มีมติให้ประธานสภาเทศบาล รองประธานสภาเทศบาล และสมาชิกสภาเทศบาลพ้นจากตำแหน่ง โดยเห็นว่าที่ความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่เทศบาล หรือกระทำการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของเทศบาล โดยมีสมาชิกสภาเทศบาลจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอให้สภาเทศบาลพิจารณา และมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของสมาชิกจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ ให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่สภาเทศบาลมีมติ

(ค) ตั้งกระทู้ถามนายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรีในข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับการงานในหน้าที่ได้ แต่นายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรีมีสิทธิที่จะไม่ตอบ เมื่อเห็นว่าข้อความนั้นๆ ยังไม่สมควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของเทศบาล

(ง) เลือกบุคคลผู้เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญของสภาเทศบาล เพื่อกระทำการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาเทศบาล แล้วรายงานต่อสภาเทศบาล

(จ) ในกรณีกิจการอื่นใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของเทศบาลหรือประชาชนในท้องถิ่น สมาชิกสภาเทศบาลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่เสนอต่อประธานสภาเทศบาลเพื่อให้มีการออกเสียงประชามติในท้องถิ่น

(ฉ) เสนอร่างเทศบัญญัติเทศบาล และพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล แผนพัฒนาสามปี ร่างเทศบัญญัติเทศบาล เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพิ่มเติม การโอนเงิน/งบประมาณ ตลอดจนการดำเนินงานหรือกิจการอื่นใดที่ระเบียบกฎหมายให้อำนาจไว้

๒) นายกเทศมนตรี เทศบาลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้งและมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้งแต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ นายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(ข) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกรัฐสภา

(ค) ไม่เป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่นหรือที่ปรึกษาและเลขานุการของผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

(ง) เคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งถูกให้พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ

นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาลตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายได้ตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด รองนายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะเช่นเดียวกับนายกเทศมนตรี

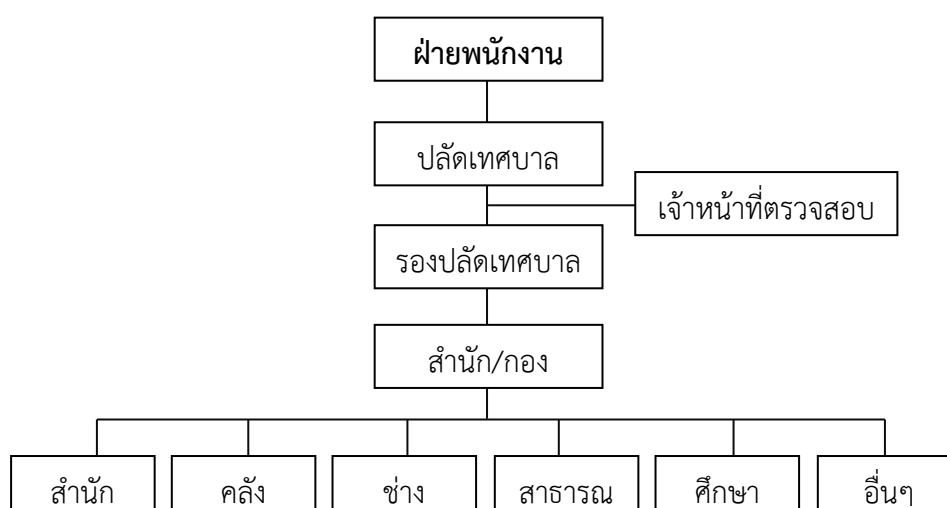
นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (ก) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบาย
- (ข) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล
- (ค) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี
- (ง) วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- (จ) รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ
- (ฉ) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีและเลขานุการนายกเทศมนตรีต้องไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- ๑) ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เว้นแต่ตำแหน่งที่ดำรงตามบทบัญญัติของกฎหมาย
- ๒) รับเงินหรือประโยชน์ใดๆ เป็นพิเศษจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ นอกเหนือไปจากที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติบุคคลในธุรกิจการงานตามปกติ
- ๓) เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาลนั้นเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่เทศบาลนั้นหรือที่เทศบาลนั้นจะกระทำ

๒. โครงสร้างฝ่ายพนักงานประจำ

แผนภาพที่ ๒.๒ โครงสร้างฝ่ายข้าราชการประจำของเทศบาล

โครงสร้างพนักงานของเทศบาลประจำเทศบาล ประกอบด้วย

๑) พนักงานเทศบาล (ข้าราชการ) มีระดับตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๑ – ๙ ประกอบด้วย ๓ ประเภท คือ ข้าราชการทั่วไป วิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ และบริหารระดับกลางหรือระดับสูง

๒) พนักงานจ้าง ประกอบด้วย ๓ ประเภท คือ พนักงานจ้างทั่วไป พนักงานจ้างตามภารกิจและพนักงานจ้างผู้เชี่ยวชาญพิเศษ

๓) ลูกจ้างประจำ

ฝ่ายพนักงานประจำเหล่านี้ เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำให้กับเทศบาล ตามระเบียบกฎหมายกำหนด โดยปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงาน (ข้าราชการ) ลูกจ้างประจำและพนักงานจ้างเทศบาลรองจากนายกเทศมนตรี และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำของเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่นายเทศมนตรีมอบหมาย มีรองปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการสำนัก/ส่วน/กอง และหัวหน้าฝ่าย/งาน เป็นผู้ช่วยเหลือในการบังคับบัญชาและปฏิบัติงาน ซึ่งการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล (ก.ท.) ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของเทศบาล และคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด (ก.ท.จ.) ทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการบริหารงานบุคคลภายในจังหวัด เช่น การกำหนดจำนวนตำแหน่ง อัตราเงินเดือน การคัดเลือก การบรรจุและแต่งตั้ง การโอนย้าย การเลื่อนขั้นเงินเดือน เป็นต้น

สำหรับโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของเทศบาลได้กำหนดขนาดของเทศบาลเพื่อกำหนดกรอบและระดับตำแหน่งของผู้บริหารเทศบาลไว้ ๓ ขนาด ดังนี้

ตารางที่ ๒.๕ โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของเทศบาล

ชื่อตำแหน่ง บริหาร	ขนาดของเทศบาล/ระดับตำแหน่ง (C)			
	ใหญ่ (ชั้น ๑ เดิม)	กลาง (ชั้น ๒-๖ เดิม)		เล็ก (ชั้น ๗ เดิม)
ปลัดเทศบาล	๑๐* หรือ ๙	๘	๗	๗ หรือ ๖
รองปลัดเทศบาล	๙ หรือ ๘ หรือ ๗ (จำนวน ๒-๓ คน โดยมี ๗ ไม่เกิน ๑ คน)	๘ หรือ ๗ (จำนวน ๒-๓ คน)	๘ หรือ ๗ (จำนวน ๒-๓ คน)	ไม่มี
หัวหน้าส่วน ราชการระดับ สำนัก	๙	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
หัวหน้าส่วน ราชการระดับกอง/ ระดับส่วนในสำนัก หรือเทียบเท่า	๘	๘	๗	๗ หรือ ๖
หัวหน้าฝ่ายในกอง หรือเทียบเท่า	๗ หรือ ๖	๗ หรือ ๖	๗ หรือ ๖	ไม่มี

หมายเหตุ : ๑. เทศบาลขนาดใหญ่ ต้องมีเงินรายได้ ตั้งแต่ ๑๐๐ ล้านบาทขึ้นไป

๒. เทศบาลขนาดกลาง ต้องมีเงินรายได้ ตั้งแต่ ๒๐ ล้านบาทขึ้นไป

*๓. ปลัดเทศบาล ระดับ ๑๐ ต้องขอความเห็นชอบจาก ก.ท. เป็นการเฉพาะ

การกำหนดโครงสร้างส่วนราชการ ให้คำนึงถึงความต้องการและความเหมาะสมของเทศบาล โดยให้มีการแบ่งส่วนราชการออกเป็น สำนักปลัดและสำนัก/กองหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งการกำหนดแบ่งส่วนราชการขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของขนาด คุณภาพ และปริมาณงานของเทศบาล โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการไว้ดังนี้

๑) สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับราชการทั่วไปของเทศบาล และราชการที่มิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนัก/กอง หรือส่วนราชการใดในเทศบาลโดยเฉพาะ

รวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนปฏิบัติราชการของเทศบาล แบ่งส่วนราชการออกเป็น ๔ ฝ่าย คือ

(ก) ฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย งานการเจ้าหน้าที่ งานส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยว งานควบคุมเทศพาณิชย์ เป็นต้น

(ข) ฝ่ายปกครอง ประกอบด้วย งานทะเบียนราษฎร งานบัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น

(ค) ฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบ ประกอบด้วย งานรักษาความสงบ งานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น

(ง) ฝ่ายธุรการ ประกอบด้วย งานธุรการ งานเลขานุการ งานรัฐพิธี เป็นต้น

ทั้งนี้เทศบาลอาจประกาศกำหนดฝ่ายในสำนักปลัดที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้ขึ้นอยู่กับขนาด ของเทศบาล คุณภาพและปริมาณงาน

๒) สำนัก/กองคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจ่าย การรับ การนำส่งเงิน การเก็บรักษาเงิน และเอกสารทางการเงิน การตรวจสอบใบสำคัญ ฎีกา งานเกี่ยวกับเงินเดือนค่าจ้าง ค่าตอบแทน เงินบำเหน็จบำนาญ เงินอื่น ๆ งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณฐานะทางการเงิน การจัดสรรเงินต่าง ๆ การจัดทำบัญชีทุกประเภท ทะเบียนคุมเงินรายได้และรายจ่ายต่าง ๆ การ ควบคุมการเบิกจ่าย งานทำงบทดลองประจำปี ประจําปี งานเกี่ยวกับพัสดุของเทศบาลและงาน อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย แบ่งส่วนราชการออกเป็น ๔ ฝ่ายคือ

(ก) ฝ่ายบริหารงานคลัง ประกอบด้วย งานพัสดุและทรัพย์สิน งานการเงินและบัญชี งานระเบียบการคลัง งานสถิติการคลัง เป็นต้น

(ข) ฝ่ายพัฒนารายได้ ประกอบด้วย งานพัฒนารายได้ งานผลประโยชน์ และกิจการพาณิชย์ เป็นต้น

(ค) ฝ่ายแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ประกอบด้วย งานแผนที่ภาษี และแผนที่ ทะเบียนทรัพย์สิน งานบริการข้อมูลแผนที่ภาษีและทรัพย์สิน เป็นต้น

(ง) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย งานธุรการ งานการเงินและบัญชี เป็นต้น

ทั้งนี้เทศบาลอาจประกาศกำหนดฝ่ายในสำนัก/กองคลัง ที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้ขึ้นอยู่กับ ขนาดของเทศบาล คุณภาพและปริมาณ

๓) สำนัก/กองช่าง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสำรวจ ออกแบบ การจัดทำ ข้อมูลทางด้านวิศวกรรม การจัดเก็บและทดสอบคุณภาพพัสดุ งานออกแบบและเขียนแบบก่อสร้าง และซ่อมบำรุง การควบคุมการก่อสร้างและซ่อมบำรุง งานแผนงานด้านวิศวกรรมเครื่องจักรกลและ ยานพาหนะ งานเกี่ยวกับแผนงาน ควบคุม เก็บรักษา การเบิกจ่ายวัสดุ อุปกรณ์ อะไหล่ น้ำมัน เชื้อเพลิง และงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย แบ่งส่วนราชการออกเป็น ๓ ฝ่าย คือ

(ก) ฝ่ายแบบแผนและก่อสร้าง ประกอบด้วย งานวิศวกรรม งานสถาปัตยกรรม งานผังเมือง เป็นต้น

(ข) ฝ่ายการโยธา ประกอบด้วย งานสาธารณูปโภค งานสวนสาธารณะ งานศูนย์เครื่องจักรกล งานสถานที่และการไฟฟ้าสาธารณะ เป็นต้น

(ค) งานช่างสุขาภิบาล ประกอบด้วย งานกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล งานควบคุม และตรวจสอบบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

(ง) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย งานธุรการ งานการเงินและบัญชี เป็นต้น
ทั้งนี้เทศบาลอาจประกาศกำหนดฝ่ายในสำนัก/กองช่าง เรียกชื่ออย่างอื่นได้ขึ้นอยู่กับ
ขนาดของเทศบาล คุณภาพและปริมาณงาน

๔) สำนัก/กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสาธารณสุข ชุมชน ส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันและควบคุมโรค งานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม และงานอื่น ๆ เกี่ยวกับการให้บริการด้านสาธารณสุข งานสัตวแพทย์ ในกรณีที่ยังไม่ได้จัดตั้งสำนัก/กองแพทย์ จะมีงานด้านการรักษาพยาบาลในเบื้องต้นเกี่ยวกับศูนย์บริการสาธารณสุข และงานทันตสาธารณสุขและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย แบ่งส่วนราชการออกเป็น ๓ ฝ่าย คือ

(ก) ฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข ประกอบด้วย งานสุขาภิบาลอนามัยสิ่งแวดล้อม งานวางแผนสาธารณสุข งานศูนย์บริการสาธารณสุข งานรักษาความสะอาด เป็นต้น

(ข) ฝ่ายบริการสาธารณสุข ประกอบด้วย งานเผยแพร่และฝึกอบรม งานส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ งานสัตวแพทย์ เป็นต้น

(ค) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย งานธุรการ งานการเงินและบัญชี เป็นต้น
ทั้งนี้เทศบาลประกาศกำหนดฝ่ายในสำนัก/กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
ที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้ ขึ้นอยู่กับขนาดของเทศบาล คุณภาพ และปริมาณ

๕) สำนัก/กองการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและการพัฒนา การศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษา การศึกษานอกระบบการศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น การจัดการศึกษาปฐมวัย อนุบาลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา โดยมีงานธุรการ งานการเจ้าหน้าที่ งานบริหารวิชาการ งานโรงเรียน การศึกษานิเทศก์ งานกิจการนักเรียน งานการศึกษาปฐมวัย งานขยายโอกาสทางการศึกษา งานฝึกและส่งเสริมอาชีพ งานห้องสมุดพิพิธภัณฑ์และเครือข่ายทางการศึกษา งานกิจการศาสนา ส่งเสริมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม งานกีฬาและนันทนาการ งานกิจกรรมเด็กและเยาวชน การศึกษานอกโรงเรียน และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย แบ่งส่วนราชการออกเป็น ๓ ฝ่าย ๑ โรงเรียน ๑ หน่วย คือ

(ก) ฝ่ายแผนงานและโครงการ ประกอบด้วย งานแผนงานและโครงการ งานระบบสารสนเทศ งานงบประมาณ งานธุรการ เป็นต้น

(ข) งานบริหารการศึกษา ประกอบด้วย งานการเจ้าหน้าที่ งานวางแผนบุคคลและทะเบียนประวัติ งานการศึกษาปฐมวัย งานโรงเรียน งานกิจการนักเรียน งานส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานหลักสูตร เป็นต้น

(ค) ฝ่ายส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย งานการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย งานห้องสมุดพิพิธภัณฑสถานและเครือข่ายทางการศึกษา งานกิจกรรมเด็กและเยาวชน งานกีฬาและนันทนาการ งานกิจการศาสนา งานส่งเสริมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

(ง) โรงเรียน (การแบ่งส่วนราชการในโรงเรียนขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของขนาดของโรงเรียน จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา และจำนวนนักเรียน)

(จ) หน่วยศึกษานิเทศก์

ทั้งนี้ เทศบาลอาจประกาศกำหนดฝ่ายในสำนัก/กองการศึกษา ที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้ ขึ้นอยู่กับขนาดของเทศบาล คุณภาพ และปริมาณ

๖) สำนัก/กองวิชาการและแผนงาน มีหน้าที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์นโยบายและแผน ซึ่งมีลักษณะเพื่อประกอบการกำหนดนโยบายจัดทำแผนหรือโครงการ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและโครงการต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นนโยบาย แผนงานและโครงการของเทศบาลทั้งระดับโครงการระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม หรือระดับจังหวัดแล้วแต่กรณี และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย แบ่งส่วนราชการออกเป็น ๔ ฝ่าย คือ

(ก) ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ ประกอบด้วย งานวิเคราะห์นโยบายและแผน งานจัดทำงบประมาณ เป็นต้น

(ข) ฝ่ายบริการและเผยแพร่วิชาการ ประกอบด้วย งานบริการและเผยแพร่วิชาการ งานบริการข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

(ค) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย งานธุรการ งานการเงินและบัญชี เป็นต้น

(ง) ฝ่ายนิติการ ประกอบด้วย งานรับเรื่องราวร้องทุกข์ งานตราเทศบัญญัติ งานนิติกรรมสัญญา เป็นต้น

ทั้งนี้ เทศบาลอาจประกาศกำหนดฝ่ายในสำนัก/กองวิชาการและแผนงาน ที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้ ขึ้นอยู่กับขนาดของเทศบาล คุณภาพ และปริมาณ

๗) สำนัก/กองสวัสดิการและสังคม มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ การส่งเสริมสวัสดิการเด็กและเยาวชน การพัฒนาชุมชน การจัดระเบียบชุมชน การจัดให้มีและสนับสนุนกิจกรรมศูนย์เยาวชน การส่งเสริมงานประเพณีท้องถิ่นและสาธารณะ การให้คำปรึกษา

แนะนำหรือตรวจสอบเกี่ยวกับงานสวัสดิการของสังคม และงานอื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย แบ่งส่วนราชการออกเป็น ๓ ฝ่าย คือ

(ก) ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ ประกอบด้วย งานสังคมสงเคราะห์ งานสวัสดิการเด็กและเยาวชน เป็นต้น

(ข) ฝ่ายพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย งานพัฒนาชุมชน งานชุมชนเมือง เป็นต้น

(ค) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย งานธุรการ งานการเงินและบัญชี เป็นต้น

ทั้งนี้ เทศบาลอาจประกาศกำหนดฝ่ายในสำนัก/กองสวัสดิการและสังคม ที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้ ขึ้นอยู่กับขนาดของเทศบาล คุณภาพ และปริมาณ

๘) หน่วยตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบบัญชี เอกสารการเบิกจ่าย เอกสารการรับเงินทุกประเภท ตรวจสอบการเก็บรักษาหลักฐานการบัญชี งานตรวจสอบพัสดุและเก็บรักษา งานตรวจสอบทรัพย์สินและการทำประโยชน์จากทรัพย์สินเทศบาล และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย^{๔๙}

นักวิชาการได้กล่าวถึงโครงสร้างและองค์ประกอบของเทศบาล ไว้ดังนี้^{๕๐}

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๑๔๙๖ (ฉบับแก้ไข พ.ศ.๒๕๔๒) จนถึง การเปลี่ยนแปลงในพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ.๒๕๔๓ ได้แบ่งโครงสร้างของเทศบาลออกเป็น ๒ ส่วน คือ สภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี สำหรับการปฏิบัติงานในหน้าที่ประจำในเทศบาล จะมีโครงสร้างทางเจ้าหน้าที่อีกส่วนหนึ่ง เรียกว่า พนักงานเทศบาล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑. สภาเทศบาล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ควบคุมและตรวจสอบฝ่ายบริหาร สภาเทศบาลประกอบด้วย สมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน สมาชิกสภาเทศบาลอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี สภาเทศบาลมีประธานสภา ๑ คน และรองประธานสภาอีก ๑ คน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของสภาเทศบาล ประธานสภาทำหน้าที่ดำเนินกิจการของสภาเทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับการประชุมเทศบาล ควบคุมบังคับบัญชา รักษาความสงบ และเป็นตัวแทนสภาในกิจการภายนอก

๒. คณะเทศมนตรี เป็นฝ่ายบริหารกิจการของเทศบาล ซึ่งอำนาจในการบริหารงานอยู่ที่นายกเทศมนตรี และเทศมนตรีอีก ๒-๔ คน ตามฐานะเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลตำบล มีเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๒ คน เทศบาลเมือง มีเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๒ คน และเทศบาลนคร มีเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๔ คน โดยโครงสร้างในเขตเทศบาลนครและเทศบาลเมืองให้เลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง

^{๔๙}อนันตชัย นาระถิ, **คู่มือความรู้กับเทศบาล**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สูตรไพศาล, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐-๑๑.

^{๕๐}ณรัชชอร์ ศรีทอง, **การบริหารงานพัฒนาชุมชนเชิงยุทธศาสตร์**, หน้า ๒๙๗.

จากประชาชน ส่วนเทศบาลตำบลให้มีทางเลือกกว่า เทศบาลแห่งใดจะมีการบริหารในรูปแบบ คณะเทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรี ทั้งนี้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตเทศบาลนั้นๆ

๒.๔.๔ อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ (มาตรา ๒๘๑) กำหนดให้รัฐจะต้องให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ดังนั้น อำนาจหน้าที่หลักของเทศบาล คือ การจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชน อย่างครอบคลุมและทั่วถึงมีคุณภาพ โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งต้องเป็นไปตามความต้องการของประชาชน และสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาประเทศ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ และเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด ซึ่งอำนาจหน้าที่ของเทศบาลสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

๑. อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแล และจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดการบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัด และประเทศ (มาตรา ๒๘๓)

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น (มาตรา ๒๘๔)

๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ (มาตรา ๒๘๐)

(ก) การจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

(ข) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ เฉพาะในกรณีที่อาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

(ค) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

(ง) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

๒. อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๕๒) โดยกำหนดให้การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์

สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดแผนพัฒนาเทศบาล การจัดงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้นและหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดซึ่งอำนาจหน้าที่ของเทศบาลดังกล่าว แบ่งได้ดังนี้^{๕๑}

๑) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด ดังตารางดังนี้

ตารางที่ ๒.๖ อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๕๔๖^{๕๒}

อำนาจหน้าที่ที่ต้องทำ	อำนาจหน้าที่ที่สามารถจัดทำได้
๑. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน	๑. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
๒. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ	๒. ให้มีโรคฆ่าสัตว์
๓. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล	๓. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
๔. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ	๔. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
๕. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง	๕. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากิจของราษฎร
๖. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม	๖. จัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
๗. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ	๗. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
๘. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น	๘. เทศพาณิชย์
๙. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่	

^{๕๑}อนันตชัย นาระถิ, คู่มือความรู้กับเทศบาล, หน้า ๒๑-๒๒.

^{๕๒}สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๕๔๖ (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๔๖), หน้า ๑๖.

ตารางที่ ๒.๗ อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖^{๕๓}

อำนาจหน้าที่ที่ต้องทำ	อำนาจหน้าที่ที่สามารถทำได้
๑. กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๐	๑. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
๒. ให้มีน้ำสะอาดหรือประปา	๒. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
๓. ให้มีโรงฆ่าสัตว์	๓. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
๔. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์ และรักษาคนเจ็บไข้	๔. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
๕. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ	๕. ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
๖. ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ	๖. ให้มีการสาธารณสุข
๗. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น	๗. จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
๘. ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น	๘. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
	๙. ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬา และพลศึกษา
	๑๐. ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
	๑๑. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
	๑๒. เทศพาณิชย์

^{๕๓} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖,

ตารางที่ ๒.๘ อำนาจหน้าที่ของเทศบาลนคร ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๕๖๕^{๕๔}

อำนาจหน้าที่ที่ต้องทำ	อำนาจหน้าที่ที่สามารถทำได้
๑. กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๓	๑. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
๒. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก	๒. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
๓. กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข	๓. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
๔. การควบคุมสุขลักษณะอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพและสถานบริการ	๔. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
๕. จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม	๕. ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
๖. จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ	๖. ให้มีการสาธารณสุขโรค
๗. การวางผังเมืองและควบคุมการก่อสร้าง	๗. จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
๘. ส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว	๘. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
๙. กิจการอื่นตามมาตรา ๕๔	๙. ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา
	๑๐. ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
	๑๑. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
	๑๒. เทศพาณิชย์

๒) อำนาจหน้าที่ทำกิจการนอกเขต เทศบาลอาจทำกิจการนอกเขต เมื่อการนั้นจำเป็นต้องทำและเป็นการที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ดำเนินตามอำนาจหน้าที่อยู่ภายในเขตของตนได้รับความยินยอมจากสภาเทศบาล คณะกรรมการสุขภาพ สภาจังหวัดหรือสภาตำบลแห่งท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

๓) อำนาจหน้าที่ตั้งบริษัทจำกัดหรือถือหุ้นในบริษัทจำกัด เทศบาลอาจทำการร่วมกับบุคคลอื่นโดยก่อตั้งบริษัทจำกัดหรือถือหุ้นในบริษัทจำกัด เมื่อบริษัทจำกัดนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภคเทศบาลต้องถือหุ้นเป็นมูลค่าเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนที่บริษัทนั้นจดทะเบียนไว้ ในกรณีที่มีหลายเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลหรือสุขภาพีถือหุ้นอยู่ในบริษัทเดียวกันให้นับหุ้นที่ถือหุ้นนั้นรวมกันได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

^{๕๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘.

๔) อำนาจหน้าที่จัดตั้งสหการ ถ้ามีกิจการใดอันอยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ตั้งแต่สองแห่งขึ้นไปที่จะร่วมกันทำเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ก็ให้จัดตั้งเป็นองค์กรขึ้นแทน เรียกว่า สหการ มีสภาพเป็นทบวงการเมือง และมีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยผู้แทนของ เทศบาลที่เกี่ยวข้องอยู่ด้วย การจัดตั้งสหการจะทำได้ก็แต่โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งจะให้ กำหนดชื่ออำนาจหน้าที่ และระเบียบการดำเนินงานไว้

๓. อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการ บริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- ๑) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- ๒) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- ๓) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- ๔) การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่น ๆ
- ๕) การสาธารณสุขการ
- ๖) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- ๗) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- ๘) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- ๙) การจัดการศึกษา
- ๑๐) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก และสตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- ๑๑) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี ของท้องถิ่น
- ๑๒) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- ๑๓) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- ๑๔) การส่งเสริมกีฬา
- ๑๕) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- ๑๖) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- ๑๗) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- ๑๘) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- ๑๙) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- ๒๐) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- ๒๑) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์

๒๒) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์

๒๓) การรักษาปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ

๒๔) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒๕) การผังเมือง

๒๖) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร

๒๗) การดูแลรักษาที่สาธารณะ

๒๘) การควบคุมอาคาร

๒๙) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓๐) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๔. อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นที่ให้อำนาจไว้ เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นต้น^{๕๕} พร้อมกันนั้นยังมีกฤษฎีกาอีกท่านได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ไว้ดังนี้

เทศบาลแบ่งอำนาจหน้าที่ ดังนี้^{๕๖}

๑. อำนาจหน้าที่ของสภาเทศบาล ซึ่งสภาเทศบาลทำหน้าที่ ฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมีอำนาจหน้าที่ ๔ ลักษณะ คือ

๑.๑ อำนาจในการตราเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี

๑.๒ อำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหาร สภาเทศบาลมีอำนาจในการควบคุมคณะเทศมนตรี ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารให้ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบแบบแผนและนโยบายที่กำหนดไว้ โดยมีมาตรการควบคุมที่สำคัญอย่างน้อย ๓ ประการ คือ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปราย และการอนุมัติงบประมาณประจำปี

๑.๓ อำนาจให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งคณะเทศมนตรี โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้งสมาชิกเทศบาลเป็นนายกเทศมนตรี และเทศมนตรีด้วยความเห็นชอบของสภาเทศบาล

๑.๔ อำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสภาเทศบาล เพื่อให้ปฏิบัติงานตามภารกิจที่มอบหมายให้ ซึ่งคณะกรรมการที่สภาเทศบาลจะแต่งตั้งนี้สามารถแบ่งได้ ๒ ประเภท คือ คณะกรรมการสามัญ และคณะกรรมการวิสามัญ

^{๕๕}อนันตชัย นาระถิ, คู่มือความรู้กับเทศบาล, หน้า ๒๔-๒๖.

^{๕๖}ณรัชชอร์ ศรีทอง, การบริหารงานพัฒนาชุมชนเชิงยุทธศาสตร์, หน้า ๓๐๐.

๒. อำนาจหน้าที่ของคณะเทศมนตรี ที่สำคัญมี ๓ ประการ คือ

๒.๑ อำนาจควบคุม ดูแล และรับผิดชอบในการบริหารงานโดยทั่วไปของเทศบาลตามเทศบัญญัติที่กำหนดไว้

๒.๒ อำนาจหน้าที่ในการเปรียบคดีที่จะละเมิดต่อเทศบัญญัติ

๒.๓ อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการต่างๆ ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องถิ่น

๒.๔.๕ การบริหารงานเทศบาล

การบริหารงานเทศบาล คือ กระบวนการจัดกิจกรรมของกลุ่มบุคลากร โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อประโยชน์สุขแก่สังคมโดยรวม ซึ่งสามารถแยกประเด็นการบริหารเทศบาล ออกเป็น ๓ หัวข้อ คือ

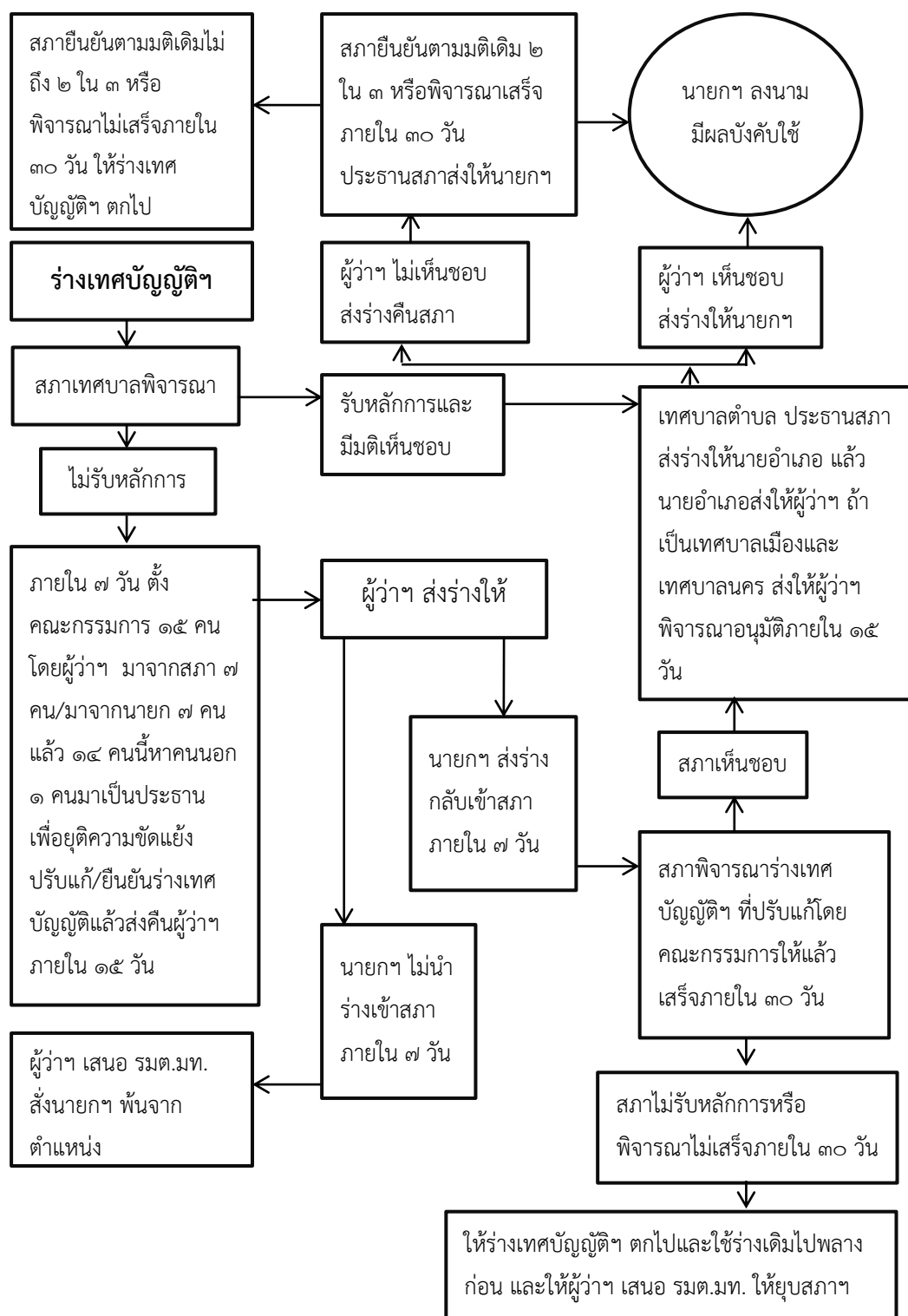
๑. การบริหารงานทั่วไป ภายในเทศบาลมีการบริหารงาน ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ที่แตกต่างจากการบริหารในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กล่าวคือ มีผู้บริหารที่เป็นฝ่ายการเมืองที่ผ่านการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน มีพนักงานประจำ (ข้าราชการ) ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง ซึ่งมาจากการกระบวนการสรรหา แล้วบรรจุแต่งตั้งตามตำแหน่งต่าง ๆ ในเทศบาล และมีสภาเทศบาล ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกด้วยสมาชิกสภาเทศบาล ที่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง การบริหารงานทั่วไปของเทศบาล สามารถอธิบายได้ดังนี้

๑) ผู้บริหารเทศบาล ประกอบ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี เลขานุการนายกเทศมนตรี และที่ปรึกษานายกเทศมนตรี โดยมีนายกมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าถ้าเปรียบเทียบกับระดับประเทศ ก็คือ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีนั่นเอง มีหน้าที่กำหนดนโยบาย แนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ตามนโยบายของตนเอง หรือกลุ่ม ที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชน และอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ กำกับ บังคับบัญชา กิจกรรมงานของเทศบาลทั้งหมด นอกจากนี้ นายกเทศมนตรียังมีหน้าที่เช่นเดียวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นด้วย สรุปแล้วอำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารมีหน้าที่เป็นทั้งตัวแทนของรัฐบาลกลางและตัวแทนของประชาชนไปพร้อม ๆ กัน

สำหรับเครื่องมือที่ผู้บริหารเทศบาลใช้ในการบริหารงานเทศบาล คือ เทศบัญญัติอันเป็นระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือข้อบังคับ เพื่อให้ประชาชนภายในเขตปฏิบัติตาม โดยกฎหมายกำหนดไว้ว่าการตราเทศบัญญัติต้องเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และมีกฎหมายให้อำนาจหรือบัญญัติให้ตราเทศบัญญัตินั้นได้ ซึ่งการเสนอร่างเทศบัญญัติอาจเป็นนายกเทศมนตรี หรือสมาชิกสภาเทศบาล โดยต้องมีสมาชิกสภาเทศบาลรับรองอย่างน้อย

๒ คน หรือราษฎรเข้าชื่อเสนอตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น และการพิจารณาร่างเทศบัญญัติต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๗

๒) สภาเทศบาล มีหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการบริหารงานของ คณะผู้บริหารให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้แถลงต่อสภาเทศบาลไว้และเป็นไปตามระเบียบกฎหมาย และมีหน้าที่ตราเทศบัญญัติ ซึ่งเสนอผ่านเข้ามาพิจารณาในสภาเทศบาล เทศบัญญัติที่มีความสำคัญ ต่อการพัฒนาเทศบาลในแต่ละปี ประกอบด้วยแผนงาน/โครงการและกิจกรรมดำเนินงาน การจัดสรรเงินงบประมาณ ในปีนั้น ๆ เรียกว่า เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งเป็นร่าง เทศบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน เสนอโดยนายกเทศมนตรี การพิจารณาของสภาเทศบาลจะพิจารณาให้ ครบทั้งสามวาระรวดเดียวไม่ได้ คือ วาระที่หนึ่ง รับหลักการ วาระที่สอง แปรญัตติ และวาระที่สาม ลงมติ ซึ่งขั้นตอนในกระบวนการพิจารณาร่างเทศบัญญัติทั่วไป และร่างเทศบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ดังภาพต่อไปนี้

ที่มา : โกวิทย์ พวงงาม และองกรณ์ อรรถแสง, อ่างใน อนันตชัย นาระณี, หน้า ๒๘.

แผนภาพที่ ๒.๓ ขั้นตอนในกระบวนการพิจารณาร่างเทศบัญญัติทั่วไป และร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

การพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างเทศบัญญัติของสภาเทศบาล แบ่งการพิจารณาร่างเทศบัญญัติได้ ดังนี้

(ก) ร่างเทศบัญญัติทั่วไป ภายใน ๗ วัน เมื่อสภาเทศบาลรับหลักการและพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ถ้าเป็นเทศบาลตำบลให้ประธานสภาเทศบาล ส่งร่างเทศบัญญัติไปยังนายอำเภอ เพื่อส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ถ้าเป็นเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร ให้ส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบ กำหนดระยะเวลาให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาภายใน ๑๕ วัน กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความเห็นชอบ หรือพิจารณาไม่แล้วเสร็จ ให้ถือว่าผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความเห็นชอบกับร่างเทศบัญญัติดังกล่าว ให้ส่งร่างเทศบัญญัติไปยังนายกเทศมนตรีลงนามบังคับใช้ต่อไป

กรณีผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบกับร่างเทศบัญญัติดังกล่าว ให้ส่งคืนพร้อมด้วยเหตุผลให้สภาเทศบาลพิจารณาใหม่ ภายในระยะเวลา ๓๐ วัน ถ้าสภาเทศบาลยืนยันร่างเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของสมาชิกสภาเทศบาลเท่าที่มีอยู่ ให้ประธานสภาส่งร่างเทศบัญญัติให้นายกเทศมนตรีลงนามใช้บังคับ และแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดทราบต่อไป แต่ถ้าสมาชิกสภาเทศบาลยืนยันร่างเดิมด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่า ๒ ใน ๓ ให้ร่างเทศบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

(ข) ร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมในการพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของสภาเทศบาล เมื่อรับหลักการและให้ความเห็นชอบเรียบร้อยแล้ว จะมีขั้นตอนเช่นเดียวกับการพิจารณาร่างเทศบัญญัติทั่วไป แต่จะมีความแตกต่างกันกรณีสภาเทศบาลมีมติไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ผู้ว่าราชการจังหวัดจะตั้งคณะกรรมการขึ้นมา เพื่อพิจารณาหาข้อยุติความขัดแย้ง แก้ไขปรับปรุง หรือยืนยันร่างเทศบัญญัติดังกล่าว ประกอบด้วยกรรมการ ๑๕ คน มาจากสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งสภาเทศบาลเสนอจำนวน ๗ คน และมาจากบุคคลที่เป็นหรือไม่ได้เป็นสมาชิกเทศบาล ซึ่งนายกเทศมนตรีเสนอจำนวน ๗ คน โดยให้แต่งตั้งภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันที่สภาเทศบาลมีมติไม่รับหลักการ และให้คณะกรรมการทั้ง ๑๕ คน ร่วมกันปรึกษาหารือและเสนอชื่อบุคคล ซึ่งต้องมีผู้บริหารเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาล มาทำหน้าที่ประธานกรรมการ ภายใน ๗ วัน

ให้คณะกรรมการพิจารณาร่างเทศบัญญัตินี้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่ประธานได้รับการแต่งตั้งประธานกรรมการ แล้วรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งร่างเทศบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการให้นายกเทศมนตรี แล้วให้นายกเทศมนตรีเสนอต่อสภาเทศบาล ภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันที่รับร่างเทศบัญญัตินี้ดังกล่าว จากผู้ว่าราชการจังหวัด หากนายกเทศมนตรีเสนอร่างเทศบัญญัตินี้ไม่ทัน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อสั่งให้นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

เมื่อสภาเทศบาลรับร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมจากนายกเทศมนตรีมาพิจารณาให้ความเห็นชอบ ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน หากพิจารณาให้แล้วเสร็จหรือสภาเทศบาลมีมติไม่เห็นชอบให้ตราเป็นเทศบัญญัติ ให้ร่างเทศบัญญัตินี้ตกไป แล้วให้ใช้เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีที่แล้วไปพลางก่อน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยส่งยุบสภาเทศบาล

๒. การบริหารงานบุคคล ทรัพยากรมนุษย์เป็นหนึ่งในหลักการบริหาร ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์สามารถพัฒนาเป็นทุนได้ ซึ่งทุนมนุษย์ (Human Capital) หมายถึง เทคโนโลยี ความรู้ ทักษะ และสมรรถนะ ซึ่งติดตัวคนในองค์กรและมีความจำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น ทักษะเชิงเทคนิคนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และสมรรถนะการเป็นผู้นำ ทรัพยากรบุคคลเป็นทรัพย์สิน (Asset) ขององค์กรที่มีสภาพเป็น “ทุน (Human Capital)” ซึ่งสำคัญยิ่งต่อการสร้างคุณค่าให้กับองค์กร องค์กรใดมีทุนมนุษย์ที่เหนือกว่า ก็สามารถยืนอยู่ในสถานะที่เหนือกว่าองค์กรคู่แข่งได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น การจะพัฒนาเทศบาลให้เจริญก้าวหน้า ต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งบุคคลของเทศบาลต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ ตลอดจนมีคุณธรรมจริยธรรม ผ่านกระบวนการสรรหาโดยระบบคุณธรรม เน้นที่ต้องเป็นคนเก่ง และเป็นคนดี ซึ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาล ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ กำหนดให้การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเป็นไปตามความเหมาะสม และความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น โดยการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีมาตรฐานสอดคล้องกัน และอาจได้รับการพัฒนาร่วมกันหรือสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันได้ รวมทั้งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรกลางบริหารบุคคลส่วนท้องถิ่นก่อน และต้องมีองค์กรพิทักษ์ระบบคุณธรรมของข้าราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างระบบคุ้มครองคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานบุคคล และคณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วย ผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนข้าราชการส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยจำนวนเท่ากัน

ปัจจุบันกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของเทศบาล ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อดูแลควบคุม กำกับ บริหารทรัพยากรบุคคลของเทศบาล ดังนี้

๑) คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.) ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น คัดเลือกจากกรรมการในข้อ ๒), ๓) และ ๔) เสนอรายชื่อบุคคลจำนวนฝ่ายละสามคนและให้บุคคลทั้งเก้าคนดังกล่าวประชุมเพื่อคัดเลือกกันเอง โดยให้ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับการคัดเลือก บุคคลที่จะได้รับการเสนอชื่อ ต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานท้องถิ่น ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านระบบราชการ ด้านการบริหารและการจัดการหรือด้านกฎหมาย ซึ่งมีผลงานทางวิชาการหรือมีความรู้เป็นที่ยอมรับ และไม่ได้เป็นกรรมการของคณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการของคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

(๒) กรรมการโดยตำแหน่งหกคน คือ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย และอธิบดีกรมการปกครอง

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานท้องถิ่น ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านระบบราชการ ด้านบริหาร และการจัดการหรือด้านกฎหมาย ซึ่งมีผลงานทางวิชาการ หรือมีความรู้เป็นที่ยอมรับ

(๔) ผู้แทนคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบลจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนคณะกรรมการพนักงานเมืองพัทยาจำนวนหนึ่งคน

คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.) มีอำนาจหน้าที่ กำหนดมาตรฐานกลางและแนวทางในการรักษาระบบคุณธรรมในเรื่องการแต่งตั้ง และการให้พ้นจากตำแหน่งของพนักงานส่วนท้องถิ่น การกำหนดโครงสร้างอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมแก่รายได้ และการพัฒนาท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ การกำหนดมาตรฐานกลางและแนวทางจะต้องไม่มีลักษณะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การบริหารบุคคลโดยเฉพาะเจาะจงที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถบริหารงานบุคคลตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ กำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือกคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล ส่งเสริมให้มีการศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประสานงานกับ คณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการข้าราชการตามกฎหมาย

ว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเภทต่างๆ คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ

๒) คณะกรรมการในระดับชาติ เรียกว่า คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล (ก.ท.) ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นประธาน

(๒) ปลัดกระทรวงมหาดไทย

(๓) เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

(๔) ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ

(๕) อธิบดีกรมบัญชีกลาง

(๖) อธิบดีกรมการปกครอง

(๗) ผู้แทนนายกเทศมนตรี คัดเลือกกันเองทั่วประเทศ จำนวน ๓ คน

(๘) ผู้แทนปลัดเทศบาล คัดเลือกกันเองทั่วประเทศ จำนวน ๓ คน

(๙) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๖ คน คัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานต้นท้องถิ่น ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านระบบราชการ ด้านการบริหารและจัดการ หรือด้านอื่นที่จะเป็นประโยชน์แก่การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล (ก.ท.) มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเบื้องต้น สำหรับพนักงานเทศบาล อัตราตำแหน่งและมาตรฐานของตำแหน่ง อัตราเงินเดือนและวิธีการจ่ายเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่น หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การย้าย การโอน การให้ออกจากราชการ สิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ ร้องทุกข์ โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ วิธีการบริหารและการปฏิบัติงานเทศบาลและกิจการอันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในเทศบาล การให้ข้อคิดเห็นหรือให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด (ก.ท.จ.) และการกำกับดูแล แนะนำ ชี้แจง ส่งเสริมและพัฒนาความรู้แก่พนักงานเทศบาล

๓) คณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด (ก.ท.จ.) ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน

(๒) หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดจำนวนห้าคนจากส่วนราชการในจังหวัดนั้น

(๓) ผู้แทนเทศบาลจำนวนหกคน ประกอบด้วย ประธานสภาเทศบาลในเขตจังหวัดนั้นคัดเลือกกันเองจำนวนสองคน นายกเทศมนตรี ในเขตจังหวัดนั้นคัดเลือกกันเองจำนวนสองคน ผู้แทนพนักงานเทศบาล ซึ่งปลัดเทศบาลในเขตจังหวัดนั้นคัดเลือกกันเองจำนวนสองคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกคน คัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ในด้านการบริหารงานส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการระบบราชการ ด้านการบริหาร และจัดการหรือด้านอื่นที่จะเป็นประโยชน์แก่การบริหารงานบุคคลของเทศบาล

คณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด (ก.ท.จ.) มีอำนาจหน้าที่กำหนดคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามที่มีความจำเป็นเฉพาะสำหรับพนักงานเทศบาลจังหวัดนั้น กำหนดจำนวนและ อัตราตำแหน่ง อัตราเงินเดือนและวิธีการจ่ายเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่น กำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการคัดเลือก การบรรจุและแต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับโอน การเลื่อนระดับ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล กำกับ ดูแล ตรวจสอบ แนะนำและชี้แจง ส่งเสริมและพัฒนาความรู้แก่พนักงานเทศบาลจังหวัดนั้น

๔) ผู้บริหารเทศบาล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ หมายถึง นายกเทศมนตรี ซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจในการออกคำสั่งเกี่ยวกับการบรรจุและแต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับโอน การเลื่อนลำดับ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ หรือการอื่นใดที่ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด (ก.ท.จ.) กำหนด แต่สำหรับการออกคำสั่งแต่งตั้ง และการให้พนักงานเทศบาลพ้นจากตำแหน่ง ต้องได้รับความ เห็นชอบจากคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัดก่อน อำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลดังกล่าว นายกเทศมนตรีอาจมีอำนาจให้ผู้บังคับบัญชาข้าราชการในตำแหน่งใด ของเทศบาลนั้นเป็นผู้ใช้อำนาจแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพนักงานเทศบาลกำหนด

๓. การบริหารงานคลัง เนื่องจากเทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีความเป็นอิสระ ในการจัดหารายได้และรายจ่ายงบประมาณ เพื่อจัดให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนตามภารกิจ อำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ในความหมายการบริหารงานการคลัง หมายถึง การดำเนินการ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารต่าง ๆ ทางด้านรายได้หรือรายรับของเทศบาลจากแหล่งต่าง ๆ อาทิ ภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ใบอนุญาต เงินอุดหนุนจากรัฐบาล เทศพาณิชย์ เป็นต้น และรายจ่ายในเงิน งบประมาณของเทศบาล อาทิ รายจ่ายประจำ รายจ่ายเพื่อการลงทุน รายจ่ายตามแผนงานโครงการ เป็นต้น ทั้งนี้การบริหารรายรับและรายจ่ายของเทศบาลต้องเป็นไปตามระเบียบกฎหมายกำหนด ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติไว้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อม มีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังท้องถิ่น สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการ สาธารณะได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ จัดตั้งหรือร่วมกันจัดตั้งองค์การเพื่อการจัดทำบริการ

สาธารณะตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์ และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ตลอดจนให้มีกฎหมายรายได้ท้องถิ่น โดยมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมตามลักษณะของภาษีแต่ละชนิดการ จัดสรรทรัพยากรในภาครัฐ การมีรายได้ที่เพียงพอกับรายจ่ายตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงระดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น สถานะทางการคลัง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความยั่งยืนด้านการคลังของรัฐ ซึ่งปัจจุบันการบริหารการคลัง ของเทศบาลเป็นไปตามกฎหมายกำหนดให้มีรายได้และรายจ่าย ดังนี้

๓.๑ รายได้ของเทศบาลกำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๑๓ พ.ศ.๒๕๕๒ บัญญัติให้เทศบาลอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

- (๑) ภาษีอากรตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- (๒) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามแต่กฎหมายกำหนดไว้
- (๓) รายได้จากการทรัพย์สินของเทศบาล
- (๔) รายได้จากการสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์
- (๕) พันธบัตร หรือเงินกู้ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- (๖) เงินกู้จากกระทรวงทบวงกรม องค์กร หรือนิติบุคคลต่างๆ
- (๗) เงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (๘) เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- (๙) รายได้อื่นใดตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

๒. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งบัญญัติให้เทศบาลอาจมีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และเงินรายได้ ดังต่อไปนี้

- (๑) ภาษีโรงเรือนและที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- (๒) ภาษีบำรุงท้องที่ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่
- (๓) ภาษีป้ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีป้าย

(๔) ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรที่ได้รับการจัดสรรในอัตรา ซึ่งเมื่อรวมกับ การจัดสรรให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานครแล้ว ไม่เกินร้อยละสามสิบของ ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้หักส่วนที่ต้องจ่ายคืนแล้ว โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

(๕) ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นใน อัตราซึ่งเมื่อรวมกับอัตราจัดสรรให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้วไม่เกินร้อยละสามสิบของอัตราภาษี ที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

(๖) ภาษีสรรพสามิตตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา และค่าแถมบี้ยาสืบตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ซึ่งเก็บจากการค้าในเขตเทศบาลโดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราไม่เกินร้อยละสามสิบของอัตราภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บ และให้ถือเป็นภาษีและค่าแถมบี้ยาสืบตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพสามิตที่จะจัดเก็บ

(๗) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ รวมทั้งเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ภาษีสรรพสามิตตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อนตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน

(๘) ภาษีการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

(๙) ภาษีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(๑๐) อากรการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายสัตว์

(๑๑) อากรรังนกอีแอ่นตามกฎหมายว่าด้วยอากรรังนกอีแอ่น

(๑๒) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่หลังจากหักส่งเป็นรายได้ของรัฐในอัตราร้อยละสี่สิบแล้ว ดังต่อไปนี้ เทศบาลอื่นที่อยู่ภายในจังหวัดที่มีพื้นที่ตามประธานบัตรให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละยี่สิบของเงินค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขตเทศบาลอื่นที่อยู่ภายในจังหวัดที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามประธานบัตร ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขต และเทศบาลในจังหวัดอื่นให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(๑๓) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมหลังจากหักส่งเป็นรายได้ของรัฐในอัตราร้อยละสี่สิบแล้ว ดังต่อไปนี้ เทศบาลที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามสัมปทาน ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละยี่สิบของเงินค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขต เทศบาลอื่นที่อยู่ภายในจังหวัดที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามสัมปทาน ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขต และเทศบาลในจังหวัดอื่นให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(๑๔) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ที่มีทุนทรัพย์ภายในเขต ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายที่ดินและกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด

(๑๕) ค่าธรรมเนียมสนามบินตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามอัตราและวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(๑๖) ค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้ โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราไม่เกินร้อยละสิบของค่าธรรมเนียมที่มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

(๑๗) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับในกิจการที่กฎหมายมอบหมายหน้าที่ เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการภายในเขตท้องถิ่น นั้น ๆ และให้ตกเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ในกรณีกฎหมายกำหนดให้ เทศบาลเป็นผู้จัดเก็บค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ให้นำรายได้มาแบ่งให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลที่อยู่ภายในเขตจังหวัดตามที่คณะกรรมการกำหนด

(๑๘) ค่าใช้น้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามสัดส่วนที่ คณะกรรมการกำหนด

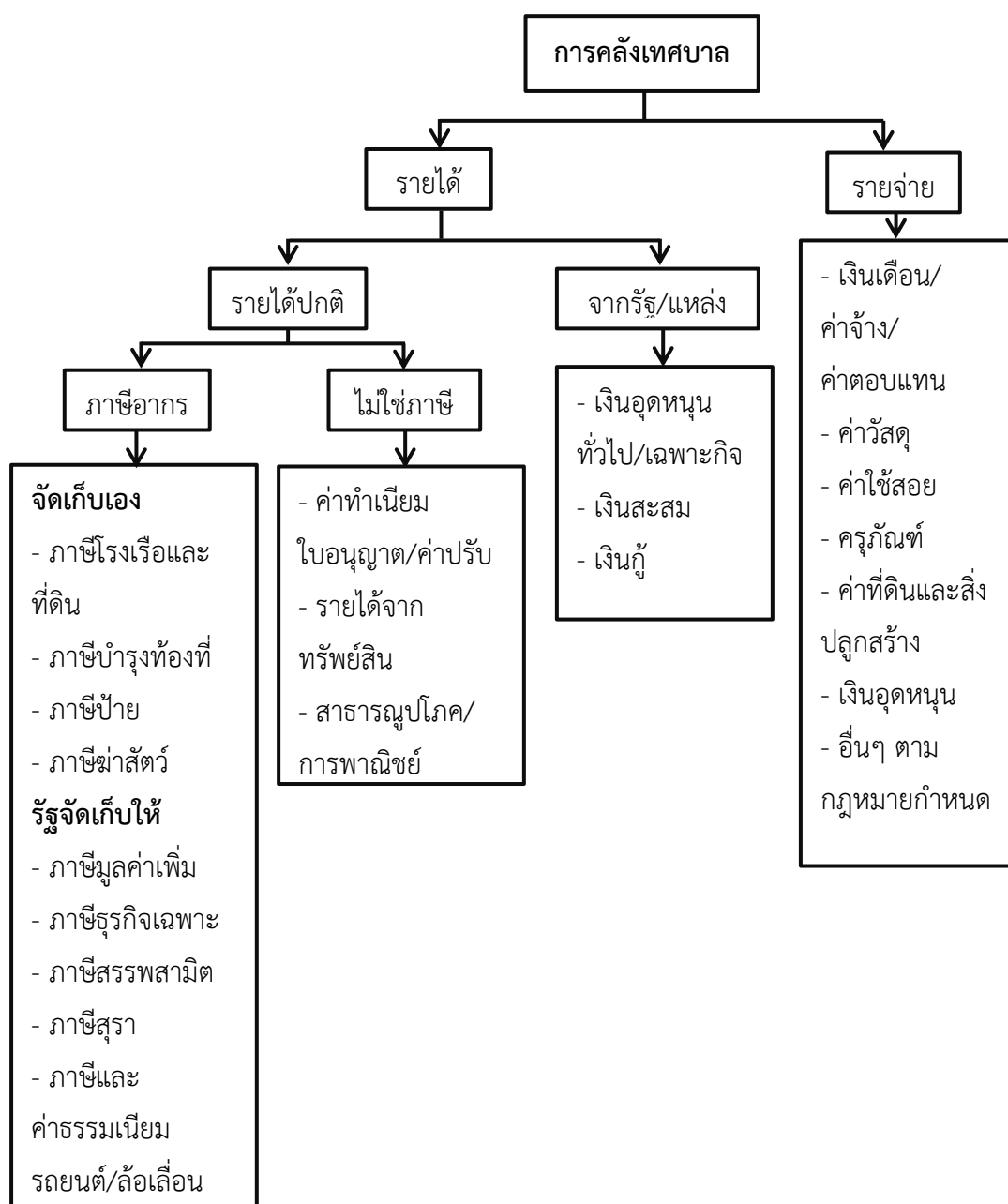
(๑๙) ค่าธรรมเนียมใด ๆ ที่เรียกเก็บจากผู้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการ สาธารณะที่จัดให้มีขึ้น

๓.๒ รายจ่ายของเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๕๒ บัญญัติให้เทศบาลอาจมีรายจ่าย ดังต่อไปนี้

- ๑) เงินเดือน
- ๒) ค่าจ้าง
- ๓) เงินตอบแทนอื่น ๆ
- ๔) ค่าใช้สอย
- ๕) ค่าวัสดุ
- ๖) ค่าครุภัณฑ์
- ๗) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่น ๆ
- ๘) เงินอุดหนุน

๙) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพันหรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของ กระทรวงมหาดไทยกำหนด

สรุปรายรับและรายจ่ายของเทศบาล ดังภาพต่อไปนี้

ที่มา : อนันตชัย นาระถิ, หน้า ๓๘

แผนภาพที่ ๒.๔ โครงสร้างรายได้และรายจ่ายของเทศบาล

๓.๓ การงบประมาณของเทศบาล งบประมาณมีความสำคัญต่อการพัฒนาเทศบาล เนื่องจากเป็นเครื่องมือการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล ซึ่งผู้บริหารสามารถใช้เงินงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน โครงการที่กำหนดให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดถือเป็นประมาณการรายรับและรายจ่ายแสดงในรูปของตัวเลขจำนวนเงิน สำหรับการงบประมาณของเทศบาลถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๓ พ.ศ.๒๕๔๓ ซึ่งมีขั้นตอนจัดทำงบประมาณ ดังนี้

๑) เจ้าหน้าที่งบประมาณ (ปลัดเทศบาล) แจ้งส่วนราชการให้รวบรวมข้อมูลแผนงาน/โครงการ ประมาณการค่าใช้จ่ายในปีงบประมาณถัดไป เสนอเจ้าหน้าที่งบประมาณ และให้หัวหน้าหน่วยงานคลังรวบรวมรายงานทางการเงินสถิติต่าง ๆ รายรับ-จ่ายจริง สามปีย้อนหลังงบแสดงสถานะการเงินของเทศบาลให้เจ้าหน้าที่งบประมาณ

๒) เจ้าหน้าที่งบประมาณรวบรวมรายละเอียดทั้งหมด เสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่าย จัดทำเป็นข้อมูลเบื้องต้นเสนอต่อผู้บริหารเทศบาลพิจารณาอนุมัติยอดเงินงบประมาณ

๓) เมื่อผู้บริหารอนุมัติยอดงบประมาณแล้ว เจ้าหน้าที่งบประมาณจัดทำร่างเทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายเสนอต่อผู้บริหารเทศบาล ประกอบด้วย

(ก) การประมาณการรายรับ ให้ถือยอดประมาณการให้ใกล้เคียงกับรายรับที่ได้รับจริงในปีที่ผ่านมา จำแนกประเภทตามบัญชีรายรับ เช่น รายได้จากภาษีอากร รายได้ที่มีใช้ภาษีอากร รายได้จากการลงทุน เงินช่วยเหลือ เป็นต้น

(ข) การประมาณการรายจ่าย ตั้งรายจ่ายตามหมวดต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงานของเทศบาล โดยการประมาณการรายจ่ายให้ใกล้เคียงกับประมาณการรายรับประกอบด้วย รายจ่ายงบกลาง เช่น ค่าชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ย รายจ่ายตามข้อผูกพัน เงินสำรองจ่าย เป็นต้น รายจ่ายตามแผนงาน เช่น หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ หมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ หมวดสาธารณูปโภค หมวดเงินอุดหนุน หมวดครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เป็นต้น

๔) ผู้บริหารเทศบาลเสนอร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายต่อสภาเทศบาลเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบตามกระบวนการพิจารณาร่างเทศบัญญัติ ภายในวันที่ ๑๕ สิงหาคม

๕) การควบคุมงบประมาณ ผู้บริหารเทศบาล และเจ้าหน้าที่งบประมาณรับผิดชอบในการควบคุมงบประมาณรายจ่าย โดยการควบคุมการรับ การเบิกจ่ายเงิน การควบคุมบัญชี รายงาน และเอกสารการรับจ่ายเงิน ตรวจสอบการรับ-จ่ายเงิน การก่อหนี้ผูกพัน โดยมีหัวหน้าหน่วยงานคลังเป็นผู้ช่วยเหลือ

๖) การรายงานผลประมาณ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ เทศบาลต้องประกาศรายงานการรับจ่ายเงินประจำปีงบประมาณที่สิ้นสุดนั้นไว้โดยเปิดเผย ณ สำนักงานเทศบาล เพื่อให้ประชาชนทราบ

ภายในสามสิบวัน แล้วส่งสำเนารายงานการรับจ่ายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบเพื่อเสนอกรมการปกครองทราบต่อไป

๓.๔ การควบคุมตรวจสอบการบริหารการคลัง เทศบาลต้องอยู่ภายใต้การควบคุมตรวจสอบในทางการคลังจากราชการบริหารส่วนกลางและภูมิภาค โดยเฉพาะเรื่องการบริหารงบประมาณ พระราชบัญญัติจัดตั้งให้อำนาจกระทรวงมหาดไทยในการตราเทศบัญญัติว่าด้วยการคลังรวมถึงวิธีงบประมาณ การรักษาทรัพย์สิน ซึ่งต้องผ่านความเห็นชอบจากหน่วยงานกำกับดูแล คือ นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด ในระดับจังหวัดมีสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดเป็นผู้ดูแลควบคุมตรวจสอบ ให้คำแนะนำปรึกษา การเงินการงบประมาณ สำหรับหน่วยตรวจสอบที่มีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน ให้คำปรึกษา แนะนำและแก้ไขข้อบกพร่อง วินิจฉัยความผิด วินัยทางการเงิน การคลัง และงบประมาณ และกำหนดหาปรับทางการปกครองแก่เจ้าหน้าที่หรือพนักงานหน่วยรับตรวจสอบ คือ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งจะตรวจสอบการเงินการคลังของเทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด

นอกจากนี้ภายในเทศบาลยังมีหน่วยตรวจสอบภายใน ซึ่งคอยตรวจสอบการเงินการคลังและการงบประมาณของเทศบาล ให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย แล้วรายงานตรงต่อปลัดเทศบาล^{๕๗}

๒.๔.๖ การกำกับดูแลเทศบาล

แม้ว่าการกระจายอำนาจให้เทศบาลมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ แล้วก็ตาม แต่ก็ได้หมายความว่าเทศบาลจะมีอำนาจอิสระอย่างสมบูรณ์เด็ดขาด ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลเป็นหน่วยงานปกครองที่รองจากรัฐบาลกลาง ซึ่งเป็นผู้จัดตั้งและกำกับดูแลให้มีอำนาจเกินเลยตามที่กฎหมายกำหนด

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๑๓ พ.ศ.๒๕๕๒ กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกรณีเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร และนายอำเภอในกรณีเทศบาลตำบล มีอำนาจกำกับดูแลการดำเนินงานเทศบาล ดังนี้

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเทศบาลในจังหวัดนั้น ให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยชี้แจง แนะนำ ตักเตือน ตรวจสอบกิจการ เรียกรายงานเอกสาร หรือสถิติใด ๆ จากเทศบาลเพื่อมาตรวจสอบ ตลอดจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาล หรือพนักงานเทศบาลมาชี้แจงสอบสวน และผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว เมื่อพบว่าสมาชิกสภาเทศบาลขาดประชุมสภาเทศบาลสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือสมาชิกสภาเทศบาล นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี หรือเลขาธิการนายกเทศมนตรี ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามโดยพ้นจากตำแหน่งมาไม่ถึงห้าปี นับแต่วันรับ

^{๕๗} อนันตชัย นาระถิ, คู่มือความรู้กับเทศบาล, หน้า ๒๖-๔๐.

สมัครเลือกตั้ง กรณีเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงและทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับเทศบาล หรือสมาชิกเทศบาลมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาลนั้นเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่เทศบาลนั้นกระทำ โดยคำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อสั่งให้นายกเทศมนตรีพ้นตำแหน่ง กรณีที่นายกเทศมนตรีเสนอร่างเทศบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการหรือประธานกรรมการ (พิจารณาหาข้อยุติความขัดแย้ง กรณีสภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี) ไม่ทันภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับร่างเทศบัญญัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

ในกรณีที่เห็นว่านายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล หรือรองประธานสภาเทศบาล ปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาล หรือราชการ ให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพร้อมด้วยหลักฐาน เพื่อใช้ดุลพินิจสั่งให้พ้นจากตำแหน่งซึ่งคำสั่งนี้ให้เป็นที่สุด

กรณีผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในเขตเทศบาล หรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม จะรายงานเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยใช้ดุลพินิจยุบสภาเทศบาลได้ โดยให้เหตุผลไว้ในคำสั่งยุบสภาเทศบาลด้วย

๒. นายอำเภอมีหน้าที่ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ควบคุมดูแลเทศบาลตำบลในอำเภอนั้น ให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยชี้แจง แนะนำ ตักเตือน ตรวจสอบกิจการเรียกรายงานเอกสาร หรือสถิติใด ๆ จากเทศบาลเพื่อมาตรวจสอบ ตลอดจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาล หรือพนักงานเทศบาลมาชี้แจงสอบสวน

๓. นายอำเภอในกรณีเทศบาลตำบล หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในกรณีเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร เห็นว่านายกเทศมนตรี หรือรองนายกเทศมนตรี ผู้ใดปฏิบัติไปในทางที่อาจเป็นการเสียหายแก่เทศบาล หรือเสียหายแก่ราชการ และนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีได้ชี้แจง แนะนำ ตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตาม ให้มีอำนาจที่จะสั่งเพิกถอนหรือสั่งระงับการปฏิบัติหน้าที่ไว้ก่อนได้ แล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่มิคำสั่ง เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยสั่งการตามสมควร^{๕๘}

จากแนวคิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลจะเห็นได้ว่า เทศบาลมี ๓ ขนาด ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ในแต่ละเทศบาลมีกฎระเบียบ มีข้อบัญญัติ มีข้อที่ควรจำเป็นต้องทำและที่ควรจะทำ ก็มีความแตกต่างกัน เทศบาลตำบล เป็นเทศบาลที่มีขนาด

^{๕๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๐-๔๒.

เล็ก เทศบาลเมือง เป็นเทศบาลที่มีขนาดกลาง และเทศบาลนคร เป็นเทศบาลมีขนาดใหญ่ และมีทั้งข้อห้ามและข้อที่ควรปฏิบัติสำหรับข้าราชการ ทั้งราชการฝ่ายการเมืองและฝ่ายพนักงานประจำ

จากข้อมูลเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ตามแนวคิดของนักวิชาการได้ประเด็นต่าง ๆ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๒.๙

ตารางที่ ๒.๙ ข้อมูลเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ

นักวิชาการ	ประเด็น
ทองอาน พาโทสง, (๒๕๔๙), หน้า ๑๓๐-๑๔๒.	เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตชุมชนเมืองตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ ๑๑ พุทธศักราช ๒๕๔๓
ณรัชชอร์ ศรีทอง, (๒๕๕๔), หน้า ๒๙๖.	เทศบาลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นในเขตชุมชนที่มีความเจริญและใช้ในการบริหารเมืองเป็นหลัก ที่ใช้ใน ปี พ.ศ.๒๕๓๖ ซึ่งในปัจจุบันรูปแบบของเทศบาลแบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร
สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา, (๒๕๕๒), หน้า ๒-๓.	เทศบาลแบ่งเป็น ๓ ขนาด ประกอบด้วย เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล โดยในแต่ละขนาดจะมีเกณฑ์ในการจัดตั้งเทศบาล
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น , (๒๕๕๓), หน้า ๘๗.	เทศบาลขนาดใหญ่ รายได้รวมเงินอุดหนุนปีงบประมาณที่มาเป็นเกณฑ์คะแนน ๘๐ ล้านบาทขึ้นไป เทศบาลขนาดกลาง รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนปีงบประมาณที่ผ่านมา ๒๐ ล้านบาทขึ้นไป เทศบาลขนาดเล็ก รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนปีงบประมาณที่ผ่านมา ๘ ล้านบาทขึ้นไป
อนันตชัย นาระถิ, (๒๕๕๓), หน้า ๑๐-๒๑.	โครงสร้างของเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร มีโครงสร้างของเทศบาลแบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายสภาเทศบาลและฝ่ายบริหาร
ณรัชชอร์ ศรีทอง, (๒๕๕๔), หน้า ๒๙๗.	โครงสร้างของเทศบาลออกเป็น ๒ ส่วน คือ สภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี สำหรับการปฏิบัติงานในหน้าที่ประจำในเทศบาลจะมีโครงสร้างทางเจ้าหน้าที่อีกส่วนหนึ่ง เรียกว่า พนักงานเทศบาล

ตารางที่ ๒.๙

นักวิชาการ	ประเด็น
	สรุปได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลนับว่ามีความสำคัญมากเนื่องจากครอบคลุมพื้นที่ที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ (เขตเมือง) เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลจึงควรได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพทางการบริหารเพื่อให้สามารถตอบสนองกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและระบบการบริหารจัดการเมืองต่าง ๆ ให้น่าอยู่เช่นเดียวกับนานาชาติ เทศบาลได้ยกฐานะจากสุขาภิบาล ซึ่งได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล พ.ศ.๒๕๔๒ และที่สำคัญก็ได้มีการยกฐานะจากเทศบาลตำบลเป็นเทศบาลเมืองจากเทศบาลเมืองเป็นเทศบาลนครก็ได้ หรือยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลก็ได้ แต่ต้องอยู่ในกฎเกณฑ์และกฎระเบียบตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

๒.๕ หลักธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงที่มาของหลักสาราณียธรรม ๖ ตามพระไตรปิฎก ดังนี้

หลักธรรมสาราณียธรรม ๖ ระบุว่า สาราณียธรรม ๖ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง, ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน, หลักการอยู่ร่วมกัน สาราณียธรรม ๖ คือ

๑. เมตตาทายกรรม ตั้งเมตตาทายกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๒. เมตตาวจีกรรม ตั้งเมตตาวจีกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือช่วยบอกแจ้งสิ่งที่ประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๓. เมตตามโนกรรม ตั้งเมตตามโนกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน

๔. สาธารณโภคี ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน คือ เมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรมแม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้ผู้เดียว นำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่าย ให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน ข้อนี้ใช้อุปวัตตโคกก็ได้

๕. สีสสามัญญตา มีศีลบริสุทธิ์เสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ

๖. ทิฏฐิสามัญญตา มีทิฏฐิงามเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้น ล้นทุกข์ หรือขจัดปัญหา

ธรรม ๖ ประการนี้ มีคุณ คือ เป็น สารณียะ ทำให้เป็นที่ระลึกถึง เป็น ปิยกรณ ทำให้เป็นที่รัก เป็น ครุกรณ ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสะดวกระหัด ความกลมกลืนเข้าหากันเพื่อความไม่วิวาท เพื่อความสามัคคี และเอกภาพ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^{๕๙}

หลักธรรมสารณียธรรม ๖ iva สารณียธรรม ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ๖ อย่าง รัก ทำความเคารพ เป็นไปเพื่อสะดวกระหัดกัน เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนี้มี ๖ อย่าง

ดูก่อนอานนท ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน

๑) ดูก่อนอานนท ภิกษุในธรรมวินัยนี้ มีกายกรรมประกอบด้วย เมตตา ปราภุในเพื่อนร่วมประพฤติพรหมจรรย์ ทั้งในที่แจ้ง ทั้งในที่ลับ นี้คือธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกันทำความรัก ทำความเคารพ เป็นไปเพื่อสะดวกระหัดกัน เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ประการหนึ่ง

๒) ดูก่อนอานนท ประการอื่นยังมีอีก ภิกษุมิวัจกรรมประกอบด้วย เมตตาระลึกถึงกัน ทำความรัก ทำความเคารพ เป็นไปเพื่อสะดวกระหัดกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกันเพื่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๓) ดูก่อนอานนท ประการอื่นยังมีอีก ภิกษุมิโนกรรมประกอบ ด้วยเมตตาปราภุในเพื่อนร่วมประพฤติพรหมจรรย์ ทั้งในที่แจ้ง ทั้งในที่ลับ นี้ก็ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ทำความรัก ทำความเคารพ เป็นไปเพื่อสะดวกระหัดกัน เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๔) ดูก่อนอานนท ประการอื่นยังมีอีก ภิกษุมิลาภใดๆ เกิดโดยธรรม ได้โดยธรรมที่สุดแม้เพียงอาหารติดบาตร เป็นผู้ไม่แย่งกันเอาลาภ เห็นปานนั้น iva บริโภคแต่เฉพาะผู้เดียวยอมเป็นผู้บริโภคเฉลี่ยทั่วไปกับเพื่อน ร่วมประพฤติพรหมจรรย์ผู้มีศีล นี้ก็ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ทำความรัก

^{๕๙}ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๓๑๗/๒๕๗.

ทำความเคารพ เป็นไปเพื่อสงเคราะห์กัน เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๕) ดูก่อนอานนท์ ประการอื่นยังมีอีก ภิกษุถึงความเป็นผู้เสมอกันโดยศีล ในศีลทั้งหลาย ที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท อันวิญญูชนสรรเสริญ อันค้นหาและทักขิณไม่แตงต้อง เป็นไปพร้อมเพื่อสมาธิเห็นปานนั้น กับเพื่อนร่วมประพบัติพรหมจรรย์อยู่ ทั้งในที่แจ้งทั้งในที่ลับ นี่ก็ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ทำความรัก ทำความเคารพ เป็นไปเพื่อสงเคราะห์กัน เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๖) ดูก่อนอานนท์ ประการอื่นยังมีอีก ภิกษุถึงความเป็นผู้เสมอกันโดยทักขิณ ในทักขิณที่เป็นของพระอริยะอันนำออก ชักนำผู้กระทำให้ตามเพื่อความสิ้นทุกข์โดยชอบ เห็นปานนั้นกับเพื่อนร่วมประพบัติพรหมจรรย์อยู่ทั้งในที่แจ้ง ทั้งในที่ลับ นี่ก็ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ทำความรัก ทำความเคารพ เป็นไปเพื่อสงเคราะห์กัน เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ดูก่อนอานนท์ นี่แล ธรรม ๖ อย่าง เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ทำความรักทำความเคารพ เป็นไปเพื่อสงเคราะห์กัน เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ดูก่อนอานนท์ ถ้าพวกเธอพึงสมาทานสารณียธรรมทั้ง ๖ อย่างนี้ ประพบัติอยู่พวกเธอจะยังเห็นทางว่ากล่าวพวกเราได้ น้อยก็ตาม มากก็ตาม ซึ่งจะอดกลั้นไว้ไม่ได้ละหรือ

ท่านพระอานนท์กราบทูลว่า ข้านี้หาทำได้เลย พระพุทธเจ้าข้า

พระพุทธเจ้า ดูก่อนอานนท์ เพราะฉะนั้นแล พวกเธอพึงสมาทานสารณียธรรมทั้ง ๖ อย่างนี้ ประพบัติเถิด ข้อนั้นจักเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่พวกเธอตลอดกาลนาน

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสภาษิตนี้แล้ว ท่านพระอานนท์ชื่นชมยินดี ภาษิตของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล^{๖๐}

สารณียธรรม ๖ แปลว่า ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง, ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน, หลักการอยู่ร่วมกัน ได้แก่

๑. เมตตาทายกรรม : ตั้งเมตตาทายกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๒. เมตตาวจีกรรม : ตั้งเมตตาวจีกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

^{๖๐} ม.อ. (ไทย) ๓/๑/๘๘.

๓. เมตตาตามโนกรรม : ตั้งเมตตาตามโนกรรม ในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน

๔. สาธารณโมคิ : ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน คือ เมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้ผู้เดียว นำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่าย ให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน ข้อนี้ใช้ อปปฏิวิรัตตโมคิ ก็ได้

๕. สีลสามัญญตา : มีศีลบริสุทธิ์เสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ

๖. ทิฏฐิสามัญญตา : มีทิฏฐิดีงามเสมอกันเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้น ล้นทุกข์ หรือขจัดปัญหา

ทำสิ่งใด ด้วยกายา เมตตาพร้อม

พูดนอบน้อม เอ่ยวจี มีเหตุผล

คิดแง่ดี มีน้ำใจ ให้ทุกคน

มีลาภผล มีหวังไว้ แบ่งให้กัน

ประพฤติดี ตามกฎ กำหนดไว้

รู้จักใช้ ความคิด จิตสร้างสรรค์

หากคุณธรรม หกข้อนี้ เกิดมีพลัน

ย่อมระลึกถึงกันตลอดไป

ธรรม ๖ ประการนี้ มีคุณ คือ

เป็น สารณียะ : ทำให้เป็นที่ระลึกถึง

เป็น ปิยกรณ์ : ทำให้เป็นที่รัก

เป็น ครุกรณ์ : ทำให้เป็นที่เคารพ

เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์ : ความกลมกลืนเข้าหากัน

เพื่อความไม่วิวาท เพื่อความสามัคคี และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

หลักสารณียธรรม ๖ เป็นหลักธรรมในพุทธศาสนา ที่มีการกล่าวถึง การช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพุทธวิธีการบริหาร ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีที่ควรนำมาปฏิบัติ เพื่อทำให้เกิดผลที่ดีแก่ชุมชนและเพื่อนร่วมงาน^{๖๑} สารณียธรรม คือ ตามสัญญาตญาณของคนที่อยู่

^{๖๑}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๒๐๐.

ร่วมกันนั้น ยังปรารถนาความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย ต้องการสิ่งที่พึงพำนักอาศัย ต้องการได้มีการพักผ่อนหย่อนใจ ต้องการให้มีสันติภาพในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะความเรียกร้องความต้องการตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต ในทางพระพุทธศาสนา กลุ่มพุทธบริษัททั้งฝ่ายคฤหัสถ์และบรรพชิต เมื่อมาอยู่ร่วมกันในวัฒนธรรมของชาวพุทธแล้ว จำเป็นที่จะต้องอยู่ด้วยความมีคุณธรรมเป็นจุดกลางทางความคิด ที่มาพบกัน โดยการปลูกฝังให้เกิดความรักความเคารพต่อกัน ซึ่งความรักความเคารพต่อกันนั้น เป็นผลซึ่งจะเกิดขึ้นอาจจากการแสดงความมีน้ำใจ คือ สงเคราะห์ อนุเคราะห์ เมื่อมีความรัก ความเคารพต่อกัน ให้การสงเคราะห์ อนุเคราะห์ต่อกันแล้ว การทะเลาะวิวาทกันก็จะไม่เกิดขึ้น ความสามัคคีซึ่งเป็นผลที่พึงปรารถนาของหมู่คณะ ไม่ว่ายุคใด สมัยใดก็จะบังเกิดขึ้นจากนั้น เอกภาพ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางกิจกรรม ทางผลประโยชน์ ทางการศึกษาการประพฤติปฏิบัติก็จะบังเกิดขึ้นติดตามมา เหล่านี้เป็นเหตุเป็นผลของกันและกัน แต่ในขณะเดียวกันสิ่งที่ตั้งงามเหล่านี้เป็นผลรวมยอดซึ่งกันและกัน โดยการสร้างเหตุเฉพาะในที่นี้ ทรงแสดงว่าเป็นสาราณียธรรม คือ ธรรมะที่จะนำใจของบุคคลให้ระลึกรู้ถึงกัน ผูกพันเชื่อมโยงบุคคลไว้ด้วยน้ำใจประกอบด้วย ๖ ประการ คือ

๑) เมตตาการุณยธรรม จะทำอะไรก็ให้ทำด้วยเมตตา ได้แก่ การแสดงความมีน้ำใจ ช่วยเหลือ ขวนขวายในกิจการงานต่าง ๆ ที่ควรของเพื่อนภิกษุสามเณรของเพื่อนอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นต่อหน้าหรือลับหลังก็ตาม

๒) เมตตาวิจิตรธรรม จะพูดอะไรก็ประกอบด้วยเมตตา ได้แก่ การพูดวาจาที่เป็นคำสัตย์ คำจริง คำสมานสามัคคี กระชับสามัคคี พูดแต่คำไพเราะอ่อนหวาน และคำที่มีประโยชน์นั้นเป็นคำที่มีพื้นฐานมาจากเมตตาต่อคนที่ตนพูดด้วยและคนที่พูดถึง พูดต่อหน้าอย่างไร ลับหลังก็ต้องพูดอย่างนั้น ลับหลังอย่างไรต่อหน้าก็พูดอย่างนั้น

๓) เมตตาเมตตาโนกรรม จะคิดอะไรก็คิดกันด้วยเมตตา ได้แก่ การตั้งความรู้สึกในคน และสัตว์ทั้งหลายว่า ชีวิตแต่ละชีวิตไม่ต้องการความทุกข์ แต่ต้องการความสุข ฉันทะ เพราะฉะนั้น ขอให้บุคคลนั้น ๆ ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความไม่มีเวร ไม่มีภัย ไม่เบียดเบียนกัน ไม่ประทุษร้ายกัน ให้แต่ละคนอยู่ดีมีสุขตามสมควรแก่ฐานะของตน เมื่อจะคิดถึงใครก็ตาม ไม่ได้จำเพาะเจาะจงว่า เป็นภิกษุสามเณรเท่านั้น ให้คิดถึงกันด้วยเมตตา เพราะพร้อมที่จะแสดงออกทางกาย ทางวาจา ทั้งต่อหน้าและลับหลังบุคคลเหล่านั้น

๔) แบ่งปันลาภที่ตนได้มาในทางที่ชอบธรรมให้แก่เพื่อนภิกษุสามเณร ไม่หวงไว้บริโภคนเฉพาะเพียงผู้เดียว คือ หลักการอยู่ร่วมกันของพระภิกษุสามเณรนั้น ต้องเลี้ยงชีพด้วย ลำแข้งของตัวเอง เทียวภิกษาจรบิณฑบาตอาหารจากชาวบ้านผู้มีจิตศรัทธา เป็นการได้อาหารมาในทางที่ชอบธรรม แต่ว่าการได้ปัจจัย ๔ นั้น คนเรามีวาสนาบารมีไม่เหมือนกัน บางคนได้มากจนเหลือกินเหลือใช้ บางคนได้น้อยจนไม่ค่อยพอกินพอใช้ เพราะฉะนั้น คนที่ได้ลาภผลมาในทางที่ชอบมาก

จึงต้องแสดงออกซึ่งทางกายกรรม ทางวจีกรรม ที่สะท้อนมาจากใจด้วยการเอื้อเพื่อแบ่งปันเป็นการ สงเคราะห์ อนุเคราะห์ เฉลี่ยความสุขให้แก่กันและกัน

๕) รักษาศีลบริสุทธิเสมอกันกับเพื่อนภิกษุสามเณรอื่น ๆ ไม่ทำตนให้เป็นที่ยังเกลียดของผู้อื่น คือ การอยู่ร่วมกันของพระภิกษุ สามเณรนั้น ค่อนข้างจะอาภรรพ์ แม้จะโง่ไปบ้าง จะเซ่อไปบ้าง แต่ถ้าไม่มีปัญหาเรื่องการประพฤติปฏิบัติแล้ว ย่อมเป็นที่ยอมรับนับถือของผู้ที่เกี่ยวข้องกัน แม้จะเป็น เพื่อนรักร่วมใจกัน ถ้าคนหนึ่งละเมิดศีลที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้จะกลายเป็นที่ยังเกลียด ดูหมิ่น ของเพื่อนภิกษุสามเณรด้วยกัน การอยู่ร่วมกันโดยปกติสุขที่ประสงค์จะเกิดขึ้นไม่ได้ ดังนั้น จึงต้อง พยายามปฏิบัติตนให้ถูกต้องตรงตามหลักของศีลที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ โดยให้มองว่า ข้อนี้ พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้อย่างไร ใครปฏิบัติถูกต้องตรงหลักที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ก็ปฏิบัติไป ตามเขา ทำให้เกิดเป็นความเรียบร้อยสวยงามขึ้นที่พระพุทธเจ้าทรงเรียกว่า สังฆโศภณ คือ หมู่คณะที่ งดงาม

๖) มีความเห็นร่วมกันกับเพื่อนภิกษุสามเณรอื่น ๆ ไม่วิวาทกับใคร ๆ เพราะมีความเห็นผิด กัน เรื่องของความเห็นนั้นในฐานะของภิกษุในพระพุทธศาสนา ถ้าเป็นความเห็นเกี่ยวกับวินัย ก็ต้อง เอาวินัยเป็นมาตรการกำหนดตัดสินว่า ความเห็นของใครถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับ ธรรมะก็ตรวจสอบเทียบเคียง ตรวาทานหลักธรรมะว่า ข้อนี้พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้อย่างไร แล้วก็หา จุดกลางทางความคิดมาพบกันที่นี้ แต่บางอย่างเป็นเรื่องของกิจการงาน หรือแม้แต่เรื่องความเห็น ทั่วไป อาจจะมีการขัดแย้งในหลักการและวิธีการบางอย่าง แต่ว่าสามารถประสพผลเช่นเดียวกันได้ ก็ต้องประนีประนอมกัน ไม่ก่อสารทละาะวิวาท เพราะเหตุว่าความเห็นขัดแย้งกัน เว้นไว้แต่บุคคลนั้น มีความเห็นขัดแย้งกับพระธรรมวินัย ซึ่งภิกษุสามเณรรู้ห้วงโยในพระพุทธศาสนา จะต้องถือเป็น ภาระหน้าที่ที่จะจัดปรับวาทเหล่านั้น ให้ยุติลงด้วยความเรียบร้อย^{๒๒} สาราณียธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน คือ ผู้ประพฤติธรรมเหล่านี้ย่อมเป็นเหตุให้ระลึกถึงความดีที่ทำ ต่อกัน เป็นที่เคารพนับถือของผู้อื่น และสมานความสามัคคีกลมเกลียวในหมู่คณะไว้ได้

๑. การเข้าไปตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตา คือ การช่วยชวนช่วยทำกิจธุระของกันและ กันด้วยกาย ไม่ว่าจะเป็นกิจธุระอะไรก็ตามก็เต็มใจช่วยทำกิจธุระนั้นจนสำเร็จ ไม่นิ่งดูตายเพราะถือว่า ไม่ใช่หน้าที่ เรื่องอะไรจะทำให้เหนื่อยแรงลำบากกาย

๒. การเข้าไปตั้งวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา คือ การแนะนำสั่งสอนบอกกันในทางที่ดีถูกต้อง เมื่อทำตามแล้วเกิดความดีงาม ไม่มีผลทำให้ผู้ทำตามต้องได้รับความเดือดร้อนภายหลัง

^{๒๒} พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ ฐิตาโณ), ธรรมะสำหรับประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท คลังวิชา จำกัด, ๒๕๓๖), หน้า ๓๔.

๓. การเข้าไปตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา คือ การตั้งจิตเป็นเมตตาปรารถนาแต่ความไม่มีเวรมีภัยต่อกัน มุ่งหวังแต่ความสุขความเจริญและประโยชน์ต่อกันและกัน

๔. การแบ่งปันลาภที่หามาได้ไม่หวังไว้บริโภคนผู้เดียว คือ การแบ่งปันสิ่งของที่ตนหาได้โดยชอบธรรมแก่ผู้อื่นตามสมควรแก่ของที่ได้นั้น เพื่อเป็นการเกื้อกูลต่อผู้ที่มีลาภน้อย ไม่หวังไว้บริโภคนผู้เดียว

๕. การรักษาศีลให้บริสุทธิ์เสมอกับผู้อื่น คือ การประพฤติกายวาจาให้เรียบร้อยดีไม่มีโทษ ปฏิบัติตนตามพระวินัยบัญญัติรักษาศีลตามภาวะของตนไม่ให้ขาดหรือต่างพร้อยเสมอกันกับผู้อื่น

๖. การมีความเห็นร่วมกันกับผู้อื่น คือ การมีความเห็นพ้องต้องกันตามพระธรรมวินัย เป็นเหตุให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวกันในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ไม่มีความเห็นผิดแผกแปลกไปจากผู้อื่น จนเป็นเหตุแห่งความแตกร้างบาดหมาง ยอมรับมติของส่วนมาก

ธรรม ๖ อย่างนี้ ทำให้ผู้ประพฤติให้เป็นที่ยรักที่เคารพของผู้อื่น เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันและกัน เป็นไปเพื่อความไม่วิวาทกันและกัน เป็นไปเพื่อความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^{๖๓}

สาราณียธรรม แปลว่า ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หมายถึง คุณธรรมที่ทำให้คนเราไม่เห็นแก่ตัว แต่จะคิดถึงคนอื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น เข้าใจคนอื่นมากขึ้น สาราณียธรรม มี ๖ อย่าง คือ

๑. เมตตากายกรรม คือ ทำต่อกันด้วยเมตตา หมายถึง ทำสิ่งใดก็ทำด้วยความปรารถนาดีต่อกัน เช่น แสดงไมตรีและหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน ร่วมกิจการ ร่วมชุมชน โดยช่วยเหลือธุระต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจแสดงออกกับกิริยาสุภาพเคารพนับถือทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๒. เมตตาวาจากรรม คือ พูดกันด้วยเมตตา หมายถึง จะพูดอะไรก็พูดด้วยความปรารถนาดีต่อกัน เช่น แนะนำสั่งสอนตักเตือนกันด้วยความหวังดีกล่าววาจาสุภาพพูดจริงไม่พูดเพื่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองฝ่ายเดียว

๓. เมตตามโนกรรม คือ คิดต่อกันด้วยเมตตา หมายถึง จะคิดอะไรก็คิดด้วยความปรารถนาดี เช่น ตั้งจิตปรารถนาดีคิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี

๔. สาราณโภคิ คือ แบ่งปันสิ่งที่ได้มาโดยชอบธรรม หมายถึง แบ่งปันลาภผลที่ร่วมกันหา ร่วมกันทำโดยยุติธรรมแม้สิ่งของที่ได้มาจะน้อย แต่ก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วถึงกัน นั่น คือ การร่วมสุข ร่วมทุกข์กัน

๕. สีสามัญญตา คือ มีความประพฤติเสมอภาคกัน หมายถึง ประพฤติสุจริตดีงามเหมือนกัน มีระเบียบวินัยเป็นแบบเดียวกัน ไม่ประพฤติให้เป็นที่ยังเกียจหรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ

๖. ทิฏฐิสามัญญตา คือ มีความเสมอภาคกันทางความคิด หมายถึง ปรับความคิดความเห็นให้มีเหตุมีผลถูกต้องเหมือนกัน นั่นคือ การเคารพเหตุผลยึดหลักความดีงามเป็นอุดมคติอย่าง

^{๖๓} ศ.ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล, หนังสือบูรณาการแผนใหม่ นวัตกรรมขั้นตรี, (กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง, ๒๕๕๖), หน้า ๑๐๘-๑๐๙.

เดียวกัน^{๒๔} และยังมีนักวิชาการอีกท่านหนึ่งได้กล่าวถึงสาราณียธรรมอีกว่าสาราณียธรรม คือ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หลักการอยู่ร่วมกัน ๖ ประการ

๑. เมตตาทายกรรม ตั้งเมตตาทายกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมหมู่คณะด้วยความเต็มใจ แสดงอาการกิริยาสุภาพ เคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๒. เมตตาวจีกรรม ตั้งเมตตาวจีกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพแสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๓. เมตตาโมกกรรม ตั้งมโนกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มต่อกัน

๔. สาธารณโมคิ ได้ของที่ขอขบธรรมมาก็แบ่งปัน ไม่หวงไว้ผู้เดียว

๕. สีลสามัญญตา มีศีลบริสุทธิ์เสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นที่รังเกียจของหมู่คณะ

๖. ทิฏฐิสามัญญตา มีทิฏฐิดีงามเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นสิ้นทุกข์หรือจัดปัญหา^{๒๕}

๒.๕.๑ การนำหลักสาราณียธรรมไปใช้กับการพัฒนาชุมชน

พระพุทธศาสนามีบทบาทในการพัฒนาและจัดระเบียบทางสังคมไทยด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวันในปัจจุบันสังคมไทย การพัฒนาชุมชนและการแก้ปัญหาที่ถูกต้องที่สุด คือ การทำให้คนในชุมชนมีศีลธรรมประจำใจ ก็จะสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาไปสู่การพัฒนาชุมชนและพัฒนาสังคมได้ การพัฒนาให้เป็นระบบที่ดีนี้ต้องบูรณาการกระบวนการต่าง ๆ เข้าด้วยกันกับแนวทางการพัฒนาชุมชน โดยที่กระบวนการนั้นประกอบไปด้วย การทำสิ่งที่บกพร่องให้สมบูรณ์โดยการเพิ่มเติมหลักสาราณียธรรมเข้ามา เพื่อทำให้เป็นแนวทางในการพัฒนา จากการคิดพิจารณาหาเหตุผลด้วยตนเอง ด้วยการพัฒนาชุมชนด้วยความเต็มใจ การแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน การคิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน การพัฒนาด้วยความยุติธรรมและเท่าเทียมกันทุกชุมชนในเขตเทศบาล การมีความเสมอภาคกันทางความคิด และเคารพซึ่งกันและกัน

^{๒๔}ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา, **ปรัชญา ๒๐๑ พุทธศาสน์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๓๘), หน้า ๒๙๔-๒๙๕.

^{๒๕}ปัญญา ไข่มุกข่าง, **ธรรมาธิบาย เล่ม ๑**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรม, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๒-๑๒๓.

จากข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ตามแนวคิดของนักวิชาการได้ประเด็นต่าง ๆ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๒.๑๐

ตารางที่ ๒.๑๐ ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสาราณียธรรม

นักวิชาการ	ประเด็น
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), (๒๕๕๑), หน้า ๒๐๐.	หลักสาราณียธรรม ๖ เป็นหลักธรรมในพุทธศาสนาที่มีการกล่าวถึง การช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพุทธวิธีการบริหาร ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีที่ควรนำมาปฏิบัติ เพื่อทำให้เกิดผลที่ดีแก่ชุมชนและเพื่อนร่วมงาน
พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ ฐิตาโณ), (๒๕๓๖), หน้า ๓๔.	สาราณียธรรม ตามสัญญาตญาณของคนที่อยู่ร่วมกันนั้น ยังปรารถนาความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย ต้องการสิ่งพึ่งพิงกันอาศัย ต้องการได้มีการพักผ่อนหย่อนใจ ต้องการให้มีสันติภาพในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะความเรียกร้องความต้องการตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต ในทางพระพุทธศาสนา กลุ่มพุทธบริษัททั้งฝ่ายคฤหัสถ์และบรรพชิต เมื่อมาอยู่ร่วมกันในวัฒนธรรมของชาวพุทธแล้ว จำเป็นที่จะต้องอยู่ด้วยความมีคุณธรรมเป็นจุดกลางทางความคิด ที่มาพบกัน โดยการปลูกฝังให้เกิดความรักความเคารพต่อกัน ซึ่งความรักความเคารพต่อกันนั้นเป็นผลซึ่งจะเกิดขึ้นอาจจากการแสดงความมีน้ำใจ คือ สงเคราะห์ อนุเคราะห์ เมื่อมีความรัก ความเคารพต่อกัน ให้การสงเคราะห์ อนุเคราะห์ต่อกันแล้ว การทะเลาะวิวาทกันก็จะไม่เกิดขึ้น ความสามัคคีซึ่งเป็นผลที่พึงปรารถนาของหมู่คณะไม่ว่ายุคใด สมัยใดก็จะบังเกิดขึ้น
ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา, (๒๕๓๘), หน้า ๒๙๔-๒๙๕.	สาราณียธรรม แปลว่า ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หมายถึงคุณธรรมที่ทำให้คนเราไม่เห็นแก่ตัว แต่จะคิดถึงคนอื่นเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น เข้าใจคนอื่นมากขึ้น สาราณียธรรมมี ๖ อย่าง คือ เมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตาเมโนกรรม สาธารณโกศิ สีสสามัญญตา และทิมฺมูสามัญญตา

ตารางที่ ๒.๑๐ (ต่อ)

นักวิชาการ	ประเด็นสำคัญ
คณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเชียง, (๒๕๔๖), หน้า ๑๐๘-๑๐๙.	สารานิยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน คือผู้ประพตธรรมเหล่านี้ย่อมเป็นเหตุให้ระลึกถึงความดีที่ทำต่อกัน เป็นที่เคารพนับถือของผู้อื่น และสมานความสามัคคีกลมเกลียวในหมู่คณะไว้ได้ด้วยการเข้าไปตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตา การเข้าไปตั้งวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา การเข้าไปตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา การแบ่งปันลาภที่หามาได้ไม่หวังไว้บริโภคนผู้เดียว การรักษาศีลให้บริสุทธิ์เสมอกับผู้อื่น และการมีความเห็นร่วมกันกับผู้อื่น
ปัญญา ใช้บางยาง, (๒๕๔๖), หน้า ๑๒๒-๑๒๓.	สารานิยธรรม คือ ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หลักการอยู่ร่วมกัน ๖ ประการ ได้แก่ การตั้งเมตตากายกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง การตั้งเมตตาวจีกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง การตั้งมโนกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง การได้ของที่ชอบธรรมมาก็แบ่งปัน ไม่หวังไว้ผู้เดียว การมีศีลบริสุทธิ์เสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง การมีทิวฐิติงามเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์
	สรุปได้ว่า หลักสารานิยธรรม ๖ เป็นหลักธรรมสำหรับที่สามารถทำให้มนุษย์ได้มีความระลึกถึงกันอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นบิดามารดาญาติพี่น้อง มิตรสหาย ดังนั้น การนำหลักสารานิยธรรม ๖ ไปใช้จะเป็นปัจจัยส่งผลให้เกิดการระลึกถึงซึ่งกันและกัน เช่น ระลึกถึงระหว่างองค์กรกับบุคลากร จะต้องประกอบไปด้วย ๑. เมตตากายกรรม คือ ช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ ๒. เมตตาวจีกรรม คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี ๓. เมตตามโนกรรม คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน ๔. สาธารณโภคี คือ เมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรมแม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวังไว้ผู้เดียว ๕. สีสสามัญญดา คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ๖. ทิวฐิตามัญญดา คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน

๒.๖ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ

เทศบาลตำบลศรีรัตนะ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทเทศบาลตำบล อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ มีสำนักงานตั้งอยู่บ้านสำโรงระวี หมู่ที่ ๑๕ ถนนสายศรีสะเกษ-เขาพระวิหาร (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๒๑) ตำบลศรีแก้ว อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ เขตเทศบาลตั้งอยู่ในบริเวณตอนกลางของจังหวัดศรีสะเกษ ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ ๓๗ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากเขาพระวิหารมาทางทิศเหนือประมาณ ๖๐ กิโลเมตร เทศบาลตำบลศรีรัตนะ เดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาล ซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ มีพื้นที่ครอบคลุมบางส่วนของตำบลศรีแก้วและตำบลสะพุง ชื่อ "สุขาภิบาลศรีรัตนะ" ตามชื่ออำเภอ ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒

พื้นที่เทศบาลประกอบด้วย

๑. ตำบลสะพุง ประกอบด้วย ๒ หมู่บ้าน

๑. บ้านจอก หมู่ที่ ๒
๒. บ้านทุ่งระวี หมู่ที่ ๑๒

๒. ตำบลศรีแก้ว ประกอบด้วย ๖ หมู่บ้าน

๑. บ้านหนองเทา หมู่ที่ ๓
๒. บ้านหนองถ่ม หมู่ที่ ๖
๓. บ้านหนองแคน หมู่ที่ ๗
๔. บ้านตระกาจ หมู่ที่ ๘
๕. บ้านหนองบัว หมู่ที่ ๑๓
๖. บ้านสำโรงระวี หมู่ที่ ๑๕

มีเนื้อที่ ๑๒.๐๘ ตารางกิโลเมตร หรือ ๘,๐๐๐ ไร่

อาณาเขต

อาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลสะพุง อำเภอศรีรัตนะ
ทิศใต้	ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีแก้ว อำเภอศรีรัตนะ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีแก้วและตำบล
	สระยาว อำเภอศรีรัตนะ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีแก้ว อำเภอศรีรัตนะ

วิสัยทัศน์

"เมืองน่าอยู่ มีความรู้ คู่คุณธรรม นำเศรษฐกิจ พิชิตความจน"

สภาพภูมิประเทศ

เทศบาลตำบลศรีรัตนะมีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบสูงทางด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ และลาดต่ำมาทางทิศเหนือ และตะวันออก โดยทั่วไปเป็นป่าโปร่งสลับกับทุ่งนา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวและดินปนทรายเก็บน้ำได้ไม่นาน มีลำห้วยระยะวิไหลผ่านทางทิศเหนือของพื้นที่ มีหนองน้ำซึ่งจะแห้งขอดในฤดูแล้ง และทุ่งนาจะแห้งแล้วไม่มีน้ำปะปนด้วยฟางข้าว และกอหญ้าที่แห้งกรอบสลับด้วยต้นไม้ น้อยใหญ่ และสระน้ำขนาดเล็กตามทุ่งนาโดยมีหนองน้ำที่สำคัญ ดังนี้

๑. หมู่ที่ ๒ ได้แก่ หนองหาญ
๒. หมู่ที่ ๑๓ ได้แก่ หนองบัว
๓. หมู่ที่ ๑๕ ได้แก่ หนองคู

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพอากาศโดยทั่วไปค่อนข้างร้อน ความชื้นน้อย มี ๓ ฤดู คือ

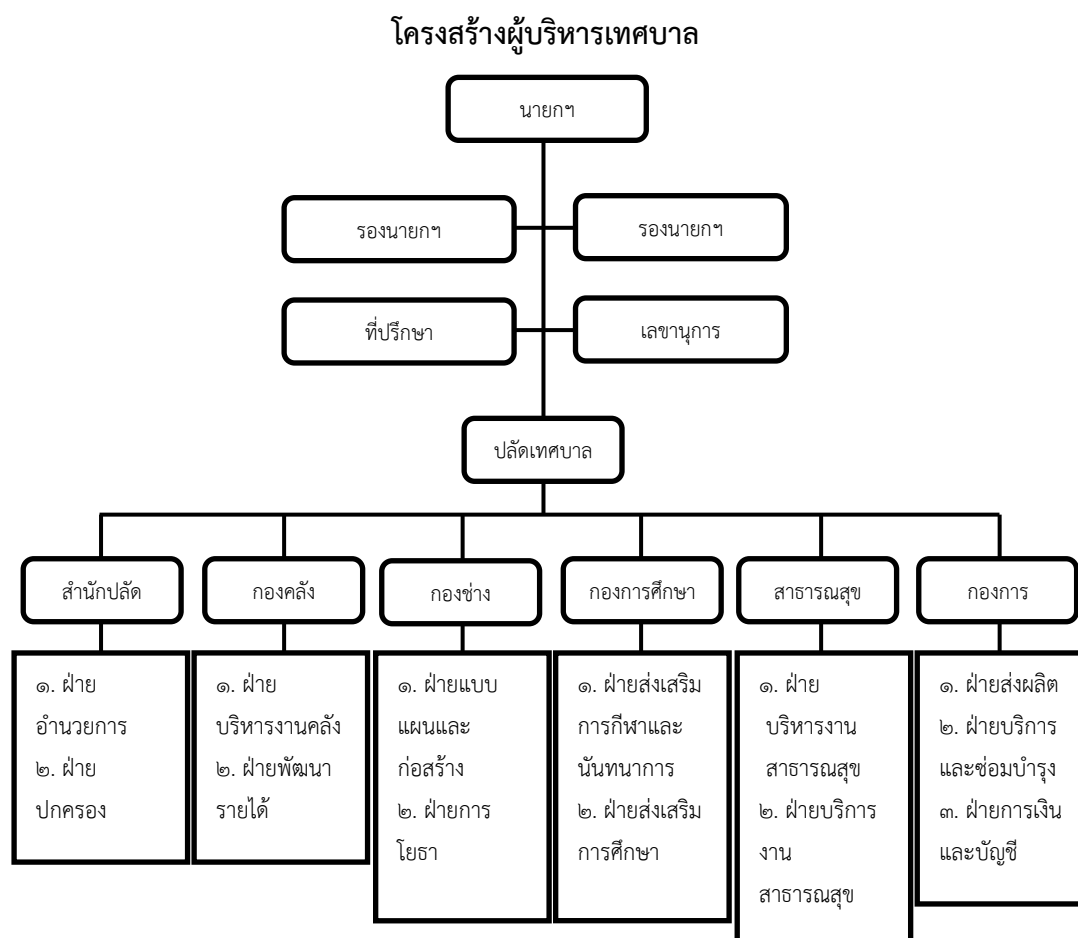
ฤดูร้อน	เริ่มตั้งแต่มีนาคม	ถึงเดือนมิถุนายน
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม	ถึงเดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน	ถึงเดือนกุมภาพันธ์

โดยปกติจะมีฤดูร้อนค่อนข้างยาวนานกว่าทุกฤดู ในฤดูฝนจะมีปริมาณน้ำฝนมากทำให้มีน้ำท่วมบางพื้นที่ แต่สภาพดินไม่สามารถเก็บกักน้ำได้นาน ส่วนฤดูหนาวค่อนข้างหนาวจัด ลมพัดแรงและแห้งแหล่งน้ำผิวดินตามธรรมชาติที่สำคัญในบริเวณเขตพื้นที่เทศบาลตำบลศรีรัตนะมีหนองน้ำใช้เป็นแหล่งเก็บกักน้ำได้อีก ๓ แห่ง คือ หนองระหาร หนองบัว หนองคู แหล่งน้ำเหล่านี้ เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การประมง และน้ำเพื่อการอุปโภคอื่นๆ หล่อเลี้ยงชีวิตผู้คนในเขตเทศบาลและใกล้เคียง^{๖๖}

^{๖๖}เทศบาลตำบลศรีรัตนะ, ประวัติเทศบาลตำบลศรีรัตนะ, [ออนไลน์]

แหล่งที่มา:

<http://www.srirattana.go.th/index.php?op=staticcontent&id=7471>[๙ ก.ย. ๒๕๕๖].

แผนภาพที่ ๒.๕ โครงสร้างผู้บริหารเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๗.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยจะได้นำมากล่าวพอสังเขป ดังนี้

สุทธิพร รัตนธ รัทธา ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนแนวพุทธในทัศนะของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ มีบ่อเกิดมาจากการพัฒนาโลกเฉพาะด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดปัญหาวิกฤตต่อสิ่งแวดล้อมในยุคสภาพแวดล้อมได้มีการตั้งคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ได้จัดทำรายงานสำคัญชื่อ OURCOMMON FUTURE บัญญัติศัพท์”การพัฒนาที่ยั่งยืน” ต่อมาได้นำมาเป็นเป้าหมายของการพัฒนาโลกโดยกำหนดแผนปฏิบัติการ ๒๑ อันมีแนวทางพัฒนาระบบนิเวศน์เพิ่มขึ้นมาคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งใช้วิธีทางเศรษฐศาสตร์เป็นตัวชี้วัด มีอุปสรรคที่รากฐานแนวคิดพิชิตธรรมชาติ

แบบประนีประนอมในระบบทุนนิยม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ด้วยการยอมรับและยับยั้งความต้องการประโยชน์จากธรรมชาติเพื่อคนรุ่นปัจจุบันและอนาคตอยู่ได้อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม

การพัฒนาที่ยั่งยืนแนวพุทธในทัศนะของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) มีที่มาจากหลักพุทธธรรมซึ่งเป็นระบบการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง แต่มีได้ใช้ชื่อว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนท่านแสดงมุมมองวิธีการแก้ปัญหาขององค์การสหประชาชาติ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการพัฒนาด้วยหลักมัชฌิมาปฏิปทา ไตรสิกขา และหลักมัตตัญญูตา ที่เป็นกระบวนการพัฒนาระบบการดำเนินชีวิตของคนทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญาอย่างบูรณาการ มีตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรม เรียกว่า สุขภาวะองค์รวมทำให้เกิดความสุขที่ไม่เบียดเบียนธรรมชาติแวดล้อม แต่กิเลส ได้แก่ ตัณหา มานะ และ มิจฉาทิฎฐิ ยังเป็นอุปสรรคที่คนต้องแก้ไขเพื่อประโยชน์อันอันวยสันติสุขแก่มนุษย์และธรรมชาติต่อไป^{๖๗}

ระพีพรรณ มุหะหมัด ได้วิจัยเรื่อง “อิสลามกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดกมาลูลอิสลาม คลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลสูงต่อความเป็นอยู่ของมุสลิม ความศรัทธาต่อพระอัลลอฮ์เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเป็นพลังงานสังคมที่ทำให้เกิดความสามัคคี ความผูกพันภายในชุมชนและมีผู้นำศาสนาเป็นบุคคลสำคัญในการประยุกต์ใช้ศาสนาในการรักษาคลองแสนแสบผ่านการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายโดยอิหม่ามวินัย สะมะฮุน เป็นผู้อธิบายให้ความรู้และเชิญชวนให้คนในชุมชนรับผิดชอบต่อท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเน้นแนวคิดในการพัฒนาดิน พัฒนาสังคมให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง อันจะนำไปสู่การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศให้เกิดดุลยภาพที่จะพัฒนาชีวิตให้ครอบคลุมและสมบูรณ์ในทุกมิติ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ชุมชนมัสยิดกมาลูลอิสลามส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามโดยมีอัลลอฮ์เป็นพระเจ้าเพียงองค์เดียวทำให้เกิดการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันเป็นจุดยึดเหนี่ยวทางจิตใจ โดยการปฏิบัติศาสนกิจ (ละหมาด) ๕ ครั้งต่อวันอย่างเคร่งครัด ทำให้ชุมชนมีความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกันและแน่นแฟ้นคง โดยมีมัสยิดเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติศาสนกิจทำให้ได้พบปะพูดคุย ปรึกษาแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหา ทั้งนี้มัสยิดยังเป็นสถานที่สำคัญในการปลูกฝังความศรัทธาและส่งเสริมให้คนในชุมชนมีจริยธรรมและสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ศักยภาพของอิหม่ามเป็นผู้นำที่มีบทบาททางสังคม โดยประยุกต์ให้หลักคำสอนศาสนาจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษมาเป็นแบบอย่างในการพัฒนา ผู้นำหรืออิหม่ามเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ทำให้คนในชุมชนเชื่อถือไว้วางใจและปฏิบัติตามแบบอย่างผู้นำ ซึ่งผู้นำได้ส่งเสริมและได้รับความรู้ อบรมบุคคลากรและคณะกรรมการ

^{๖๗} สุทธิพร รัตนธรร ศรัทธา, ศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนแนวพุทธในทัศนะของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ”

วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

มัสยิดอยู่ตลอด เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และศักยภาพโดยถ่ายทอดผ่านเสียงตามสายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้คนในชุมชนให้ความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจอย่างจริงจังในการพัฒนา ทั้งนี้ เพราะชุมชนมีความเป็นอยู่แบบเครือญาติ มีความใกล้ชิดและผูกพันกับคลองแสนแสบจึงทำให้เกิดจิตสำนึกรักคลองแสนแสบและช่วยกันดูแลสิ่งแวดล้อม ซึ่งชุมชนมัสยิดดกมุลอิสลามมีศักยภาพในการพัฒนาด้วยตัวเอง โดยไม่คาดหวังความอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ชุมชนประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบของชุมชนที่พัฒนาให้แก่ชุมชนอื่นได้^{๖๘}

ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ปัญหาการพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชน เป็นปัญหาที่เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ชุมชนในฐานะระบบสังคมเสียคุณภาพ โครงการการศึกษาชุมชนได้ถูกนำมาใช้เป็นวิถีทางในการแก้ปัญหา โครงการดังกล่าวเสริมสร้างบูรณาการในชุมชน โดยการให้มีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนและจัดการเป้าหมายของโครงการ คือ การแก้ปัญหาชุมชน และมุ่งหมายให้สมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนได้รับประโยชน์จากโครงการ ๒. รูปแบบการศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จำแนกออกเป็น ๒ รูปแบบ คือ รูปแบบอิงชุมชนที่ชุมชนเป็นผู้ริเริ่มและรูปแบบอิงสถาบันซึ่งหน่วยงานภายนอกเป็นผู้ริเริ่ม

รูปแบบที่ชุมชนเป็นผู้ริเริ่ม เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับชุมชนที่มีผู้นำเข้มแข็งและมีศักยภาพพื้นฐาน รูปแบบนี้เน้นความคิดการพึ่งตนเองการมีส่วนร่วมและการใช้ทรัพยากร ตลอดจนภูมิปัญญาภายในชุมชน โครงการดังกล่าวเกิดขึ้นโดยชุมชนเอง และมีเป้าหมายในการพัฒนาความสามารถของสมาชิกเพื่อแก้ปัญหาการพัฒนาที่ยั่งยืน รูปแบบที่หน่วยงานภายนอกเป็นผู้ริเริ่ม เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับชุมชนที่ประสบปัญหาเกินขอบเขตความสามารถของชุมชน การแก้ปัญหาจำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้นว่า องค์กรระหว่างประเทศ หน่วยงานรัฐ หรือโครงการในพระราชดำริ อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมการศึกษาในโครงการดังกล่าว มีเป้าหมายที่จะสร้างการมีส่วนร่วมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของสมาชิกเพื่อให้แก้ปัญหาของชุมชนได้เองเช่นกัน^{๖๙}

ดลพัฒน ยศธร ได้วิจัยเรื่อง “การนำเสนอรูปแบบการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพุทธศาสตร์” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของการศึกษานี้คือ การพัฒนาตามแนวพุทธศาสตร์ ที่เป็นการพัฒนาที่ถูกทาง (สัมมาพัฒนา) และการพัฒนาที่ได้สมดุล (สมพัฒนา) จะนำไปสู่ผลสำเร็จ

^{๖๘}ระพีพรรณ มุหะหมัด, “อิสลามกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดดกมุลอิสลาม คลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม, (คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๖).

^{๖๙}ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์. “การพัฒนารูปแบบการศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”, วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย, ๒๕๕๓).

ในการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ด้วยการศึกษาแบบไตรสิกขา ที่พัฒนาคนทั้งด้านพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และปัญญา ซึ่งการศึกษาเช่นนี้ต้องทั้งเนื้อหา (ปริยัติ) การลงมือปฏิบัติ (ปฏิบัติ) เพื่อให้เข้าใจ ปฏิจ্ঞสมุพบาท คือ กฎแห่งธรรมชาติหรือกฎของชีวิต อันจะนำไปสู่ผลสำเร็จ (ปฏิเวธ) ขณะเดียวกันก็ ศึกษาวิชาการอื่น ๆ (วิชาการทางโลก) ไปด้วย นอกจากนั้น ในกระบวนการเรียนการสอนต้อง ประกอบไปด้วยความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างผู้สอนและผู้เรียนด้วย^{๗๐}

สรุปได้ว่า การพัฒนา ซึ่งในปัจจุบันเป็นการพัฒนาเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของ ประชาชน โดยต้องไม่ทำให้เกิดปัญหาในอนาคต และการพัฒนานั้นจะต้องมีมนุษย์เป็นแกนกลางใน การพัฒนาเพื่อทำให้เกิดความสมดุลระหว่างคนและธรรมชาติ สามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

๒.๗.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ในการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาชุมชน เชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยจะได้นำมา กล่าวพอสังเขป ดังนี้

พระครูสุวรรณวรการ (พิมพ์ พุทธธนาโณ) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ใน การพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนใน จังหวัดปทุมธานีซึ่งมีทั้งหมด ๔ ด้าน ได้แก่ การพัฒนาชุมชน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา ชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก^{๗๑}

พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำ กิจกรรมงานพัฒนาชุมชน เพื่อ ลด ละ เลิก อบายมุข : ศึกษาเฉพาะกรณี พระครูศีลวราภรณ์ (เฉลิม จิตสีโล)” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชน ด้วยการกระตุ้นปลูก จิตสำนึก นำเทคนิคในการเข้าถึงชุมชน การสื่อสารกับชุมชน ผ่านการสนทนา การบรรยาย ป้ายข้อความสื่อด้วยหลักธรรม การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการพัฒนา กิจกรรมกลุ่ม ซึ่งตั้งเป้าหมายไว้ คือ ชุมชนปลอดอบายมุข โดยขั้นตอนกิจกรรมมุ่งให้เกิดการเรียนรู้

^{๗๐} ดลพัฒน์ ยศธร, “การนำเสนอรูปแบบการศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพุทธศาสตร์”, **วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒).

^{๗๑} พระครูสุวรรณวรการ (พิมพ์ พุทธธนาโณ) , “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัด ปทุมธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง การชี้ให้ชุมชนเห็นโทษของอบายมุข การแก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกิจกรรมการพัฒนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน^{๗๒}

พระปริญญญา รตนปณฺโณ (ฝากกาย) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการให้การศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๒$) ด้านการเผยแพร่ธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๙$) ด้านการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๗$)

การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๗๓}

พระโกศล มณฺธิรนา (ญิม) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนพัฒนาชุมชน ด้านการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ด้านการติดตามตรวจสอบ และด้านการประเมินผล ตามลำดับ

เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและ รายได้ต่อเดือน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตรโดยภาพรวม แตกต่างกัน

^{๗๒} พระมหาวิเชียร ชาญณฺรงค์, “บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชนเพื่อ ลด ละ เลิก อบายมุข : ศึกษาเฉพาะกรณี พระครูศีลวรารณ (เฉลิม จิตฺติโล)” วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗).

^{๗๓} พระปริญญญา รตนปณฺโณ (ฝากกาย), “ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ได้แก่ อายุ, สถานภาพ และ ระดับการศึกษา ส่วนปัจจัยที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ เพศ, อาชีพ และรายได้ต่อเดือน^{๗๔}

พระครูปลัดเพลิน วชิโร ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสัมมาชีพ ด้านสันติสุข ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านสาธารณสงเคราะห์ ด้านกตัญญูกตเวทิตาธรรม และด้านสามัคคีธรรม พบว่า พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน^{๗๕}

พระครูรัตนาสุตากิริย์ (สมชาย แสงรัตน์) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา พระสงฆ์อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคพบว่า พระสงฆ์ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิชาการในการพัฒนาชุมชน บางวัดยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านเศรษฐกิจ พร้อมทั้งขาดการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในวัด ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำให้ควรให้สร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับชุมชน และวางตัวเป็นแบบอย่าง ควรมีการรณรงค์ทุกวัดให้เกิดการสร้างสิ่งแวดล้อม และที่ร่มรื่นภายในวัด เพื่อความสุภาพสบายใจในขณะที่ยังมาเยี่ยมวัด ตลอดจนการติดตามผลงานและประเมินผลของการพัฒนาจิตใจ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาชุมชนอื่น ๆ ต่อไป^{๗๖}

ประสิทธิ์ อาศัยบุญ ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตตำบลไทรน้อย อำเภอมะนัง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตตำบลไทรน้อย ในด้านการมีส่วนร่วมในการใช้บทบาทองค์กรชาวบ้าน

^{๗๔}พระโกศล มณีรัตน (ณัฐม), “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๗๕}พระครูปลัดเพลิน วชิโร, “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๗๖}พระครูรัตนาสุตากิริย์ (สมชาย แสงรัตน์), “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา พระสงฆ์อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

การมีส่วนร่วมกับเครือข่ายในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์จากองค์กรชาวบ้านถือว่าอยู่ในระดับสูง ส่วนการมีส่วนร่วมขององค์กรบ้านในการปฏิบัติกิจกรรมชุมชนและการมีส่วนร่วมกับองค์กรชาวบ้านในการบริจาคเงินซื้อวัสดุและเสียสละเวลาให้แก่องค์กรชาวบ้านในการร่วมกิจกรรมชุมชนอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ได้แก่ การประชุมริเริ่มโครงการ การวางแผนและดำเนินการโครงการ การรับรองผลประโยชน์จากองค์กรชาวบ้านการประเมินผลและสรุปผลโครงการพัฒนาชุมชน กลุ่มตัวอย่างส่วนมากจำนวนเข้ามามีส่วนร่วมจำนวนมากและส่วนมากจะเข้าร่วมทุกครั้ง

ด้านการวางแผนแก้ไขปัญหาลักษณะโครงการ กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก ได้เข้าร่วมและลักษณะการเข้าร่วมค่อนข้างสม่ำเสมอ นอกจากนี้การเข้าร่วมเป็นกรรมการแก้ไขปัญหาลักษณะโครงการกลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้มีส่วนร่วมแต่เป็นบางครั้งเท่านั้นส่วนการพิจารณา^{๗๗}

กาญจนา หมดหล้า ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการดำเนินงานพัฒนาชุมชนในหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผน กำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชน เทศบาลเป็นผู้กำหนดนโยบาย แนวทางการทำงานของชุมชนและเป็นผู้ดำเนินการโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน โดยที่องค์กรชุมชนเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลข่าวสารผู้ให้การสนับสนุน ผู้อำนวยการความสะดวกในการดำเนินงานเทศบาล และเป็นผู้ประสานระหว่างประชาชนกับเทศบาล เทศบาลจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานชุมชน ทำให้องค์กรชุมชนขาดการตัดสินใจกำหนดแนวทางกิจกรรมและแก้ไขปัญหาของชุมชน^{๗๘}

ปิยะ ประทีปักษ์มี ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชายทะเล บางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑. กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนระดับต่ำ ๒. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน คือ สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการคาดหวังผลประโยชน์ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ การสมรส ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อาชีพ รายได้ และพื้นที่ถือครอง ๓. ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน คือ การให้ความร่วมมือของประชาชน ผู้นำชุมชน ข้าราชการการประชาสัมพันธ์ และการสนับสนุนจากภาครัฐ

^{๗๗} ประสิทธิ์ อาศัยบุญ, “การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลไทรน้อย อำเภอมะนัง จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๑).

^{๗๘} กาญจนา หมดหล้า, “การศึกษาแบบการดำเนินงานพัฒนาชุมชนในหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑).

ข้อเสนอแนะจากผลวิจัยพบว่า ควรปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชนควรเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถความเสียสละ ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนให้มากกว่าที่ผ่านมา โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่สะดวกต่อการได้รับข่าวสารของประชาชนและควรให้ความสำคัญและสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ชายทะเลบางขุนเทียนให้มากขึ้น รวมทั้งควรมีแผนพัฒนาเฉพาะของพื้นที่ดังกล่าว^{๗๙}

ยุทธพงศ์ สมร ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านร่องกาต้ ตำบลร่องกาต้ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่” ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านร่องกาต้เป็นชุมชนที่มีประวัติการตั้งถิ่นฐานมานานกว่า ๒๐๐ ปี มีพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเหมาะแก่การเกษตร มีอาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นระบบเครือญาติโดยสืบทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญาสู่ลูกหลานในการแปรรูปผลิตผลการเกษตรมีระบบการปกครองกันภายในชุมชน ให้สิทธิเท่าเทียมกันตามระบอบประชาธิปไตย มีความเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์จากเหตุการณ์น้ำท่วมในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ทำให้พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายได้รับความเดือดร้อนในชุมชน แต่มีสิ่งหนึ่งที่ชุมชนยึดถือเป็นที่ยึดทางจิตใจ คือการน้อมเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่แน่นแฟ้นขึ้นมีการสร้างความสามัคคีในชุมชน ก่อให้เกิดเป็นภาคประชาสังคม สามารถพึ่งพาตนเอง และตัดสินใจในการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคงไปพร้อมกับสังคมยั่งยืน

การศึกษาปัจจัยในการสร้างทุนทางสังคมทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดังนี้ ปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางสังคม พบ ๔ ปัจจัยหลัก ได้แก่ ๑) สถาบันพระมหากษัตริย์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ราษฎร ๒) ภาครัฐ ๓) ภาคเอกชน ๔) สภาพเศรษฐกิจ

ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางสังคม พบ ๖ ปัจจัยหลัก ได้แก่ ๑) ครอบครัว ๒) ศาสนา ๓) วัฒนธรรม ๔) กระบวนการเรียนรู้ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๕) ผู้นำชุมชน ๖) ประชาสังคม

ปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม พบ ๓ ปัจจัยหลัก ได้แก่ ๑) แนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตร ๒) การค้าผลิตผลทางการเกษตร ๓) การสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ ปัจจัยภายใน ที่ส่งผลต่อการ

^{๗๙}ปิยะ ประทีปรักขมิ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชายทะเล บางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๖).

สร้างทุนทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มี ๕ ปัจจัยหลัก ได้แก่ ๑) การมีส่วนร่วมทางสังคม ๒) วิถีชีวิต ชุมชน ๓) ภูมิปัญญา ๔) ความมั่นคง ๕) ความสงบสุข^{๑๐}

กัญญารัตน์ กิ่งกำ ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ตำบลวังพร้าว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง” ผลการวิจัยพบว่า

๑. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ได้แก่ ปัจจัยภายนอกชุมชน เช่น การสนับสนุน ช่วยเหลือจากภาครัฐในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนงบประมาณ การจัดหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ชุมชน การสนับสนุน ช่วยเหลือ และความร่วมมือจากปัจจัยภายในชุมชน เช่น การมีส่วนร่วมสทบทุนเงินทุน เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการกิจกรรมพัฒนาชุมชน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสร้างเครือข่ายระหว่างคนในชุมชนในการทำกิจกรรมและการพัฒนาอาชีพ โดยปัจจัยทั้งสองมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับความสำเร็จ

๒. ชุมชนบ้านม่อนหินแก้วประสบผลสำเร็จในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชนและประชาชนในระดับมาก โดยระดับปัจเจกบุคคล/ครอบครัวได้ดำเนินชีวิตอย่างพอกินพอใช้ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น บุคคลในครอบครัวมีความสุขและพอใจกับสภาพชีวิตในปัจจุบัน เป็นต้น และในระดับชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนให้สมาชิกมีการรณรงค์ส่งเสริมการออม และมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตสินค้าที่เป็นของชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว เป็นต้น

๓. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนพบว่า ประชาชนชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ตำบลวังพร้าว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง

๔. ปัญหาและอุปสรรคของชุมชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ระดับครัวเรือน/ครอบครัว ยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายมีปัญหาหนี้สิน และขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และในระดับชุมชน พบว่าการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนจากภาครัฐที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังมีไม่ต่อเนื่อง ขาดการจัดหาแหล่งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ชุมชนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน มีไม่หลากหลาย และขาดการพัฒนา

^{๑๐} ยุทธพงศ์ สมร, “การพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านร่องกาใต้ ตำบลร่องกาศ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่”, การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

ผลิตภัณฑ์ทั้งในด้านคุณภาพรูปลักษณ์ที่ทันสมัย สวยงาม และขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น^{๘๑}

พงษ์ชัย พรสุโรจน์ ได้วิจัยเรื่อง “กิจวัตรของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีระดับกิจวัตรในภาพรวมด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันกิจวัตรของพระสงฆ์ด้านการศึกษาได้ลดลงบ้าง เนื่องจากการศึกษาในปัจจุบันได้พัฒนารูปแบบการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เน้นการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ก็มีใช้ว่ากิจวัตรของพระสงฆ์ในด้านนี้จะลดลงไปมากนัก^{๘๒}

สรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นการมุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชน และควรเป็นความคิดริเริ่มประชาชนด้วย แต่ถ้าประชาชนไม่รู้จักคิดริเริ่ม ก็ให้ใช้เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดริเริ่ม ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการนี้ซึ่งการพัฒนาชุมชน จะทำ ชุมชนเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การปกครองขนบธรรมเนียม ประเพณี และอนามัย

๒.๗.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปเทศบาลเป็นหน่วยปกครองหนึ่งในระบอบประชาธิปไตยแบบกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาและตอบสนองของประชาชนให้มีการดูแลอย่างทั่วถึง เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จึงทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล ดังนี้

พระครูนนทวิวัฒน์ วิธมโม (มินุสรณ์) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลปลายบางได้บริหารงานตามหลักสาราณียธรรมทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๓.๖๑ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม ๖ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

แนวทางการนำหลักสาราณียธรรม ๖ ไปประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านเมตตาทายกรรม เจ้าหน้าที่ไม่ควร

^{๘๑} ภัฏญารัตน์ กิ่งก่า, “ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ตำบลวังพร้าว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง”, การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕).

^{๘๒} พงษ์ชัย พรสุโรจน์, “กิจวัตรของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ-พระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๐).

เลือกปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ ควรให้บริการตามลำดับในการมาใช้บริการ เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้มาใช้บริการ ด้านเมตตาวจีกรรม เจ้าหน้าที่กล่าววาทจาสุภาพต่อผู้มาใช้บริการ ด้านเมตตาโมกกรรม เจ้าหน้าที่ต้องยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ส่วนตน ให้เกียรติประชาชนที่มาติดต่อ และต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ด้านสาธารณโภคี เจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัล บริการด้วยความเต็มใจ และมีความรับผิดชอบ ด้านศีลสามัญญตา ควรมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เห็นแก่พวกพ้องสำคัญกว่าประเทศ หรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ด้านทัญญูสามัญญตา ยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามสภาพจริง^{๘๓}

พระมหาเรวัตร ปลาสปญโญ (แพงไทย) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ กรณีศึกษา เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ ประการ คือ กายสุจริต วชิสุจริต และมโนสุจริต ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

การเปรียบเทียบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลที่ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพส่วนบุคคลที่ไม่มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพสมรส โดยมีนัยสำคัญสถิติที่ ๐.๐๕^{๘๔}

พระจริญ จิรสุโก (เมืองประทับ) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทั้ง ๖ ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นว่า เทศบาลเมืองบางกรวย มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่

^{๘๓}พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโน (มีนสรณ์) , “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๘๔}พระมหาเรวัตร ปลาสปญโญ (แพงไทย), “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ กรณีศึกษา เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัญหาในการบริหารงานพบว่า บุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกำหนดหรือข้อบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนของเทศบาล บุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และบางส่วนยังเห็นแก่พวกพ้องของตนเอง การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม บุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานตามความรู้สึกของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลงานที่ออกมา การจัดสรรงบประมาณของเทศบาล ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตการปกครอง^{๘๕}

พระสัณชัย จิตตสุโก (ลุ่มดี) ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มารับบริการจากสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๗ มีอายุ ๒๐-๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘ มีอาชีพค้าขาย/นักธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๔ และมีรายได้ ๗,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการตามหลักให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๘๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่าง^{๘๖}

พระสุพิตร เขมวีโร (บุญบรรล) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล : กรณีศึกษา เทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ มีความเห็นคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๒๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้

^{๘๕} พระจริญ จิรสุโก (เมืองประทับ), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

^{๘๖} พระสัณชัย จิตตสุโก (ลุ่มดี), “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิริยะ ($\bar{X} = ๔.๓๐$) ด้านจิตตะ ($\bar{X} = ๔.๒๗$) ด้านฉันทะ ($\bar{X} = ๔.๒๔$) และด้านวิมังสา ($\bar{X} = ๔.๒๓$)

การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง ที่มี อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนพนักงานที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^{๔๗}

วัชรีย์ ศรีวิชัย ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของเทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง” ผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่เทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ได้นำแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาปรับใช้ในการบริหารงานเทศบาลตำบล โดยมุ่งเน้นให้การบริหารงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน ทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกและตอบสนองความต้องการได้มากขึ้น แต่ขณะเดียวกันเทศบาลตำบลประสบกับปัญหาในการปฏิบัติงานด้านภารกิจต่าง ๆ ที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนกลางและภูมิภาคซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ทำให้เทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง มีภารกิจที่ต้องปฏิบัติและใช้งบประมาณเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้เทศบาลไม่สามารถปฏิบัติการได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณและบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามภารกิจถ่ายโอน จึงส่งผลให้การดำเนินงานเทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ตามยุทธศาสตร์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับมาก

การบริหารงานเทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในปัจจุบันมีการปฏิบัติงานเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ได้รับการบริการที่ดีขึ้น ซึ่งเทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานของเทศบาลตำบล โดยมุ่งเน้นการทำงานที่ลดขนาดขององค์กร กระจายอำนาจให้มากขึ้น ให้ความสำคัญต่อการให้บริการประชาชนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เปิดโอกาสให้ภาครัฐ เอกชน ประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนยอมรับข้อคิดเห็นจากประชาชนและนำมาปรับปรุง แก้ไขให้การปฏิบัติงานดีขึ้น โดยมีเป้าหมายของการดำเนินงานเพื่อก่อ

^{๔๗} พระสุพิตร เขมวีโร (บุญบรรลุ), “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ให้เกินประโยชน์สุขของประชาชน และประชาชนได้รับความสะดวกและตอบสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง

การบริหารงานของเทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ตามยุทธศาสตร์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในปัจจุบันยังประสบปัญหาในเรื่องของประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนเองและเทศบาลตำบล กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องขาดความยืดหยุ่นไม่ทันสมัยและไม่ชัดเจน บุคลากรขาดความรู้ความสามารถและขาดความชำนาญเฉพาะด้านรวมถึงบุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลยังมีน้อย ส่งผลให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้ง่าย การกำหนดแผนงาน/โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ มักจะมาจากการเรียกร้องหรือความต้องการของประชาชนที่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นเท่านั้น และยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มของประชาชนในพื้นที่ ส่งผลให้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของเทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ยังประสบกับปัญหาในด้าน การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้^{๘๘}

สุภาพ กันธิมา ได้วิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานเทศบาลตำบลได้รับปัจจัยจูงใจ ด้านความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ลักษณะและขอบเขตของงาน ส่วนปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การปกครองบังคับบัญชา นโยบายและการบริหารสภาพแวดล้อมในการทำงาน สวัสดิภาพและความมั่นคง มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยจูงใจอื่น คือ การพัฒนาและความก้าวหน้า และปัจจัยค้ำจุนอื่น คือ ค่าตอบแทนสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ เช่น บำเหน็จ บำนาญ การประกันชีวิตและอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานการบริการด้านการรักษาพยาบาล เงินโบนัส ด้านสันติภาพและการกีฬาที่อยู่อาศัย การเดินทางและขนส่งในการปฏิบัติงาน การจัดจำหน่ายอาหารที่มีคุณภาพดีและราคายุติธรรม การจัดสถานที่พักผ่อนและบริการห้องสมุด มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง^{๘๙}

สายยันต์ ภิรมย์กิจ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของเทศบาลตำบลหนองบัวระเหวในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของเทศบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมและรายได้ ๔ ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการร่วมวางแผนพัฒนาเทศบาล ด้านร่วมปฏิบัติงาน

^{๘๘} วชิรย์ ศรีวิชัย, “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของเทศบาลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓).

^{๘๙} สุภาพ กันธิมา, “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐).

และด้านการตรวจสอบและประเมินผล ส่วนด้านการแสดงความคิดเห็นในระดับน้อยในส่วนเรื่องการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทเทศบาลในการสร้างการมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามอายุ และระดับการศึกษาพบว่า อายุระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งโดยรวมและรายด้านทั้ง ๔ ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๙๐}

นันทพร รัฐถาวร ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพการบริการของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาและความต้องการการบริการของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด สาเหตุเกิดจากการขาดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ขาดคู่มือบริการประทับใจสำหรับเจ้าหน้าที่ขาดคู่มือประชาชนในการติดต่อราชการกับเทศบาล ขาดวัสดุอุปกรณ์ เจ้าหน้าที่ขาดขวัญและกำลังใจ ผู้รับบริการใช้อิสิตี และนโยบายของผู้บริหารไม่ชัดเจน^{๙๑}

สุภัทรมาศ จริยาเวชชวัฒนา ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล” ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาคและกระจายพัฒนาอย่างทั่วถึงไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาและในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการต่างๆ ส่วนใหญ่มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่า มีปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชนแต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง^{๙๒}

ธนิดา ฐิติภากร ได้วิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความโปร่งใสในการบริหารงานของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ความโปร่งใสของเทศบาลตำบลอยู่ในระดับปานกลาง และองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความโปร่งใสในการบริหารงานเทศบาล

- ๑) การเปิดเผยข้อมูล
- ๒) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐ
- ๓) ความรับผิดชอบในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก

^{๙๐}สายยันต์ ภิรมย์กิจ, “บทบาทของเทศบาลตำบลหนองบัวระเหว ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น”, การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗).

^{๙๑}นันทพร รัฐถาวร, “การพัฒนาคุณภาพการบริการของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๓).

^{๙๒}สุภัทรมาศ จริยาเวชชวัฒนา, “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗).

๔) การให้ประชาชนติดตาม ตรวจสอบการบริหารงานมีความแตกต่างกัน คือ เทศบาลได้ให้ประชาชนติดตาม ตรวจสอบการบริหารน้อยกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล^{๙๓}

ทัตพร ราษฎร์นิยม ได้วิจัยเรื่อง “ปัญหาการบริหารงานกองการศึกษาของเทศบาล กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา และเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ อันเนื่องมาจากสาเหตุ ๑. การดำเนินงานที่เป็นไปในลักษณะรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางเป็นไปในลักษณะเชิงรับ ไม่ทันทั่วถึง เนื่องจากระบบการบริหารงานที่แต่ละโรงเรียนยังขาดความเป็นอิสระในการบริหารในเรื่องสำคัญ ทั้งในงบประมาณทรัพยากรบุคคล และการจัดการศึกษาด้วยตนเองทำให้ในบางครั้งการดำเนินงานในบางเรื่องไม่สามารถตอบสนองความต้องการของโรงเรียนได้ นอกจากนี้โรงเรียนยังขาดความกระตือรือร้นในการริเริ่มสร้างสรรค์บริหารด้านสิ่งต่าง ๆ รวมถึงแก้ไขปัญหาดด้วยตนเอง ซึ่งขาดจิตสำนึกและความกระตือรือร้นเพื่ออิสระในการบริหารงานตนเองเช่นนี้ย่อมเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางของการปฏิรูปการศึกษา และการบริหารในด้านต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ๒. การขาดความชัดเจนในนโยบายและแนวทางในการดำเนินกิจกรรมในด้านต่าง ๆ อาทิ การบริหารงานวิชาการ การนิเทศการศึกษา การศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมเด็กและเยาวชนส่งผลให้การดำเนินงานในด้านดังกล่าวประสบปัญหาไม่สามารถปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้^{๙๔}

ฐิติรัตน์ สมรูป ได้วิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ ประสิทธิภาพการทำงาน และสังกัดหน่วยงาน พบว่า บุคลากรที่มีเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ และประสิทธิภาพการทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

^{๙๓}ธนิดา ฐิติภากร, “การศึกษาเปรียบเทียบความโปร่งใสการบริหารงานของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม”, *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๖).

^{๙๔}ทัตพร ราษฎร์นิยม, “ปัญหาการบริหารงานกองการศึกษาของเทศบาล กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา และเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขา นโยบายสาธารณะ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๖).

ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มี อายุ และสังกัดหน่วยงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๙๕}

สรุปได้ว่า เทศบาลนั้นก็มีโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ที่ภาครัฐหรือกฎหมายได้มอบอำนาจในการบริหารงานของเทศบาล โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่ให้อำนาจในการบริหารจัดการภายในเขตพื้นที่ของเทศบาลที่รับผิดชอบ ในการผู้วิจัยได้นำหลักสาราณียธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาบูรณาการในการพัฒนาชุมชน

๒.๗.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสาราณียธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสาราณียธรรม ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผู้วิจัยได้นำมาบูรณาการกับการพัฒนาชุมชน ดังนี้

พระมหาเอกมร ตปณโณ (คงตางาม) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก : สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนแนวทางในการนำหลักสาราณียธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ควรทำงานรับใช้ประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย วางแผนการทำงานให้เหมาะสมเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ พุดตีสื่อกันเพื่อชักนำให้ประชาชนเกิดความสามัคคีปรองดอง และเกิดความรักความเห็นใจซึ่งกันและกัน ทำงานเพื่อส่วนรวม ซื่อตรงต่อตนเอง ต่องาน ต่อบุคคลอื่น เว้นจากการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและพรรคพวกไม่รับสินบนไม่ทุจริต ให้การช่วยเหลือจัดสวัสดิการหรือแบ่งปันผลประโยชน์ต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเสมอภาคเท่าเทียมกัน บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเอง รักษากฎระเบียบที่ตั้งไว้ เคารพความคิดเห็นของกันและกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการในท้องถิ่น แสดงความคิดเห็น วิจารณ์

^{๙๕}ฐิติรัตน์ สมรูป, “วัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

การทำงาน และร้องทุกข์เรื่องราวต่าง ๆ ได้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเอง และองค์กรอยู่เสมอ^{๙๖}

จรัส ปันธิ ได้วิจัยเรื่อง “วิเคราะห์การประยุกต์หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานบุคคลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทั้งนั้น เริ่มตั้งแต่การสรรหาบุคคลเข้าสู่องค์กรจนกระทั่งพ้นจากองค์กรไป ซึ่งการบริหารงานยึดหลักระบบราชการ โดยอาศัยกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ มาเป็นพื้นฐานในการบริหารงานบุคคล นอกจากนั้นยังเอาระบบคุณธรรม จริยธรรม และการบริหารแบบธรรมาภิบาลมาเป็นฐานในการดำเนินงาน ยังได้ยึดหลักแห่งสัจธรรม ตามปณิธานและภาชิตประจำมหาวิทยาลัย ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะสร้างบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ อยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข มีความรักความเมตตา ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีสามารถนำมาประยุกต์ในการบริหารงานบุคคลได้เป็นอย่างดีในทุกระดับ ทั้งระดับผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาตัวเอง เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งผลให้การบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประสบความสำเร็จและพัฒนาโดยตลอดความสามัคคีในหมู่คณะ มีการเรียนรู้ ฝึกฝนตนเองจนสามารถเป็นที่ยอมรับเคารพนับถือเป็นผู้ที่สามารถครองตน ครองคน และครองงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสาราณียธรรม ๖ ประการของพระพุทธศาสนา กล่าวคือ เป็นการแสดงความรัก ความเมตตาต่อกัน สนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้คำแนะนำ ชี้แนะในสิ่งที่ดีงาม มีความหวังดี ปราศจากอคติต่อกัน ให้ความอนุเคราะห์หรือช่วยเหลือแบ่งปันกัน ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดี ตามกฎ แบบแผน วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ตลอดถึงการมีความคิดเห็นที่เกื้อกูลกัน เป็นไปในทำนองเดียวกัน เมื่อมีข้อสงสัย หรือความไม่ชัดเจนก็นำมาปรึกษาหารือกันตลอดเวลา โดยหลักสาราณียธรรม ๖ ประการนั้น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่^{๙๗}

ประเสริฐ สิงหเสม ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการนำหลักสาราณียธรรมมาบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาหลายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ประชากรกลุ่มอาชีพเกษตรกร พนักงานส่วนท้องถิ่น และข้าราชการในเขตองค์การบริหาร

^{๙๖} พระมหาเอกมร ตปถโว (คงตางาม), “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก : สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๙๗} จรัส ปันธิ, “วิเคราะห์การประยุกต์หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานบุคคลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสนศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๗).

ส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีข้อเสนอแนะว่าให้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควบคู่ไปกับการพัฒนา ด้านสาธารณูปโภค ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม^{๙๘}

ศุภพงศ์ ทองศรีนุ่น ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้หลักสาราณียธรรมของผู้ปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรในการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอชะอวด มีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสาราณียธรรมของผู้ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีข้อเสนอแนะต่อผู้ปกครองท้องถิ่น ดังนี้ ๑) จัดหาตลาดเพื่อส่งผลผลิตทางการเกษตรไปขายในราคาที่ยุติธรรม ๒) จัดหาเงินทุนเพื่อการศึกษาแก่เยาวชนในท้องถิ่น ๓) อบรม สัมมนา เจ้าหน้าที่/เจ้าพนักงานของส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาจริยธรรม ๔) ให้ผู้ปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจริงใจต่อการปฏิบัติงาน/แก้ไขปัญหา ๕) แต่งตั้งผู้อาวุโสที่มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม^{๙๙}

อำ ทองนอก ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการนำหลักสาราณียธรรมไปใช้ในหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านนอก ตำบลเกาะเกิด อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า ราษฎรใช้หลักสาราณียธรรมอยู่ในระดับมาก ด้านเมตตาทายกรรม (ทำดีต่อกัน) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓.๗๗ และด้านสาธารณโภคี (รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันกัน) ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ๓.๓๙ เมื่อเปรียบเทียบโดยใช้ t-test ราษฎรต่างกันใช้หลักสาราณียธรรมโดยรวมไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน ด้านสถานภาพในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวใช้หลัก สาราณียธรรมไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบการใช้หลักสาราณียธรรมของราษฎรจำแนกตามช่วงอายุโดยใช้ F-test พบว่า ความแตกต่างแต่ละช่วงอายุของราษฎรใช้หลักสาราณียธรรมไม่แตกต่างกัน^{๑๐๐}

สรุปได้ว่า การนำเอาหลักสาราณียธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ การแสดงความรัก ความเมตตาต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้คำแนะนำ ชี้แนะในสิ่งที่ดีงาม มีความ

^{๙๘}ประเสริฐ สิงหเสม, “ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช”, **สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙).

^{๙๙}ศุภพงศ์ ทองศรีนุ่น, “ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้หลักสาราณียธรรมของผู้ปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช”, **สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

^{๑๐๐}อำ ทองนอก, “ศึกษาการนำหลักสาราณียธรรมไปใช้ในหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านนอก ตำบลเกาะเกิด อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช”, **สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙),

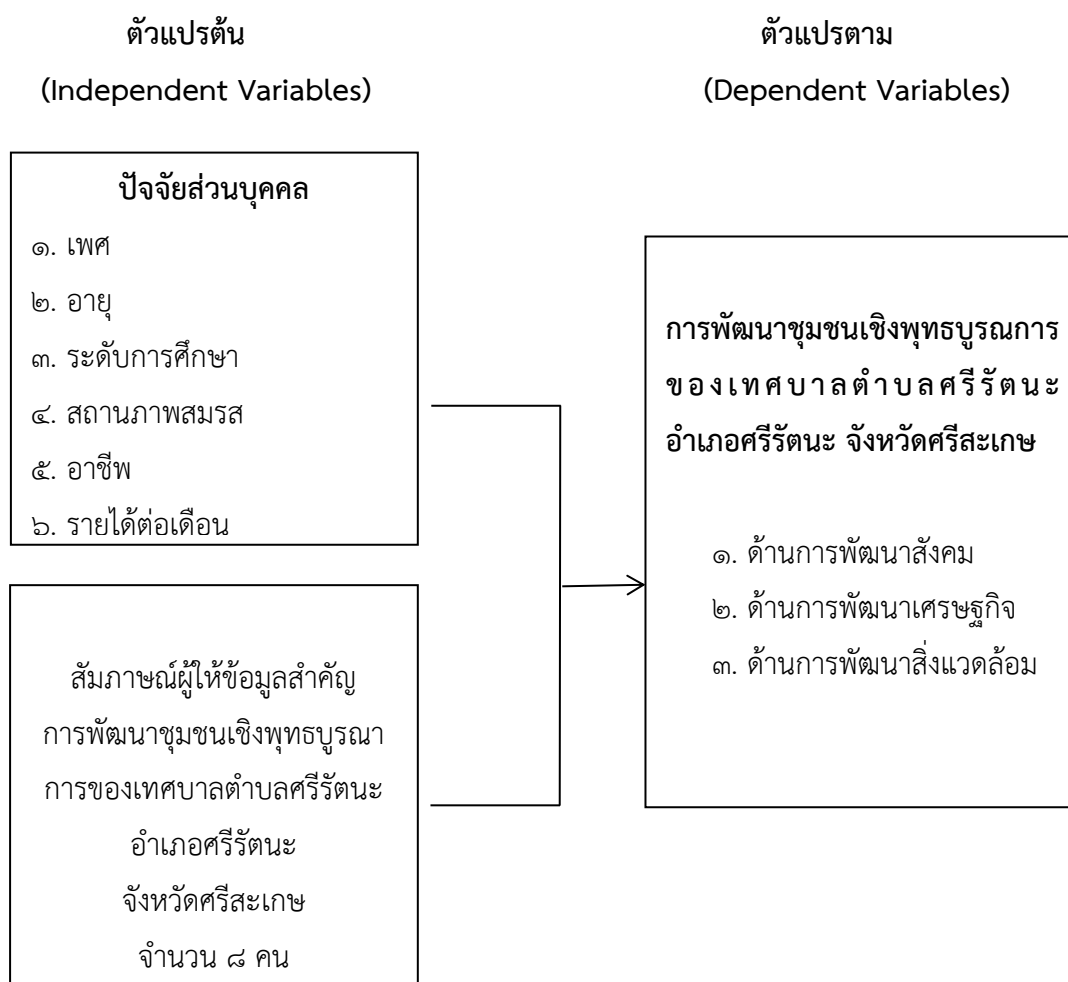
ปรารถนาดีต่อกัน หรือช่วยเหลือแบ่งปันกัน ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดี ตามกฎ แบบแผน วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม เมื่อมีข้อสงสัย หรือความไม่ชัดเจนก็นำมาปรึกษาหารือกันตลอดเวลา โดยรวมออกมาในระดับที่ดี แต่ก็มีข้อเสนอแนะให้มีการพัฒนาชุมชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่ควรเหลือปฏิบัติกับชุมชนใดชุมชนหนึ่ง

๒.๘ กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากทฤษฎีการพัฒนา ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการพัฒนาสังคม ๒. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และ ๓. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ดังแผนภาพที่ ๑

แผนภาพที่ ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Researh) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๓.๓.๒ ลักษณะเครื่องมือ

๓.๓.๓ การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Researh) รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีโครงสร้างการสัมภาษณ์ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๘ ท่าน

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีจำนวน ๔,๗๖๔ คน

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสุ่มตัวอย่างประชากรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)^๑ ที่ค่าความเชื่อมั่น ๙๕ % และมีค่าความคลาดเคลื่อนที่ ๕ % ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ มาจากการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัว ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๙ คน

ตารางที่ ๓.๑ แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระดับชั้น	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
บ้านจอก หมู่ที่ ๒	๗๐๒	๕๔
บ้านหนองเทา หมู่ที่ ๓	๔๖๖	๓๖
บ้านหนองถ่ม หมู่ที่ ๖	๔๙๔	๓๘
บ้านหนองแคน หมู่ ๗	๕๐๗	๓๙
บ้านตระกาจ หมู่ที่ ๘	๕๗๙	๔๕
บ้านทุ่งระวี หมู่ที่ ๑๒	๖๔๘	๕๐
บ้านหนองบัว หมู่ที่ ๑๓	๕๙๗	๔๖
บ้านสำโรงระวี หมู่ที่ ๑๕	๗๗๑	๖๑
รวม	๔,๗๖๔	๓๖๙

๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๘ ท่าน ได้แก่

- ๑) นายชินทร์วัชร มรรคสันต์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีรัตน
- ๒) นายธานินทร์ ฤทธิเดช รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีรัตน
- ๓) นางสาวจริยา แสงผล ปลัดเทศบาลตำบลศรีรัตน
- ๔) นายอัคริคม เตชะทรัพย์ศิริ นิติกร รักษาการแทน หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล

^๑ Taro Yamane, **Statistics : An Introductory Analysis**, (Third edition, Newyork : Harper and Row Publication, 1973), p 125.

๕) นางสาวรัตนา วงศ์บา	ประธานสภาเทศบาลตำบลศรีรัตน์
๖) นายสุรพงษ์ ศรีลามล	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลศรีรัตน์
๗) นายสัมฤทธิ์ นิลเพชร	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๕
๘) นายสุพรรณ ห่อทรัพย์	ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตน์

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิดถึงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในมุมมองของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน์ อำเภอศรีรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษ และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน์ อำเภอศรีรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
๒. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
๔. สร้างเครื่องมือการวิจัย
๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) จากประชากรที่ไม่ใช่ประชากรที่ใช้ในการศึกษา
๗. นำเครื่องมือที่ได้จากการไปทดลองแจก (Try out) กับจากประชากรที่ไม่ใช่ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน ๓๐ ชุด มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง จำนวน ๓๖๙ ชุด และนำไปแจกกับประชากรที่ใช้ในการศึกษา
๙. รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๒ การวัดค่าตัวแปร
ตารางที่ ๓.๒ ตารางการวัดค่าตัวแปร

ตัวแปร	สารานุกรม	การบูรณาการ
ด้านพัฒนาสังคม	เมตตาทายกรรม	๑. มีการส่งเสริมประชาชนในชุมชนรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อชุมชนมากยิ่งขึ้น ๒. มีการสนับสนุนให้เด็ก และเยาวชนได้รับการศึกษาตามกฎหมายระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
	เมตตาเวจีกรรม	๑. มีการบริการด้านสุขภาพอย่างพอเพียงและสะดวก ๒. มีการส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินภายในชุมชน
	เมตตาโมกข์กรรม	๑. มีการติดตามประเมินผลการพัฒนาชุมชน ๒. มีการส่งเสริมให้มีแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีภายในชุมชน
	สาธารณโภคี	๑. มีการจัดการสาธารณโภคีอย่างทั่วถึง ๒. มีการปลูกฝังหลักคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาแก่เด็กเยาวชนภายในชุมชน
	ศีลสามัญญตา	๑. มีการกระตุ้นให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ๒. มีการส่งเสริมการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์และการทำบุญในโอกาสต่าง ๆ
	ทิวฐิสามัญญตา	๑. มีการป้องกันปราบปรามปัญหาเสพติดภายในชุมชน ๒. มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อกัน
ด้านพัฒนาเศรษฐกิจ	เมตตาทายกรรม	๑. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนได้มีอาชีพยั่งยืนภายในชุมชน ๒. มีการฝึกอบรมอาชีพใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับชุมชน
	เมตตาเวจีกรรม	๑. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มอาชีพภายในชุมชน ๒. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านเศรษฐกิจชุมชนให้ทราบอย่างทั่วถึง

ตารางที่ ๓.๒ (ต่อ)

ตัวแปร	สารานุกรม	การบูรณาการ
ด้านพัฒนา เศรษฐกิจ	เมตตามโนกรรม	๑. มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้แก่คน ในชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน ๒. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนดำเนินชีวิตตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียง
	สาธารณโภคิ	๑. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมี ความรู้ในการทำเกษตร การแปรรูปสินค้าทาง การเกษตร ๒. มีการส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนให้มีแหล่ง จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน
	ศีลสามัญญตา	๑. มีการปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนมีความสามัคคี ไม่ให้เอา เปรียบซึ่งกันและกัน ๒. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประกอบอาชีพที่ สุจริต
	ทิวฐิสามัญญตา	๑. มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันภายในชุมชน ๒. มีการประชุมและรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเพื่อ นำมาปรับปรุงต่อไป
ด้านพัฒนา สิ่งแวดล้อม	เมตตากายกรรม	๑. มีการทำความสะอาดชุมชน เช่น กวาดถนน เก็บ ขยะ เพื่อก่อให้เกิดความสะอาดเรียบร้อยสม่ำเสมอเป็น ต้น ๒. มีการจัดกิจกรรมช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความ สนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
	เมตตาวจีกรรม	๑. มีการแนะนำเพิ่มความรู้เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของ สิ่งแวดล้อมในชุมชน ๒. มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชน
	เมตตามโนกรรม	๑. มีการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของ สิ่งแวดล้อมในชุมชน ๒. มีการจัดการระบบนิเวศภายในชุมชนให้ร่มรื่น น่าอยู่อาศัย

ตารางที่ ๓.๒ (ต่อ)

ตัวแปร	สารานุกรม	การบูรณาการ
ด้านพัฒนา สิ่งแวดล้อม	สาธารณโภคี	๑. มีส่วนร่วมในการปรับภูมิทัศน์ภายในชุมชนให้ รื่นรมย์ น่าอยู่อาศัย ๒. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนใช้ ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
	ศีลสามัญญตา	๑. มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน ๒. มีการบำบัดน้ำเสียและทางระบายน้ำที่ถูก สุกสกปรก และมีการจัดการขยะมูลฝอย อย่าง เหมาะสมและถูกวิธี
	ทิวฐิสามัญญตา	๑. มีวางแผนพัฒนาร่วมกันในการดำเนินงานด้าน สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ๒. มีการประชุมและรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับด้าน สิ่งแวดล้อมของประชาชนเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนา ต่อไป

๓.๓.๓ ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยกำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

๑) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๖ ข้อ

ตอนที่ ๒ ส่วนของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแนวคิดการพัฒนอย่างยั่งยืน ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการพัฒนาสังคม ๒. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ๓. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม จำนวน ๓๖ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)^๒ มี ๕ ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ท โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนน ดังนี้

^๒ธีรยุทธ พึ่งเทียร, สถิติเบื้องต้นและการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สุตรไพศาล, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๐.

๕	หมายถึง	มีความคิดเห็นมากที่สุด
๔	หมายถึง	มีความคิดเห็นมาก
๓	หมายถึง	มีความคิดเห็นปานกลาง
๒	หมายถึง	มีความคิดเห็นน้อย
๑	หมายถึง	มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่เป็นปลายเปิด (Open ended Question) ให้เลือกตอบแบบเสรี

๒) แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์การพัฒนาชุมชนเชิงพหุบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

๓.๓.๔ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน ได้แก่

๑) อาจารย์ พระมหาสม กลยาโณ,ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) อาจารย์ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา,ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) อาจารย์ ดร.ยุทธนา ปรานีต อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) อาจารย์ ดร.นันทา จันทร์แก้ว รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าระหว่าง ๐.๖๐-๑.๐๐

๓. หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) จากประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบางบัวทอง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alphacoefficient)^๓ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๗๕

๔. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ในการนำไปใช้แจกจ่ายกับประชากรที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการบันทึกเทป ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงนายกเทศมนตรีตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากประชาชนในชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูล

๒. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูล โดยนำแบบสอบถามจำนวน ๓๖๙ ชุด โดยแจกจ่ายกับประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง และนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน ๓๖๙ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐%

^๓สิน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจุฬนพัลลขิง จำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๑๙๑.

๓. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

๑. การเก็บรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

๒. การขออนุญาตเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ และขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ถึงนายกเทศมนตรีตำบลศรีรัตนะ, รองนายกเทศมนตรีตำบลศรีรัตนะ, หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ในเทศบาลตำบลศรีรัตนะ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

๓. การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สมาชิกเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๘ ท่าน ได้แก่

๑) นายชินทรรักษ์ มรรคสันต์	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีรัตนะ
๒) นายธานินทร์ ฤทธิเดช	รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีรัตนะ
๓) นางสาวจรรย์ยา แสงผล	ปลัดเทศบาลตำบลศรีรัตนะ
๔) นายอริคม เตชะทรัพย์ศิริ	นิติกร รักษาการแทน หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล
๕) นางสาวรัตนา วงศ์บา	ประธานสภาเทศบาลตำบลศรีรัตนะ
๖) นายสุรพงษ์ ศรีลามล	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลศรีรัตนะ
๗) นายสัมฤทธิ์ นิลเพชร	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๕
๘) นายสุพรรณ ห่อทรัพย์	ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตนะ

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และสถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลข้อคำถามที่ได้จากการประเมินผล มีดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐	แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙	แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙	แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙	แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙	แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการเขียนเป็นความเรียง และจัดกลุ่ม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questions) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๖๙ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอ ดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในมุมมองของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน จำแนกตาม เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, สถานภาพ, อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๖๙)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๗๐	๔๖.๑
หญิง	๑๙๙	๕๓.๙
ค่าเฉลี่ยรวม	๓๖๙	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า ๒๑ ปี	๑๖	๔.๓
๒๑ – ๓๐ ปี	๙๔	๒๕.๕
๓๑ – ๔๐ ปี	๑๓๔	๓๖.๓
๔๑ ปี ขึ้นไป	๑๒๕	๓๓.๙
ค่าเฉลี่ยรวม	๓๖๙	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๙๗	๒๖.๓
มัธยมศึกษา	๑๐๖	๒๘.๗
อนุปริญญา	๕๗	๑๕.๔
ปริญญาตรี	๙๑	๒๔.๗
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๘	๔.๙
ค่าเฉลี่ยรวม	๓๖๙	๑๐๐.๐
สถานภาพ		
โสด	๙๒	๒๔.๙
สมรส	๒๓๕	๖๓.๗
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	๔๒	๑๑.๔
ค่าเฉลี่ยรวม	๓๖๙	๑๐๐.๐
อาชีพ		
ข้าราชการ	๕๘	๑๕.๗
เกษตรกร	๑๗๐	๔๖.๑
นักศึกษา	๓๙	๑๐.๖
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	๑๐๒	๒๗.๖
ค่าเฉลี่ยรวม	๓๖๙	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท	๘๑	๒๒.๐
๔,๐๐๑ – ๕,๐๐๐ บาท	๑๐๙	๒๙.๕
๕,๐๐๑ – ๖,๐๐๐ บาท	๘๖	๒๓.๓
๖,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๙๓	๒๕.๒
ค่าเฉลี่ยรวม	๓๖๙	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ” จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๑๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๙ และเป็นเพศชาย มีจำนวน ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๑

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีอยู่ระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปี มีจำนวน ๑๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๓ รองลงมา คือ อายุระหว่าง ๔๑ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๙ และน้อยที่สุด คือ อายุต่ำกว่า ๒๑ ปี มีจำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๓

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗ รองลงมา คือ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๓ และน้อยที่สุด คือ มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๙

สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีจำนวน ๒๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๗ รองลงมา คือ สถานภาพโสด มีจำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๙ และน้อยที่สุด คือ สถานภาพหย่าร้าง/แยกกันอยู่ มีจำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร มีจำนวน ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๑ รองลงมา คือ อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖ และน้อยที่สุด คือ อาชีพนักศึกษา มีจำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖

รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีรายได้ ๔,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕ รองลงมา คือ มีรายได้ ๖,๐๐๑ บาทขึ้นไป มีจำนวน ๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒ และน้อยที่สุด คือ มีรายได้ ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๐

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

ความคิดเห็นประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ, และด้านสิ่งแวดล้อม แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม (n=๓๖๙)

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ	การพัฒนาชุมชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการพัฒนาสังคม	๓.๕๒	๐.๗๑๖	มาก
๒. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	๓.๔๘	๐.๗๕๓	ปานกลาง
๓. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม	๓.๕๙	๐.๗๓๓	มาก
รวม	๓.๕๓	๐.๖๖๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๓$, S.D. = ๐.๖๖๕) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาสังคม และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธ
 บูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ
 ในด้านการพัฒนาสังคม

(n=๓๖๙)

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาล ตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ	การพัฒนาชุมชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. มีการส่งเสริมประชาชนในชุมชนรู้จักเสียสละ ประโยชน์ส่วนตนเพื่อชุมชนมากยิ่งขึ้น	๓.๕๗	๐.๙๐๐	มาก
๒. มีการสนับสนุนให้เด็ก และเยาวชนได้รับการศึกษา ตามกฎระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ	๓.๕๖	๐.๙๓๔	มาก
๓. มีการบริการด้านสุขภาพอย่างพอเพียงและสะดวก	๓.๕๔	๐.๙๑๒	มาก
๔. มีการส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันดูแลความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินภายในชุมชน	๓.๔๘	๑.๐๑๔	ปานกลาง
๕. มีการติดตามประเมินผลการพัฒนาชุมชน	๓.๓๔	๑.๐๓๐	ปานกลาง
๖. มีการส่งเสริมให้มีแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณีภายในชุมชน	๓.๔๓	๐.๙๗๐	ปานกลาง
๗. มีการจัดการสาธารณูปโภคอย่างทั่วถึง	๓.๔๑	๐.๙๕๕	ปานกลาง
๘. มีการปลูกฝังหลักคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาแก่ เด็กเยาวชนภายในชุมชน	๓.๕๒	๐.๙๔๔	มาก
๙. มีการกระตุ้นให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชน	๓.๕๔	๐.๙๔๓	มาก
๑๐. มีการส่งเสริมการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์และ การทำบุญในโอกาสต่าง ๆ	๓.๖๔	๐.๙๔๓	มาก
๑๑. มีการป้องกันปราบปรามปัญหาเสพติดภายใน ชุมชน	๓.๖๐	๑.๐๐๑	มาก
๑๒. มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อสร้างทัศนคติ ที่ดีต่อกัน	๓.๕๕	๐.๙๔๖	มาก
รวม	๓.๕๒	๐.๗๑๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ในด้านการพัฒนาสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.716) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ มีการส่งเสริมการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์และการทำบุญในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.543) รองลงมา ได้แก่ มีการป้องกันปราบปรามปัญหาเสพติดภายในชุมชน ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.001) และอยู่ในระดับน้อยสุด ได้แก่ มีการติดตามประเมินผลการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.030)

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธ
 บูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ
 ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

(n=๓๖๙)

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาล ตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ	การพัฒนาชุมชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนได้มีอาชีพยั่งยืน ภายในชุมชน	๓.๔๔	๑.๐๐๙	ปานกลาง
๒. มีการฝึกอบรมอาชีพใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับชุมชน	๓.๔๔	๑.๐๒๐	ปานกลาง
๓. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มอาชีพ ภายในชุมชน	๓.๔๒	๑.๐๐๓	ปานกลาง
๔. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านเศรษฐกิจชุมชนให้ ทราบอย่างทั่วถึง	๓.๓๗	๐.๙๗๕	ปานกลาง
๕. มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้แก่คนใน ชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน	๓.๔๓	๑.๐๐๖	ปานกลาง
๖. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนดำเนินชีวิตตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียง	๓.๕๖	๐.๙๗๔	มาก
๗. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมี ความรู้ในการทำเกษตร การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร	๓.๔๖	๐.๙๘๓	ปานกลาง
๘. มีการส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนให้มีแหล่ง จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน	๓.๓๘	๑.๐๓๙	ปานกลาง
๙. มีการปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนมีความสามัคคี ไม่ให้เอา เปรียบซึ่งกันและกัน	๓.๔๙	๑.๐๒๒	ปานกลาง
๑๐. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประกอบอาชีพ ที่สุจริต	๓.๖๐	๐.๙๔๘	มาก
๑๑. มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันภายในชุมชน	๓.๕๗	๑.๐๐๓	มาก
๑๒. มีการประชุมและรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเพื่อ นำมาปรับปรุงต่อไป	๓.๖๔	๐.๙๗๓	มาก
รวม	๓.๔๘	๐.๗๕๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.753) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ มีการประชุมและรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเพื่อนำมาปรับปรุงต่อไป ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.573) รองลงมา ได้แก่ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประกอบอาชีพที่สุจริต ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.548) และอยู่ในระดับน้อยสุด ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านเศรษฐกิจชุมชนให้ทราบอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.575)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธ
 บูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ
 ในด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

(n=๓๖๙)

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบล ศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ	การพัฒนาชุมชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. มีการทำความสะอาดชุมชน เช่น กวาดถนน เก็บขยะ เพื่อก่อให้เกิดความสะอาดเรียบร้อยสม่ำเสมอ เป็นต้น	๓.๗๒	๐.๙๓๒	มาก
๒. มีการจัดกิจกรรมช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความ สนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	๓.๖๔	๐.๘๙๒	มาก
๓. มีการแนะนำเพิ่มความรู้เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของ สิ่งแวดล้อมในชุมชน	๓.๖๕	๐.๙๖๑	มาก
๔. มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ด้าน สิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชน	๓.๕๔	๐.๙๖๖	มาก
๕. มีการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของ สิ่งแวดล้อมในชุมชน	๓.๔๙	๑.๐๑๙	ปานกลาง
๖. มีการจัดการระบบนิเวศภายในชุมชนให้ร่มรื่น น่าอยู่ อาศัย	๓.๕๐	๑.๐๕๖	มาก
๗. มีส่วนร่วมในการปรับภูมิทัศน์ภายในชุมชนให้ร่มรื่น น่าอยู่อาศัย	๓.๕๕	๑.๐๐๒	มาก
๘. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนใช้ทรัพยากร ในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด	๓.๕๓	๐.๙๙๒	มาก
๙. มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน	๓.๕๔	๑.๐๑๐	มาก
๑๐. มีการบำบัดน้ำเสียและทางระบายน้ำที่ถูกต้องลักษณะ และมีการจัดการขยะมูลฝอย อย่างเหมาะสมและถูกวิธี	๓.๕๖	๑.๐๒๘	มาก
๑๑. มีวางแผนพัฒนาร่วมกันในการดำเนินงานด้าน สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน	๓.๖๐	๑.๐๑๖	มาก
๑๒. มีการประชุมและรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับด้าน สิ่งแวดล้อมของประชาชนเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาต่อไป	๓.๕๙	๐.๙๘๗	มาก
รวม	๓.๕๙	๐.๗๓๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ในด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๕๙, S.D. = ๐.๗๓๓) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ มีการทำความสะอาดชุมชน เช่น กวาดถนน เก็บขยะ เพื่อก่อให้เกิดความสะอาดเรียบร้อยสม่ำเสมอ เป็นต้น ($\bar{X}$ = ๓.๗๒, S.D. = ๐.๙๓๒) รองลงมา ได้แก่ มีการแนะนำเพิ่มความรู้เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X}$ = ๓.๖๕, S.D. = ๐.๙๖๑) และอยู่ในระดับน้อยสุด ได้แก่ มีการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X}$ = ๓.๔๙, S.D. = ๑.๐๑๙)

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ ๔.๖ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ

(n=๓๖๙)

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธ บูรณาการของ เทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอศรีรัตน จังหวัด ศรีสะเกษ	เพศ				t	Sig.
	ชาย (๑๗๐ คน)		หญิง (๑๙๙ คน)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑. ด้านการพัฒนาสังคม	๓.๕๑	๐.๗๒๕	๓.๕๒	๐.๗๐๙	-๐.๐๔๐	๐.๙๖๘
๒. ด้านการพัฒนา เศรษฐกิจ	๓.๔๘	๐.๗๓๘	๓.๔๘	๐.๗๖๘	-๐.๑๙๔	๐.๘๔๖
๓. ด้านการพัฒนา สิ่งแวดล้อม	๓.๕๗	๐.๗๒๐	๓.๖๐	๐.๗๔๕	-๐.๑๓๗	๐.๘๙๑
รวม	๓.๕๒	๐.๖๕๗	๓.๕๓	๐.๖๗๗	-๐.๑๔๑	๐.๘๔๔

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัศมิ์ อำเภอสระบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัศมิ์ อำเภอสระบุรี จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัศมิ์ อำเภอสระบุรี จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ

(n=๓๖๙)

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลศรีรัศมิ์ อำเภอสระบุรี จังหวัดศรีสะเกษ		ss	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการพัฒนา สังคม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๐๙๐	๓	๑.๐๓๐	๒.๐๒๙	.๑๐๙
	ภายในกลุ่ม	๑๘๕.๓๐๙	๓๖๕	.๕๐๘		
	รวม	๑๘๘.๓๙๙	๓๖๘			
๒. ด้านการพัฒนา เศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	๒.๓๕๓	๓	.๗๘๔	๑.๓๘๖	.๒๔๗
	ภายในกลุ่ม	๒๐๖.๕๓๘	๓๖๕	.๕๖๖		
	รวม	๒๐๘.๘๙๑	๓๖๘			
๓. ด้านการพัฒนา สิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๖๔๙	๓	.๕๕๐	๑.๐๒๔	.๓๘๒
	ภายในกลุ่ม	๑๙๕.๙๘๒	๓๖๕	.๕๓๗		
	รวม	๑๙๗.๖๓๐	๓๖๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๓๐	๓	.๗๔๓	๑.๖๘๙	.๑๖๙
	ภายในกลุ่ม	๑๖๐.๖๐๖	๓๖๕	.๔๔๐		
	รวม	๑๖๒.๘๓๖	๓๖๘			

จากตารางที่ ๔.๗ ผลการทดสอบด้วยค่า F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัศมิ์ อำเภอสระบุรี จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัศมิ์ อำเภอสรีรัศมิ์ จังหวัดศรีสะเกษ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัศมิ์ อำเภอสรีรัศมิ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัศมิ์ อำเภอสรีรัศมิ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n=๓๖๙)

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัศมิ์ อำเภอสรีรัศมิ์ จังหวัดศรีสะเกษ		ss	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการพัฒนาสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๙.๒๒๖	๔	๒.๓๐๗	๔.๖๘๖**	.๐๐๑
	ภายในกลุ่ม	๑๗๙.๑๗๓	๓๖๔	.๔๙๒		
	รวม	๑๘๘.๓๙๙	๓๖๘			
๒. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๗๔๖	๔	.๙๓๖	๑.๖๖๒	.๑๕๘
	ภายในกลุ่ม	๒๐๕.๑๔๖	๓๖๔	.๕๖๔		
	รวม	๒๐๘.๘๙๑	๓๖๘			
๓. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๕๕๒	๔	.๘๘๘	๑.๖๖๕	.๑๕๗
	ภายในกลุ่ม	๑๙๔.๐๗๙	๓๖๔	.๕๓๓		
	รวม	๑๙๗.๖๓๐	๓๖๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๐๖๘	๔	๑.๑๐๗	๒.๓๙๙*	.๐๕๐
	ภายในกลุ่ม	๑๕๗.๗๖๗	๓๖๔	.๔๓๓		
	รวม	๑๖๒.๘๓๖	๓๖๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๘ ผลการทดสอบด้วยค่า F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัศมิ์ อำเภอสรีรัศมิ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนด้านด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยรวมและรายด้านด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Lest Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๙ - ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม

(n=๓๖๙)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา				
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๓๙	๓.๕๔	๓.๔๓	๓.๖๘	๓.๗๒
ประถมศึกษา	๓.๓๙		-๐.๑๕	-๐.๐๓	-๐.๒๙*	-๐.๓๒
มัธยมศึกษา	๓.๕๔			๐.๑๑	-๐.๑๔	๐.๑๘
อนุปริญญา	๓.๔๓				-๐.๒๕*	-๐.๒๙
ปริญญาตรี	๓.๖๘					-๐.๐๔
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๗๒					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ประชาชนมีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม น้อยกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และประชาชนมีระดับการศึกษาอนุปริญญา มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม น้อยกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการพัฒนา
ชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ
โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการพัฒนาสังคม

(n=๓๖๙)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา				
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๓๔	๓.๕๒	๓.๓๘	๓.๗๑	๓.๘๕
ประถมศึกษา	๓.๓๔		-๐.๑๘	-๐.๐๔	-๐.๓๗*	-๐.๕๐*
มัธยมศึกษา	๓.๕๒			๐.๑๔	-๐.๑๙	-๐.๓๓
อนุปริญญา	๓.๓๘				-๐.๓๒*	-๐.๔๖*
ปริญญาตรี	๓.๗๑					-๐.๑๔
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๘๕					

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนมีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม น้อยกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และประชาชนมีระดับการศึกษาอนุปริญญา มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม น้อยกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชน
เชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ
ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ
ของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามสถานภาพ
(n=๓๖๙)

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอ ศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ		ss	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการพัฒนา สังคม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๘๗๖	๒	๑.๙๓๘	๓.๘๔๔*	.๐๒๒
	ภายในกลุ่ม	๑๘๔.๕๒๓	๓๖๖	.๕๐๔		
	รวม	๑๘๘.๓๙๙	๓๖๘			
๒. ด้านการพัฒนา เศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๘๓	๒	.๕๙๒	๑.๐๔๒	.๓๕๔
	ภายในกลุ่ม	๒๐๗.๗๐๘	๓๖๖	.๕๖๘		
	รวม	๒๐๘.๘๙๑	๓๖๘			
๓. ด้านการพัฒนา สิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๐๕๙	๒	๑.๐๒๙	๑.๙๒๖	.๑๔๗
	ภายในกลุ่ม	๑๙๕.๕๗๒	๓๖๖	.๕๓๔		
	รวม	๑๙๗.๖๓๐	๓๖๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๑๒๕	๒	๑.๐๖๒	๒.๔๑๙	.๐๙๐
	ภายในกลุ่ม	๑๖๐.๗๑๑	๓๖๖	.๔๓๙		
	รวม	๑๖๒.๘๓๖	๓๖๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผลการทดสอบด้วยค่า F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน
ทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน
มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน
จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการ
พัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ
ด้านการพัฒนาสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและด้าน
การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยรวมและรายด้านด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Lest Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๒

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามสถานภาพ **ด้านการพัฒนาสังคม**

(n=๓๖๙)

สถานภาพ	$\bar{X}$	สถานภาพ		
		โสด	สมรส	หย่าร้าง/แยกกันอยู่
		๓.๕๒	๓.๕๖	๓.๒๓
โสด	๓.๕๒		-๐.๐๔	๐.๒๙*
สมรส	๓.๕๖			๐.๓๓*
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	๓.๒๓			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ประชาชนมีสถานภาพโสด มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคมมากกว่า ประชาชนที่มีสถานภาพหย่าร้าง/แยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และประชาชนมีสถานภาพสมรส มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม มากกว่า ประชาชนที่มีสถานภาพหย่าร้าง/แยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธ บูรณาการ
ของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของ
เทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๖๙)

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ		ss	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการพัฒนา สังคม	ระหว่างกลุ่ม	๘.๔๙๐	๓	๒.๘๓๐	๕.๗๔๒*	.๐๐๑
	ภายในกลุ่ม	๑๗๙.๙๐๙	๓๖๕	.๔๙๓		
	รวม	๑๘๘.๓๙๙	๓๗๘			
๒. ด้านการพัฒนา เศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	๕.๗๙๒	๓	๑.๙๓๑	๓.๔๗๐*	.๐๑๖
	ภายในกลุ่ม	๒๐๓.๐๙๙	๓๖๕	.๕๕๖		
	รวม	๒๐๘.๘๙๑	๓๗๘			
๓. ด้านการพัฒนา สิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	๖.๓๘๖	๓	๒.๑๒๙	๔.๐๖๓*	.๐๐๗
	ภายในกลุ่ม	๑๙๑.๒๔๔	๓๖๕	.๕๒๔		
	รวม	๑๙๗.๖๓๐	๓๗๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๖.๒๔๒	๓	๒.๐๘๑	๔.๘๕๐*	.๐๐๓
	ภายในกลุ่ม	๑๕๖.๕๙๔	๓๖๕	.๔๒๙		
	รวม	๑๖๒.๘๓๖	๓๗๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลการทดสอบด้วยค่า F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยรวมและรายด้านด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Lest Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๔ – ๔.๑๗

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม

(n=๓๖๙)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ			
		ข้าราชการ	เกษตรกร	นักศึกษา	ประกอบธุรกิจส่วนตัว
		๓.๘๑	๓.๔๔	๓.๕๘	๓.๕๐
ข้าราชการ	๓.๘๑		๐.๓๗*	๐.๒๓	๐.๓๑*
เกษตรกร	๓.๔๔			-๐.๑๔	-๐.๐๖
นักศึกษา	๓.๕๘				๐.๐๘
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	๓.๕๐				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ประชาชนมีอาชีพข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร และประกอบธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการพัฒนา
ชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน
จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามอาชีพ **ด้านการพัฒนาสังคม**

(n=๓๖๙)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ			
		ข้าราชการ	เกษตรกร	นักศึกษา	ประกอบธุรกิจส่วนตัว
		๓.๘๓	๓.๓๙	๓.๔๖	๓.๕๖
ข้าราชการ	๓.๘๓		๐.๔๓*	๐.๓๗	๐.๒๗*
เกษตรกร	๓.๓๙			๐.๐๗	-๐.๑๘
นักศึกษา	๓.๔๖				-๐.๑๐
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	๓.๕๖				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ประชาชนมีอาชีพข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชน
เชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ
ด้านการพัฒนาสังคม มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร และประกอบธุรกิจส่วนตัว
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการพัฒนา
ชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน
จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามอาชีพ**ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ**

(n=๓๖๙)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ			
		ข้าราชการ	เกษตรกร	นักศึกษา	ประกอบธุรกิจส่วนตัว
		๓.๗๓	๓.๔๑	๓.๖๒	๓.๔๒
ข้าราชการ	๓.๗๓		๐.๓๓*	๐.๑๒	๐.๓๒*
เกษตรกร	๓.๔๑			-๐.๒๑	-๐.๐๑
นักศึกษา	๓.๖๒				๐.๒๐
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	๓.๔๒				

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ประชาชนมีอาชีพข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร และประกอบธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามอาชีพ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

(n=๓๖๙)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ			
		ข้าราชการ	เกษตรกร	นักศึกษา	ประกอบธุรกิจส่วนตัว
		๓.๘๗	๓.๕๑	๓.๖๖	๓.๕๒
ข้าราชการ	๓.๘๗		๐.๓๖*	๐.๒๑	๐.๓๕*
เกษตรกร	๓.๕๑			-๐.๑๕	๐.๐๑
นักศึกษา	๓.๖๖				๐.๑๕
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	๓.๕๒				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ประชาชนมีอาชีพข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร และประกอบธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๖ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธ
บูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ
ของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n=๓๖๙)

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ การของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ		ss	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการพัฒนา สังคม	ระหว่างกลุ่ม	๑๑.๔๘๑	๓	๓.๘๒๗	๗.๘๙๕**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๗๖.๙๑๙	๓๖๕	.๔๘๕		
	รวม	๑๘๘.๓๙๙	๓๖๘			
๒. ด้านการพัฒนา เศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๐๔	๓	.๗๓๕	๑.๒๙๒	.๒๗๕
	ภายในกลุ่ม	๒๐๖.๖๘๗	๓๖๕	.๕๖๖		
	รวม	๒๐๘.๘๙๑	๓๖๘			
๓. ด้านการพัฒนา สิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๓๓๑	๓	.๔๔๔	.๘๒๕	.๔๘๑
	ภายในกลุ่ม	๑๙๖.๓๐๐	๓๖๕	.๕๓๘		
	รวม	๑๙๗.๖๓๐	๓๖๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๕๔๙	๓	๑.๑๘๓	๒.๗๑๑*	.๐๔๕
	ภายในกลุ่ม	๑๕๙.๒๘๖	๓๖๕	.๔๓๖		
	รวม	๑๖๒.๘๓๖	๓๖๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ ผลการทดสอบด้วยค่า F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และด้านด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยรวมและรายด้านด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Lest Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๙ – ๔.๒๐

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม

(n=๓๖๙)

รายได้ต่อเดือน	$\bar{X}$	รายได้ต่อเดือน			
		ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท	๔,๐๐๑ – ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑ – ๖,๐๐๐ บาท	๖,๐๐๑ บาท ขึ้นไป
		๓.๔๐	๓.๕๒	๓.๕๐	๓.๖๘
ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท	๓.๔๐		-๐.๑๒	-๐.๑๐	-๐.๒๘*
๔,๐๐๑ – ๕,๐๐๐ บาท	๓.๕๒			-๐.๐๒	-๐.๑๖
๕,๐๐๑ – ๖,๐๐๐ บาท	๓.๕๐				-๐.๑๘
๖,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๓.๖๘				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ประชาชนมีรายได้ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม น้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๖,๐๐๑ บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามอาชีพ ด้านการพัฒนาสังคม

(n=๓๖๙)

รายได้ต่อเดือน	$\bar{X}$	รายได้ต่อเดือน			
		ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท	๔,๐๐๑ – ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑ – ๖,๐๐๐ บาท	๖,๐๐๑ บาท ขึ้นไป
		๓.๓๖	๓.๔๓	๓.๔๕	๓.๘๑
ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท	๓.๓๖		-๐.๐๗	-๐.๐๘	-๐.๔๕*
๔,๐๐๑ – ๕,๐๐๐ บาท	๓.๔๓			-๐.๐๒	-๐.๓๙*
๕,๐๐๑ – ๖,๐๐๐ บาท	๓.๔๕				-๐.๓๗*
๖,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๓.๘๑				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ประชาชนมีรายได้ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม น้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๖,๐๐๑ บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ประชาชนมีรายได้ ๔,๐๐๑ – ๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม น้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๖,๐๐๑ บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และประชาชนมีรายได้ ๕,๐๐๑ – ๖,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม น้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๖,๐๐๑ บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๒๑ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ ๑ – ๖

สมมติฐาน	ตัวแปรทดสอบ	t	F	sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	เพศ	-๐.๑๔๑	-	๐.๘๔๔	-	✓
๒.	อายุ	-	๑.๕๔๓	.๒๐๓	-	✓
๓.	ระดับการศึกษา	-	๒.๓๙๙	.๐๕๐	✓	-
๔.	สถานภาพ	-	๒.๓๗๔	.๐๙๕	-	✓
๕.	อาชีพ	-	๔.๘๔๐	.๐๐๓	✓	-
๖.	รายได้ต่อเดือน	-	๒.๐๐๖	.๑๑๓	-	✓

จากตารางที่ ๔.๒๑ สรุปได้ว่า

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในมุมมองของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๑ - ๔.๒๖

ตารางที่ ๔.๒๒ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการพัฒนาสังคม

(n=๓๖๙)

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่
		จำนวน
๑.	สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาและด้านวิชาชีพยังไม่มีในท้องถิ่น	๒๓
๒.	ประชาชนในชุมชนไม่มีกิจกรรมร่วมกัน ขาดความเป็นหนึ่งเดียว	๑๕
๓.	เยาวชนไม่ค่อยเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนา	๙
รวม		๔๗

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี มากที่สุด คือ สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาและด้านวิชาชีพยังไม่มีในท้องถิ่น จำนวน ๒๓ คน รองลงมา คือ ประชาชนในชุมชนไม่มีกิจกรรมร่วมกัน ขาดความเป็นหนึ่งเดียว จำนวน ๑๕ คน และน้อยที่สุด คือ เยาวชนไม่ค่อยเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนา จำนวน ๙ คน

ตารางที่ ๔.๒๓ ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาล
ตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม

(n=๓๖๙)

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
		จำนวน
๑.	สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งสถานศึกษาด้านวิชาชีพและระดับอุดมศึกษาขึ้นในท้องถิ่น	๒๙
๒.	ควรมีการส่งเสริมจัดกิจกรรมด้วยวัฒนธรรมเพื่อให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	๑๓
๓.	ควรให้การสนับสนุนจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยั่งยืน	๘
รวม		๕๐

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ มากที่สุด คือ สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งสถานศึกษาด้านวิชาชีพและระดับอุดมศึกษาขึ้นในท้องถิ่น จำนวน ๒๙ คน รองลงมา คือ ควรมีการส่งเสริมจัดกิจกรรมด้วยวัฒนธรรมเพื่อให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จำนวน ๑๓ คน และน้อยที่สุด คือ ควรให้การสนับสนุนจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยั่งยืน จำนวน ๘ คน

ตารางที่ ๔.๒๔ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบล
ศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

(n=๓๖๙)

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่
		จำนวน
๑.	ไม่มีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมที่ทำให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายหรือทำผลผลิตให้ได้มากขึ้น	๓๖
๒.	ละเลยต่อความเป็นอยู่ของชุมชน แม้แต่ด้านการเกษตร การประกอบอาชีพ และฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชน	๒๖
๓.	ต้นทุนการผลิตมีราคาสูง ราคาผลผลิตทางการเกษตรมีราคาต่ำ	๑๓
รวม		๗๕

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมากที่สุด คือ ไม่มีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมที่ทำให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายหรือทำผลผลิตให้ได้มากขึ้น จำนวน ๓๖ คน รองลงมา คือ ละเลยต่อความเป็นอยู่ของชุมชน แม้แต่ด้านการเกษตร การประกอบอาชีพ และฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชน จำนวน ๒๖ คน และน้อยที่สุด คือ ต้นทุนการผลิตมีราคาสูง ราคาผลผลิตทางการเกษตรมีราคาต่ำ จำนวน ๑๓ คน

ตารางที่ ๔.๒๕ ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาล
ตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

(n=๓๖๙)

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
		จำนวน
๑.	ควรมีการจัดอบรมอาชีพ และเงินทุนสนับสนุน ตลอดจนด้านการตลาด เพื่อให้ชุมชนมีรายได้ที่ยั่งยืนและมั่นคง	๔๘
๒.	ควรให้ผู้มีความรู้วางแผน และเป็นผู้ดำเนินการดำเนินการ เพื่อพัฒนาที่ดีขึ้น	๓๓
๓.	พัฒนาปรับปรุงให้ผลผลิตทางเกษตรมีคุณภาพ และสามารถจำหน่ายได้ราคาสูง ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และสามารถต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้	๒๕
รวม		๑๐๖

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี มากที่สุด คือ ควรมีการจัดอบรมอาชีพ และเงินทุนสนับสนุน ตลอดจนด้านการตลาด เพื่อให้ชุมชนมีรายได้ที่ยั่งยืนและมั่นคง จำนวน ๔๘ คน รองลงมา คือ ควรให้ผู้มีความรู้วางแผน และเป็นผู้ดำเนินการดำเนินการ เพื่อพัฒนาที่ดีขึ้น จำนวน ๓๓ คน และน้อยที่สุด คือ พัฒนาปรับปรุงให้ผลผลิตทางเกษตรมีคุณภาพ และสามารถจำหน่ายได้ราคาสูง ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และสามารถต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้ จำนวน ๒๕ คน

ตารางที่ ๔.๒๖ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบล
ศรีรัตน อำเภอสิริรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

(n=๓๖๙)

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่
		จำนวน
๑.	ขาดการดูแล และเอาใจใส่ โดยเฉพาะฝุ่นละออง และการจัดการด้านขยะมูลฝอย ระบบระบายน้ำต่าง ๆ	๔๖
๒.	มลพิษทางน้ำ ระบายน้ำไม่ทันท่วงที ทำให้มีน้ำขังและในชุมชนยังขาดสิ่งกีดขวางในการกำจัดขยะ	๒๙
๓.	ประชาชนยังขาดความร่วมมือในการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในชุมชน	๑๗
รวม		๙๒

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสิริรัตน จังหวัดศรีสะเกษ มากที่สุด คือ ขาดการดูแล และเอาใจใส่ โดยเฉพาะฝุ่นละออง และการจัดการด้านขยะมูลฝอย ระบบระบายน้ำต่าง ๆ จำนวน ๔๖ คน รองลงมา คือ มลพิษทางน้ำ ระบายน้ำไม่ทันท่วงที ทำให้มีน้ำขังและในชุมชนยังขาดสิ่งกีดขวางในการกำจัดขยะ จำนวน ๒๙ คน และน้อยที่สุด คือ ประชาชนยังขาดความร่วมมือในการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในชุมชน จำนวน ๑๗ คน

ตารางที่ ๔.๒๗ ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพหุบูรณาการของเทศบาล
ตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

(n=๓๖๙)

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
		จำนวน
๑.	ควรตระหนักและมีจิตสำนึกร่วมกันกับชุมชนในการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่	๓๑
๒.	ควรขุดลอกคลองระบายน้ำและจัดการปัญหาน้ำเสีย และควรมีการแจกจ่ายอุปกรณ์ในการกำจัดขยะ และให้คำแนะนำในการรักษาความสะอาดภายในบริเวณบ้าน	๑๘
๓.	ควรสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดภายในชุมชน	๑๑
รวม		๖๐

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพหุบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ มากที่สุด คือ ควรตระหนักและมีจิตสำนึกร่วมกันกับชุมชนในการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่ จำนวน ๓๑ คน รองลงมา คือ ควรขุดลอกคลองระบายน้ำและจัดการปัญหาน้ำเสีย และควรมีการแจกจ่ายอุปกรณ์ในการกำจัดขยะ และให้คำแนะนำในการรักษาความสะอาดภายในบริเวณบ้านจำนวน ๑๘ คน และน้อยที่สุด คือ ควรสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดภายในชุมชน จำนวน ๑๑ คน

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

การสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ใน ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านการพัฒนาสังคม ๒) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และ ๓) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และการนำหลักสารานุกรมมาบูรณาการกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๘ ท่าน ดังต่อไปนี้

๑) การพัฒนาชุมชนด้านสังคม

พัฒนาศักยภาพของประชาชนในเขตเทศบาลอย่างเต็มที่ ทั้งด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม สาธารณสุข และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี^๑ ได้มีการพัฒนายกเพื่อระดับการศึกษา ขยายและปรับปรุงการศึกษาให้เพียงพอแก่ความต้องการของชุมชนตั้งแต่การเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัยโดยมีศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ต่อเนื่องไปถึงการเรียนรู้ได้อย่างตลอดชีวิตตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้เท่าทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม^๒ พร้อมกันนั้นยังได้มีการส่งเสริมการสาธารณสุขและการอนามัยแก่ประชาชนโดยทั่วถึง เพื่อเสริมสร้างโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้มีสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว^๓ ได้ให้การสงเคราะห์ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้กลุ่มผู้ยากไร้หรือผู้มีรายได้น้อยผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพึ่งตนเองได้ รวมทั้งได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองและได้รับการบริการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม^๔ ในส่วนของการพัฒนาด้านสังคมนั้นทางเทศบาลได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมและสนับสนุนการกีฬาทุกประเภทและทุกระดับเพื่อสร้างเกียรติภูมิความภาคภูมิใจของประชาชนและปลูกฝังค่านิยมที่ดีต่อการกีฬาและได้มีการสนับสนุนส่งเสริมสร้างจิตสำนึกในชุมชน ให้รักที่อยู่อาศัย ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน^๕

^๑สัมภาษณ์ ชรินทร์วัชร มรรคสันต์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^๒สัมภาษณ์ ธาณินทร์ ฤทธิเดช, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^๓สัมภาษณ์ จรินยา แสงผล, ปลัดเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^๔สัมภาษณ์ รัตนา วงศ์บา, ประธานสภาเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^๕สัมภาษณ์ สัมฤทธิ์ นิลเพชร, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๕ ตำบลศรีแก้ว อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

การพัฒนาด้านสังคมนั้นเทศบาลก็ได้มีการจัดกิจกรรมในงานด้านพระพุทธศาสนาเพื่อให้ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลได้เข้าวัดฟังธรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันอัฐมิบูชา วันมาฆบูชาวันอาสาฬหบูชา เป็นต้น เป็นการอบรมเพื่อพัฒนาทางด้านจิตใจของประชาชน^๖

๒) การพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ

ด้านพัฒนาเศรษฐกิจนี้ก็เพื่อเป็นการพัฒนาที่ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับชุมชน เพื่อให้เศรษฐกิจระดับชุมชนให้เข้มแข็งโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและประสานความร่วมมือทุกฝ่าย คือ ผู้นำชุมชน ประชาชน และเทศบาล เพื่อเป็นการเสริมสร้างการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน^๗ ทางเทศบาลได้มีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมสนับสนุน และผลักดันให้มีกระบวนการสร้างรายได้ให้กับประชาชนทุกระดับโดยจะส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชนเพื่อสร้างรายได้ ในระดับครอบครัวและส่งเสริมการรวมตัว เพื่อดำเนินการเศรษฐกิจระดับชุมชนให้มีการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนในท้องถิ่น^๘ ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีสถานที่จำหน่ายสินค้าของชุมชน ของที่ระลึกและส่งเสริมระบบการตลาดให้กับชุมชน และได้นำสินค้าของชุมชนมาจัดแสดงในช่วงงานเทศกาลต่าง ๆ^๙ เทศบาลก็ได้ให้การส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของประชาชน ให้สามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้โดยจัดหลักสูตรอบรมเสริมอาชีพระยะสั้นให้แก่พี่น้องชาวชุมชนเป็นอย่างดี และประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลก็มีรายได้ในส่วนตรงนี้อีกด้วย^{๑๐} ประชาชนได้รับความเป็นธรรมในการซื้อสินค้าคุณภาพ ราคาถูกและป้องกันการเอารัดเอาเปรียบทางเทศบาลก็ได้ให้การดูแล และส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพเสริมในช่วงว่างงานจากการทำนา โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้^{๑๑}

^๖สัมภาษณ์ สุพรรณ ห่อทรัพย์, ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^๗สัมภาษณ์ อธิคม เตชะทรัพย์ศิริ, นิติกร รักษาราชการแทน หัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^๘สัมภาษณ์ สุพงษ์ ศรีลมูล, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^๙สัมภาษณ์ ธาณินทร์ ฤทธิเดช, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐}สัมภาษณ์ สุพรรณ ห่อทรัพย์, ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑}สัมภาษณ์ สัมฤทธิ์ นิลเพชร, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๕ ตำบลศรีแก้ว อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

ในส่วนของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจนี้ทางเทศบาลเองก็มีการจัดสร้างสถานนันทนาการ เพื่อให้บริการประชาชนหากมีเหตุจำเป็นต้องใช้เงินเร่งด่วน โดยรับจํานําส่งของในอัตราดอกเบี้ยที่ถูก^{๑๒}

๓) การพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางเทศบาลได้จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจัยเกื้อหนุน ในการดำรงชีวิต เอื้ออำนวยต่อความสมดุลของระบบนิเวศวิทยา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน^{๑๓} ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน และพื้นที่สีเขียว เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการปลูกต้นไม้ เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งทางเทศบาลก็ได้มีจัดประกวดชุมชนตัวอย่างทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน^{๑๔} ได้มีการพัฒนาบ้านเมืองให้ปราศจากมลภาวะ จากขยะและน้ำเสีย โดยดำเนินการประสานงานกับส่วนกลาง ผลักดันให้เกิดโครงการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ^{๑๕} ทางเทศบาลก็ได้ขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลให้ช่วยกันรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนและสถานที่ต่าง ๆ ในเขตเทศบาลเป็นเมืองน่าอยู่^{๑๖} การพัฒนาสิ่งแวดล้อมนั้นจะต้องมีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติแบบบูรณาการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน เร่งรัดการพัฒนาและฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นที่เสื่อมโทรม ให้เป็นปัจจัยการดึงดูดในการพัฒนาการท่องเที่ยว^{๑๗} การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมของชุมชนในการกำจัดมลภาวะที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยสวัสดิภาพ คุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นระบบและมีผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน^{๑๘}

^{๑๒}สัมภาษณ์ ชรินทร์วัชร มรรคสันต์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓}สัมภาษณ์ ธานินทร์ ฤทธิเดช, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔}สัมภาษณ์ รัตนา วงศ์บา, ประธานสภาเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๕}สัมภาษณ์ อธิคม เตชะทรัพย์ศิริ, นิติกร รักษาการแทน หัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖}สัมภาษณ์ สัมฤทธิ์ นิลเพชร, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๕ ตำบลศรีแก้ว อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗}สัมภาษณ์ สุรพงษ์ ศรีลามล, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘}สัมภาษณ์ สุพรรณ ห่อทรัพย์, ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

การนำหลักสราณียธรรมมาบูรณาการกับการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชนกับการนำหลักสราณียธรรมมาบูรณาการนั้น กล่าวคือ เทศบาลได้มีช่วยเหลือประชาชนในเขตเทศบาลในส่วนของการพัฒนาชุมชนในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยความเต็มใจ ซึ่งตรงกับหลักของเมตตาทายกรรม พร้อมกันนั้นยังไม่มี การเชิญตัวแทนประชาชนร่วมประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา ๓ ปี เพื่อความเห็นชอบร่วมกันระหว่าง เทศบาลกับประชาชน ในประเด็นนี้ก็ตรงกับหลักของทฤษฎีสามัญญตา คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน^{๑๙} หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดี การพัฒนาชุมชนก็เช่นเดียวสามารถนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการพัฒนาได้ เช่น หลักสราณียธรรม ซึ่งเป็นธรรมที่ทำให้ระลึกรู้ถึงกันได้ ที่กล่าวเช่นนี้ก็ถือว่า เทศบาลมีการพัฒนา ชุมชนได้ตามความต้องการของประชาชน ๆ ก็จะระลึกรู้ถึงบุคลากรของเทศบาลเป็นอย่างดี^{๒๐} อย่างที่ได้กล่าวข้างต้นว่า เทศบาลได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าวัดฟังธรรม เนื่องในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนาในวันต่าง ๆ นั้น การที่จะพัฒนาอะไรก็แล้วแต่ จะต้องมีการพัฒนาตนเอง เสียก่อน ในที่นี้ก็จะกล่าวในส่วนของหลักสราณียธรรม มีศีลบริสุทธิ์เสมอกัน คือ มีความประพฤติ สุจริตดีงาม จะทำให้การปฏิบัติงานจะเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ^{๒๑} มีความสอดคล้องกับผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๕ ได้กล่าวว่า เทศบาลตำบลศรีรัตนะ ได้มีการส่งเสริมในส่วนของกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น กิจกรรมเนื่องในวันเข้าพรรษาก็ได้เชิญชวนประชาชนร่วมกิจกรรมถวายเทียนจำนำพรรษาวัดใน เขตเทศบาล^{๒๒} ในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลนั้นก็ให้ความสำคัญกับชุมชนทุกชุมชนในเขต เทศบาล โดยได้มีการแบ่งปันให้ชุมชนต่าง ๆ ได้มีการฝึกอบรมเพื่อเป็นการหารายได้ และมีการ ฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในการประกอบอาชีพต่าง ๆ โดยคำนึงถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ตลอดถึงการใช้ทรัพยากรในชุมชน ประเด็นนี้มีความสอดคล้องกับหลักสาธารณโมคิ^{๒๓}

^{๑๙}สัมภาษณ์ ขรินทร์วัชร มรรคสันต์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๒๐}สัมภาษณ์ ธาณินทร์ ฤทธิเดช, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

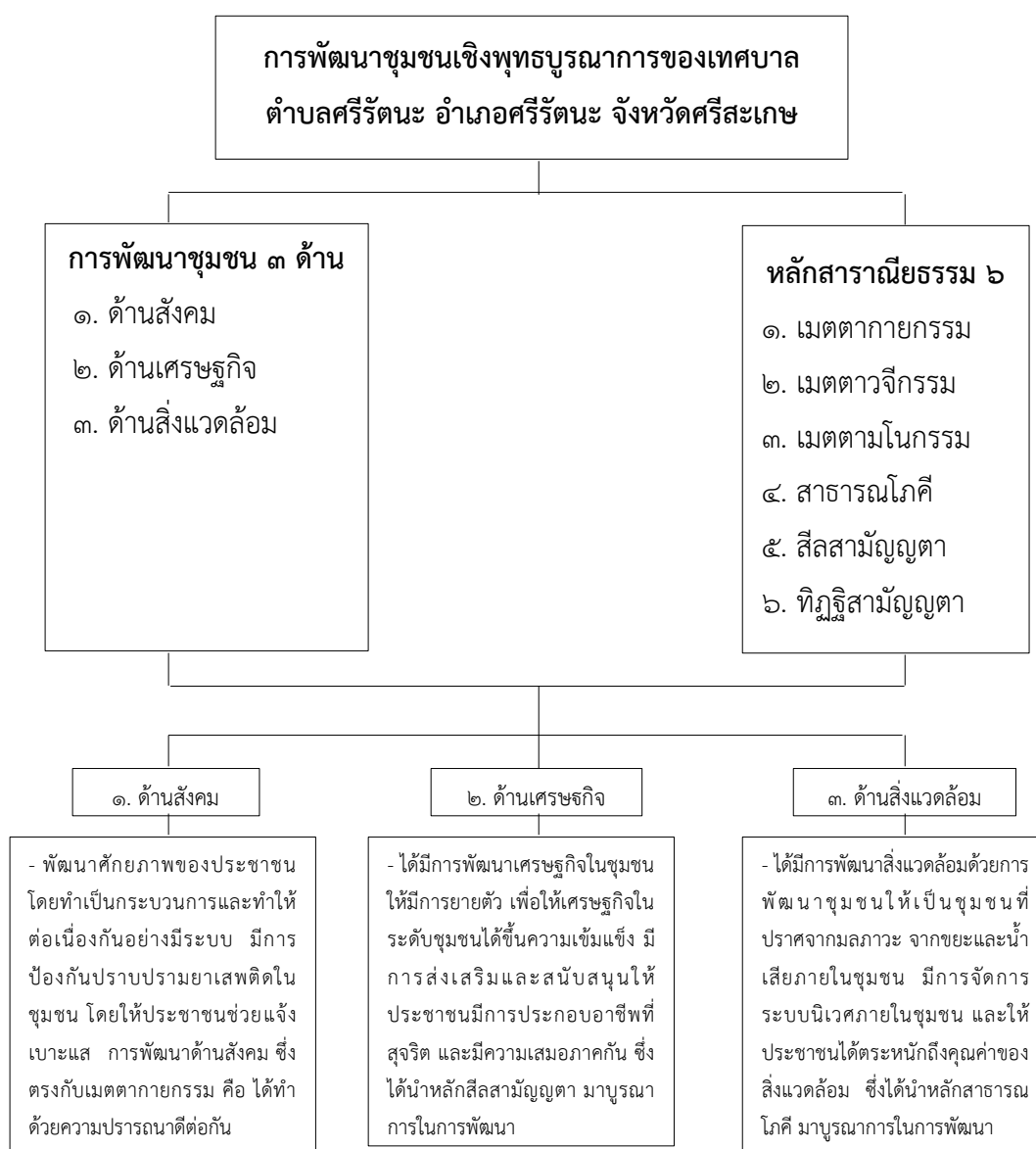
^{๒๑}สัมภาษณ์ สุพรรณ ห่อทรัพย์, ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๒๒}สัมภาษณ์ สัมฤทธิ์ นิลเพชร, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๕ ตำบลศรีแก้ว อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๒๓}สัมภาษณ์ รัตนา วงศ์บา, ประธานสภาเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ทำให้ทราบถึงการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ปัญหา อุปสรรค ซึ่งนำไปสู่แนวทางในการแก้ปัญหา การพัฒนาชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนยิ่งขึ้นเพื่อการแก้ปัญหาในครั้งต่อไป สามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากวิจัย

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ จะมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตนอย่างแท้จริงนั้น สิ่งสำคัญ คือ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ต้องสอดคล้องกับปัญหา จึงจะสามารถทำให้ปัญหานั้นลดลงหรือหมดไปได้ การพัฒนาชุมชนนั้นจะประสบผลสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร และศักยภาพของหน่วยงานนั้น จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ได้ดียิ่งขึ้นสรุปได้ ดังนี้

ด้านการพัฒนาสังคม คือ ได้มีการพัฒนาศักยภาพของประชาชน ทั้งด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เป็นเป็นสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชน โดยได้ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลมีความเป็นอยู่ดี คือ ชุมชนในเขตเทศบาลมีการสร้างความสามัคคี สร้างความสมานฉันท์ ได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ที่สำคัญยังมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมทางด้านการศึกษา กิจกรรมทางด้านการกีฬา เป็นต้น

ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนให้มีการขยายตัว เพื่อให้เศรษฐกิจในระดับชุมชนได้ขึ้นความเข้มแข็ง เป็นการสร้างอาชีพที่ยั่งยืนให้แก่ประชาชน โดยการจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ และประสิทธิภาพของการประกอบอาชีพเสริมหรือกลุ่มอาชีพของชุมชน และก็ได้มีการจัดหาแหล่งตลาดเพื่อส่งสินค้าชุมชนออกสู่ตลาด และได้รับความเป็นธรรมในการซื้อสินค้าคุณภาพ ราคาถูกและป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ

ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม คือ ได้มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมด้วยการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนที่ปราศจากมลภาวะ จากขยะและน้ำเสียภายในชุมชน โดยการผลักดันให้เกิดโครงการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติแบบบูรณาการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน เร่งรัดการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นที่เสื่อมโทรม

การนำหลักสาราณียธรรม ๖ มาบูรณาการกับการพัฒนาชุมชน คือ ได้นำหลักสาราณียธรรม ๖ มาบูรณาการในการพัฒนาชุมชนทั้ง ๓ ด้าน โดยเทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอแนะแนวทาง และความต้องการที่จะให้ทางเทศบาลได้พัฒนา ซึ่งหลักการนี้ตรงกับกรนำหลักทิวฐิสามัญญตา คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน พร้อมกันนั้นยังได้ส่งเสริมทางด้านความบริสุทธิ์ใจทั้งพนักงานเทศบาลและประชาชนอีกด้วย ในส่วนหลักสาราณียธรรม ๖ ก็มีลักษณะเด่นทั้ง ๖ ข้อ ในการที่จะนำมาบูรณาการกับพัฒนาชุมชน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรค จังหวัดศรีสะเกษ” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่ต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรค จังหวัดศรีสะเกษ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรค จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรค จังหวัดศรีสะเกษ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตนเป็นประชากรในการศึกษา โดยเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลศรีรัตน จำนวน ๔,๗๖๔ คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง ๓๖๙ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๑๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๙ มีอายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปี มีจำนวน ๑๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๓ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗ มีสถานภาพสมรส จำนวน ๒๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๗ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๑ มีรายได้ ๔,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕

๕.๑.๒ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.53$, S.D. = 0.665) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

๑) **ด้านการพัฒนาสังคม** ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$, S.D. = 0.716)

๒) **ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ** ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.48$, S.D. = 0.753)

๓) **ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม** ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.54$, S.D. = 0.733)

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน เพื่อนำไปสู่การทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียด ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๖ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

๕.๑.๔ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ด้านการพัฒนาสังคม พบว่า สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาและด้านวิชาชีพยังไม่มีในท้องถิ่น ประชาชนในชุมชนไม่มีกิจกรรมร่วมกัน ขาดความเป็นหนึ่งเดียว เยาวชนไม่ค่อยเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนา

ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ พบว่า ไม่มีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมที่ทำให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายหรือทำผลผลิตให้ได้มากขึ้น มีการละเลยต่อความเป็นอยู่ของชุมชน แม้แต่ด้านการเกษตรการประกอบอาชีพ และฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชน ต้นทุนการผลิตมีราคาสูง ราคาผลผลิตทางการเกษตรมีราคาต่ำ

ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม พบว่า ขาดการดูแล และเอาใจใส่ โดยเฉพาะฝุ่นละอองและการจัดการด้านขยะมูลฝอย ระบบระบายน้ำต่าง ๆ ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ ระบายน้ำไม่ทันทั่วทั้ง ทำให้มีน้ำขังและในชุมชน และยังขาดสิ่งกีดขวางในการกำจัดขยะประชาชนยังขาดความร่วมมือในการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในชุมชน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

ด้านการพัฒนาสังคม พบว่า สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งสถานศึกษาด้านวิชาชีพและระดับอุดมศึกษาขึ้นในท้องถิ่น ควรมีการส่งเสริมจัดกิจกรรมด้วยวัฒนธรรมเพื่อให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ควรให้การสนับสนุนจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยั่งยืน

ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ พบว่า ควรมีการจัดอบรมอาชีพ และเงินทุนสนับสนุน ตลอดจนด้านการตลาด เพื่อให้ชุมชนมีรายได้ที่ยั่งยืนและมั่นคง ควรให้ผู้มีความรู้วางแผน และเป็นผู้นำในการดำเนินการ เพื่อพัฒนาที่ดีขึ้น ควรมีการพัฒนาปรับปรุงให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพ

และสามารถจำหน่ายได้ราคาสูง ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และสามารถต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้

ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม พบว่า ควรตระหนักและมีจิตสำนึกร่วมกันกับชุมชน ในการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่ ควรขุดลอกคลองระบายน้ำและจัดการปัญหาน้ำเสีย และควรมีการแจกจ่ายอุปกรณ์ในการกำจัดขยะ และให้คำแนะนำในการรักษาความสะอาดภายใน บริเวณบ้าน ควรสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาด ภายในชุมชน

สรุปผลการสัมภาษณ์ พบว่า เทศบาลได้มีการพัฒนาชุมชนทั้ง ๓ ด้าน ด้วยความเต็มใจ กล่าวคือ ด้านสังคม มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนสร้างความเข้มแข็งในชุมชน และสร้างความสามัคคี ด้านเศรษฐกิจ ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้การทำเกษตรแบบพอเพียง และได้ส่งเสริมให้ประชาชนได้ประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ และด้านสิ่งแวดล้อม ได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนได้ช่วยกันรักษาระบบนิเวศภายในชุมชน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึง การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาล ตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ และนำมาอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาล ตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งประชาชนเห็นว่าเทศบาลได้มีการพัฒนาด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม เป็นรูปธรรมมากกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูปลัดเพลีน วชิโร** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ในจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนของ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสัมมาชีพ ด้านสันติสุข ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านสาธารณสงเคราะห์ ด้านกตัญญูกตเวทิตาธรรม และด้านสามัคคีธรรม พบว่า พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการพัฒนา

ชุมชนของหน่วยอบรมประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน^๑

๕.๒.๒ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสครีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกเป็นรายด้าน

๑. ด้านการพัฒนาสังคม

จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสครีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เป็นส่วนใหญ่ มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินภายในชุมชน มีการติดตามประเมินผลการพัฒนาชุมชน มีการส่งเสริมให้มีแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีภายในชุมชน และมีการจัดการสาธารณูปโภคอย่างทั่วถึง ที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเทศบาลได้มีการพัฒนาด้านสังคมจริงจัง เป็นการพัฒนาที่สนองต่อความต้องการของประชาชนจนเป็นที่ยอมรับของประชาชนในเขตเทศบาล ที่สำคัญได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางด้านจิตใจของประชาชนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิเชียร ชาญณรงค์ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชน เพื่อ ลด ละ เลิก อบายมุข : ศึกษาเฉพาะกรณี พระครูศีลวราภรณ์ (เฉลิม จิตฺตฺสโร)” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชน ด้วยการกระตุ้นปลุกจิตสำนึก นำเทคนิคในการเข้าถึงชุมชน การสื่อสารกับชุมชน ผ่านการสนทนา การบรรยาย ป้ายข้อความสื่อด้วยหลักธรรม การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการพัฒนากิจกรรมกลุ่ม ซึ่งตั้งเป้าหมายไว้ คือ ชุมชนปลอดอบายมุข โดยขั้นตอนกิจกรรมมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง การชี้ให้ชุมชนเห็นโทษของอบายมุข การแก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกิจกรรมการพัฒนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน^๒

^๑พระครูปลัดเพลีน วชิโร, “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๒พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์, “บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชน เพื่อ ลด ละ เลิก อบายมุข : ศึกษาเฉพาะกรณี พระครูศีลวราภรณ์ (เฉลิม จิตฺตฺสโร)” วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๗).

๒. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นว่า มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประกอบอาชีพที่สุจริต มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันภายในชุมชน และมีการประชุมและรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเพื่อนำมาปรับปรุงต่อไป ที่อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุวรรณวรการ (พิมพ์ พุทธนาโณ) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานีซึ่งมีทั้งหมด ๔ ด้าน ได้แก่ การพัฒนาชุมชน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก^๓

๓. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีเพียงการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในชุมชน ประชาชนมีความคิดเห็นที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูรัตนาสุตารักษ์ (สมชาย แสงรัตน์) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา พระสงฆ์อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรค พบว่า พระสงฆ์ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิชาการในการพัฒนาชุมชน บางวัดยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านเศรษฐกิจ พร้อมทั้งขาดการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในวัด ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำให้ควรให้สร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับชุมชน และวางตัวเป็นแบบอย่าง ควรมีการรณรงค์ทุกวัดให้เกิดการสร้างสิ่งแวดล้อม และที่ร่มรื่นภายในวัด เพื่อความสุภาพสบายใจในขณะที่เข้ามายังบริเวณวัด ตลอดถึง

^๓พระครูสุวรรณวรการ (พิมพ์ พุทธนาโณ) , “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

การติดตามผลงานและประเมินผลของการพัฒนาจิตใจ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาชุมชนอื่น ๆ ต่อไป^๔

การนำหลักสราณียธรรมมาบูรณาการกับการพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เทศบาลได้มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการกับการพัฒนาชุมชน เพื่อเป็นการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และที่สำคัญเพื่อเป็นช่วยเหลือประชาชนด้วยความจริงใจ การแจ้งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน มีการตั้งจิตปรารถนาดีต่อประชาชน การแบ่งปันสิ่งที่ดีให้แก่กันและกัน เพื่อไม่ให้เอาวัดเอาเปรียบกัน มีความประพฤติที่ดีงาน สุจริต และมีความเห็นชอบร่วมกันระหว่างเทศบาลกับประชาชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของประเสริฐ สิงหเสม “ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสราณียธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการนำหลักสราณียธรรมมาบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาหลายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ประชากรกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม พนักงานส่วนท้องถิ่น และข้าราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีข้อเสนอแนะว่าให้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควบคู่ไปกับการพัฒนา ด้านสาธารณูปโภค ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม^๕

๕.๒.๓ การอภิปรายผลตามสมมติฐาน

ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่เพศ อายุ สถานภาพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานส่วนระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนมีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

^๔พระครูรัตนาสุนทรวิธาน (สมชาย แสงรัตน์), “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาพระสงฆ์อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๕ประเสริฐ สิงหเสม, “ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสราณียธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

๑) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลตำบลศรีรัตนะได้ดำเนินงานในส่วนของการพัฒนาชุมชนมาเป็นเวลานาน จึงทำให้สามารถเข้าใจถึงสภาพปัญหาภายในและความต้องการของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาล สามารถพัฒนาชุมชนให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระมหาเรวัตร ปภาสพลโย (แพ่งไทย)** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ กรณีศึกษา เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ ประการ คือ กายสุจริต วชิสุจริต และมโนสุจริต ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

การเปรียบเทียบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลที่ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพส่วนบุคคลที่ไม่มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพสมรส โดยมีนัยสำคัญสถิติที่ ๐.๐๕^๖

๒) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจาก เทศบาลตำบลศรีรัตนะได้มีการจัดกิจกรรมการพัฒนาชุมชนขึ้นภายในชุมชนเขตเทศบาล โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกวัยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยการเสนอแนวทางการพัฒนา ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาชุมชนต่อไป ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระสัทชัย จิตตสุโก (ลุ่มดี)** ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มารับบริการจากสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๗ มีอายุ ๒๐-๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘ มีอาชีพค้าขาย/นักธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๔ และมีรายได้ ๗,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท

^๖พระมหาเรวัตร ปภาสพลโย (แพ่งไทย), “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ กรณีศึกษา เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการตามหลักให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๘๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่าง^๗

๓) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลตำบลศรีรัตนะได้ให้ความสำคัญการพัฒนาการศึกษาของลูกหลาน โดยการส่งเสริมกิจกรรมทางการศึกษาด้วยดีเสมอมา ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระโกศล มณีรัตน (ญีม) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนพัฒนาชุมชน ด้านการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ด้านการติดตามตรวจสอบ และด้านการประเมินผล ตามลำดับ

เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและ รายได้ต่อเดือน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตรโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ได้แก่ อายุ, สถานภาพ และ ระดับการศึกษา ส่วนปัจจัยที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูล

^๗พระสักรัย จิตตสุโธ (ลุ่มดี), “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

นาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ เพศ, อาชีพ และรายได้ต่อเดือน^๔

๔) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งเนื่องจากเทศบาลตำบลศรีรัตนได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระสุพิตร เขมวีโร (บุญบรรล)** ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล : กรณีศึกษา เทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีความเห็นคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๒๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิริยะ ($\bar{X} = ๔.๓๐$) ด้านจิตตะ ($\bar{X} = ๔.๒๗$) ด้านฉันทะ ($\bar{X} = ๔.๒๔$) และด้านวิมังสา ($\bar{X} = ๔.๒๓$)

การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง ที่มี อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนพนักงานที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^๕

๕) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งเนื่องจากเทศบาลตำบลศรีรัตนได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลได้มีอาชีพเสริม และส่งเสริมให้ประชาชนได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ**กาญจนา หมดหล้า**

^๔พระโกศล มณีนटना (ณัฐม), “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^๕พระสุพิตร เขมวีโร (บุญบรรล), “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการดำเนินงานพัฒนาชุมชนในหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผน กำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชน เทศบาลเป็นผู้กำหนดนโยบาย แนวทางการทำงานของชุมชนและเป็นผู้ดำเนินการโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน โดยที่องค์กรชุมชนเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลข่าวสารผู้ให้การสนับสนุน ผู้อำนวยการความสะดวกในการดำเนินงานเทศบาล และเป็นผู้ประสานระหว่างประชาชนกับเทศบาล เทศบาลจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานชุมชน ทำให้องค์กรชุมชนขาดการตัดสินใจกำหนดแนวทางกิจกรรมและแก้ไขปัญหาของชุมชน^{๑๐}

๖) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธรูปธรรมการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งน่าจะมีความสอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งเนื่องจากเทศบาลตำบลศรีรัตนได้เน้นการพัฒนาเพื่อให้ประชาชนอยู่แบบยั่งยืน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติรัตน์ สมรูป ได้วิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภوتا ยาง จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภوتا ยาง จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภوتا ยาง จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ ประสบการณ์การทำงาน และสังกัดหน่วยงาน พบว่า บุคลากรที่มีเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ และประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภوتا ยาง จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มี อายุ และสังกัดหน่วยงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภوتا ยาง จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๑}

^{๑๐}กาญจนา หมาดหล้า, “การศึกษารูปแบบการดำเนินงานพัฒนาชุมชนในหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑).

^{๑๑}ฐิติรัตน์ สมรูป, “วัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภوتا ยาง จังหวัดเพชรบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวិจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) เทศบาลควรทำการศึกษาข้อมูลพื้นที่ เพื่อเก็บรวบรวมเป็นข้อมูลพื้นฐานของปัญหาในชุมชนแต่ละชุมชน เพื่อนำมาเข้าสู่ที่ประชุมปรึกษาหารือ และกำหนดแนวทางในการพัฒนาชุมชน
- ๒) เทศบาลควรทำการประชาสัมพันธ์การบริหารการพัฒนาชุมชนให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อร่วมเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนต่อไป
- ๓) เทศบาลนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบาย เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตในการพัฒนาชุมชน
- ๔) รัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และจัดให้มีการอบรมบุคลากร เพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- ๑) ด้านการพัฒนาสังคม เทศบาลควรมีการนำปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาสังคม ไปปรับใช้ในเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ต่อไป
- ๒) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เทศบาลควรมีหน่วยงานติดตามตรวจสอบการเสนอแนวคิดทางด้านเศรษฐกิจอย่างเป็นทางการ และควรเน้นที่พัฒนาเรื่องปากท้องของประชาชนให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๓) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เทศบาลควรเน้นการพัฒนาจากการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยการประชาสัมพันธ์กิจกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนให้ประชาชนรับทราบ และควรมีการเน้นให้มีการอนุรักษ์ รักษาแบบยั่งยืน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรทำการศึกษาวิจัยประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการแบบยั่งยืนของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ
- ๒) ควรทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการแบบยั่งยืนของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

๓) ควรทำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ
แบบยั่งยืนของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย .พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย .กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข .ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมการพัฒนาชุมชน. คู่มือการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนสำหรับนักพัฒนากร. กรุงเทพมหานคร :

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๒๖.

กรมพัฒนาชุมชน. ภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมพัฒนาชุมชน, ๒๕๔๘.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สำนักพัฒนาระบบ รูปแบบและโครงสร้าง ส่วน

วิจัยและพัฒนาระบบ. รูปแบบและโครงสร้าง. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย,

๒๕๕๓.

เกื้อ วงศ์บุญสิน. ประชากรกับการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

_____. ประชากรกับการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

๒๕๔๐.

คณาจารย์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. ความจริงของชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สถาบัน

ราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๗.

คณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเสียง. หนังสือบูรณาการแผนใหม่ นวัตกรรมขั้นตรี. กรุงเทพมหานคร :

เสียงเสียง, ๒๕๔๖.

โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์. การพัฒนาประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา

เศรษฐกิจและการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๓๒.

จินตนา สุจิตานนท์. การศึกษาและการพัฒนาชุมชนในศตวรรษที่ ๒๑ (Education and

Community Development in the 21st Century). กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์,

๒๕๕๖.

จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๙.

ชัยอนันต์ สมุทวานิช. ทฤษฎีใหม่ : มิติที่ยิ่งใหญ่ทางความคิด. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสุขุมและ

บุตรจำกัด, ๒๕๔๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชีรวัฒน์ นิจนตร. การศึกษากับสังคมการพัฒนาชุมชน. เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ ๒๖๙, กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๒๘.
- ณรงค์ สุจำนง. สังคมวิทยาชนบท. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๕.
- ณรัชชอร์ ศรีทอง. การบริหารงานพัฒนาชุมชนเชิงยุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๔.
- ทงศักดิ์ คุ่มไชนะ. การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๓๔.
- ทองหล่อ วงษ์ธรรมา. ปรัชญา ๒๐๑ พุทธศาสน์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอ.เอส. พรินต์ติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๓๘.
- ทองอาน พาไทสง. ประมวลกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติงานของท้องถิ่น. (กรุงเทพมหานคร : วี. เจ.พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๙).
- ธีรยุทธ พึ่งเทียร. สถิติเบื้องต้นและการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สุตรไพศาล, ๒๕๔๕.
- นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. การรวมพลังชุมชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗.
- บุญธรรม เทศนา. ปรัชญาการพัฒนา. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๔๐.
- ประดิษฐ์ มัณชิมา. สังคมวิทยาชนบท. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๒.
- ประเวศ วะสี. ประชาคมตำบล ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศิลธรรมและสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร : มติชน, ๒๕๔๑.
- ปัญญา ใช้บางยาง. ธรรมาธิบาย เล่ม ๑. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรม, ๒๕๔๖.
- พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณโณ). การพัฒนาจิต. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙.
- _____. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พระไพศาล วิสาโล. พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๓.
- พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ ฐิตาโณ). ธรรมะสำหรับประชาชน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท คลังวิชา จำกัด, ๒๕๓๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พัฒน์ บุญรัตนพันธุ์. การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๑๗.
- พัฒน์ สุจำนง. การพัฒนาชุมชนแบบผสมผสานสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕.
- พานิ อนันตชัย. กระบวนการพัฒนาชุมชน. นครปฐม : สำนักพิมพ์ สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บพิธ, ๒๕๑๘.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. การบริหารการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔.
- _____. ทบทวนการพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพมหานคร : ดี แอนด์ เอส, ๒๕๔๔.
- ไพโรจน์ สุวรรณฉวี. รวมกฎหมายท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, ๒๕๔๘.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : นามิบุ๊คส์ พับลิชชิง, ๒๕๔๖.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ. การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑.
- วิทยากร เชียงกุล. เพื่อศตวรรษที่ ๒๑. กรุงเทพมหานคร : มิ่งมิตร, ๒๕๔๐.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. หลักการพัฒนาชุมชนการพัฒนาชุมชนประยุกต์. (กรุงเทพมหานคร : โอ เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๓๒).
- _____. การพัฒนาชุมชนประยุกต์. ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๐.
- ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนที่ ๓. หลักและวิธีการพัฒนาชุมชน. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน อุบลราชธานี : ฝ่ายฝึกอบรมศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ ๓, ๒๕๓๕.
- สถาบันพระปกเกล้า. คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส จำกัด, ๒๕๕๑.
- สนธยา พลศรี. เครือข่ายการเรียนรู้งานพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอ.เอส.พรินต์ติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๕๐.
- _____. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สมพร เทพสิทธิ์า. การพัฒนาแบบยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : สมชายการพิมพ์, ๒๕๓๖.

_____. การพัฒนาหมู่บ้านตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง. เอกสารประกอบการบรรยาย. พระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๑.

สมาน รังสียกฤษฎ์. การบริหารราชการไทย อดีต ปัจจุบัน อนาคต. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๖.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๖.

_____. การพัฒนาชุมชนแบบจัดการ. กรุงเทพมหานคร : เอมีเทรดดิ้ง, ๒๕๔๑.

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา, ๒๕๔๖.

_____. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ.๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา, ๒๕๕๒.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. คู่มือประชาชนเลือกตั้งเทศบาล. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.พี.วี. การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๖.

สิน พันธุ์พินิจ. เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗.

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. หลักการสื่อสารมวลชน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๙.

สุวิทย์ ยิ่งวรพันธ์. การพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕.

อนันตชัย นาระถิ. คู่มือความรู้กับเทศบาล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สูตรไพศาล, ๒๕๕๓.

(๒) วิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย:

กัญญารัตน์ กิ่งก่ำ. “ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ตำบลวังพร้าว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง”. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕.

กาญจนา หมาดหล้า. “การศึกษารูปแบบการดำเนินงานพัฒนาชุมชนในหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

จรัส ปันธิ. “วิเคราะห์การประยุกต์หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานบุคคลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่”.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗.

ชัยยศ อิมสุวรรณ์. “การพัฒนารูปแบบการศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”. **วิทยานิพนธ์**

ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย, ๒๕๔๓.

ฐิติรัตน์ สมรูป. “วัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่าช้าง

อำเภอท่าช้าง จังหวัดเพชรบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**

สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

ดลพัฒน์ ยศธร. “การนำเสนอรูปแบบการศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพุทธศาสตร์”.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

หัตพร ราชภูริณคม. “ปัญหาการบริหารงานกองการศึกษาของเทศบาล กรมส่งเสริมการปกครองส่วน

ท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา และเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัด

ฉะเชิงเทรา”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ.**

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๖.

ทานตะวัน อินทร์จันทร์. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขต

เทศบาลเมืองลำพูน”. **การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**

สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.

ธนิศา ฐิติภากร. “การศึกษาเปรียบเทียบความโปร่งใสการบริหารงานของเทศบาลตำบลและองค์การ

บริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖.

นันทพร รัฐถาวร. “การพัฒนาคุณภาพการบริการของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด”. **วิทยานิพนธ์**

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,

๒๕๔๓.

น้ำทิพย์ สิงห์ตาก้อง. “การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลแบบธรรมรัฐ : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลบ้าน

โพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ประสิทธิ์ อาศัยบุญ. “การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลไธ้อย อำเภอมะนัง จังหวัดอุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๑.
- ประเสริฐ สิงหเสม. “ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช”. **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- ปิยะ ประทีปรักขมิ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชายทะเลบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๖.
- พงษ์ชัย พรสุโรจน์. “กิจวัตรของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๐.
- พระโกศล มณีนทนา (ณัฐม). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโฆ (มีนุสรณ์). “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระครูปลัดเพลีน วชิโร. “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระครูรัตนาสุนทารักษ์ (สมชาย แสงรัตน์). “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา พระสงฆ์อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระครูสุวรรณวรการ (พิมพ์ พุทธนาโณ). “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ.**

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระจริญ จิรสุโก (เมืองประทับ). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์.**

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระบุญโชค กิตติสาร (คำภีระ). “ประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอพะพวย จังหวัดสระบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระปริญญารัตนพลโย (ฝากกาย). “ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในอำเภอบางบาล จังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระมหาเรวัตร ปภาสพลโย (แพงไทย). “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์. “บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชนเพื่อ ลด ละ เลิก อบายมุข : ศึกษาเฉพาะกรณี พระครูศีลวราภรณ์ (เฉลิม จิตสีโล)”. **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต . คณะสังคมศาสตร์ :** มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗.

พระมหาเอกมริ ตปณโย (คงตางาม). “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก : สารานุกรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระสักรัย จิตตสุโก (ลุยดี). “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระสุพิตร์ เขมวีโร (บุญบรรล). “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล เมืองลัดหลวง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสมุทรปราการ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

ยุทธพงศ์ สมร. “การพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านร่องกาใต้ ตำบลร่องกาดี อำเภอสว่างเม่น จังหวัดแพร่”. **การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

ระพีพรรณ มุหะหมัด. “อิสลามกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดกมลาอุลอิสลาม คลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม**. คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๖.

วัชรีย์ ศรีวิชัย. “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของเทศบาลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง”. **การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓.

ศุภพงศ์ ทองศรีนุ่น. “ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้หลักสารานุกรมของผู้อุปการะท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช”. **สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

สายยันต์ ภิรมกิจ. “บทบาทของเทศบาลตำบลหนองบัวระเหว ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น”. **การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๗.

สุทธิพร รัตนธรร ทรัพย์ธา. “ศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนแนวพุทธในทัศนะของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

สุภาพ กันธิมา. “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล จังหวัดเชียงใหม่”. **การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา. “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗

อ่ำ ทองนวก. “ศึกษาการนำหลักสารณียธรรมไปใช้ในหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านนอกตำบลการะเกด อำเภอเข็ญใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช”. สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

(๓) บทสัมภาษณ์:

สัมภาษณ์ จรินยา แสงผล, ปลัดเทศบาลตำบลศรีรัตน, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ ชรินทร์วัชร มรรคสันต์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีรัตน, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ ธาณินทร์ ฤทธิเดช, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีรัตน, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ รัตนา วงศ์บา, ประธานสภาเทศบาลตำบลศรีรัตน, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ สัมฤทธิ์ นิลเพชร, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๕, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ สุพรรณ ห่อทรัพย์, ตัวแทนประชาชน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ สุรพงษ์ ศรีลามล, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลศรีรัตน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์ อธิคม เตชะทรัพย์ศิริ, นิติกร รักษาการแทน หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

(๔) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๙. [ออนไลน์]. หน้า ๓ .
 แหล่งที่มา : <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>
 [๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖].

เทศบาลตำบลศรีรัตน.ประวัติเทศบาล. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.srirattana.go.th/index.php?op=staticcontent&id=7471> [๙ ก.ย. ๒๕๕๖].

บรรณานุกรม (ต่อ)

๒. ภาษาอังกฤษ:

Arthur Dunham. “The Outlook for Community Development” in The Social Welfare Ewert, D.Merill, Adult education and international development, In Sharan B.Merriam and Phyllis M. Cunninham (Eds.). Handbook of adult and continuing education. San Francisco : Jossey-Bass, 1991.

Hamm. Bem & Mundurang K.. Sustainable development and the future of cities. London : Intermediate technology publication, 1998.

Taro Yamane. **Statistics : An Introductory Analysis. Third edition.** Newyork : Harper and Row Publication, 1973.

UN. **Development of Economic and Social Affair. Community Development and Related Service.** New York : United Nation Republication, 1960.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร., โทรสาร ๐ - ๒๔๓๔ - ๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)
 ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๑๙ วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

นมัสการ อาจารย์ พระมหาสม กลยาโณ,ดร.

ด้วย พระมหานเรศ ฉายา โสภิตตโก รหัสประจำตัวนิสิต ๕๖๐๑๔๐๕๓๕๕ นิสิตปริญญาโท
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ
 จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนา
 พระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
 วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๐๓๐๖/๒๕/๖๖

พ.ศ. ๒๕๕๗

พระครูฐานันท์เกษียรศักดิ์ กิตฺติปัญโญ,ดร.
๕/๗.๕/ ๕๗

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๒๔๓๔ - ๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๑๙

วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

ด้วย พระมหานเรศ ฉายา โสภิตตโก รหสประจำตวันสิต ๕๖๐๑๔๐๕๓๕๕ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการสุตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ตรงแล้ว
เกษมศักดิ์ ทองอินทร์
๑๕ พ.ค. ๒๕๕๗

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๒๔๓๔ - ๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๑๙

วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ยุพธนา ปรานีต

ด้วย พระมหานเรศ ฉายา โสภิตติโก รหสประจำตัวนิสิต ๕๖๐๑๔๐๕๓๕๕ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ตรวจแล้ว

๑๓ พ.ค. ๕๗

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอนิวยอร์ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๓๓๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๑, ๒๑๓๘

២៤ ឆ្នាំ ២៥៥៧

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์
เรียน อาจารย์ ดร.นันทา จันทร์แก้ว รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาชายแดนภาคใต้
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานเรศ ฉายา โฆสกิตติโก รหัสประจำตัวนิสิต ๕๖๐๑๔๐๕๓๕๕ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรี
รัตน จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้
โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

Two Drums

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุยะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

สำนักงานหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
โทร./โทรสาร ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐

[illegible]

ภาคผนวก ข.

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับ
เรื่อง การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ
อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC	แปลผล
	ผู้ทรงคุณวุฒิ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕		
ข้อ ๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๒	๑	๑	๑	๑	๐	๐.๘๐	ใช้ได้
ข้อ ๓	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๔	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๕	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๖	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๗	๑	๑	-๑	๑	๑	๐.๖๐	ใช้ได้
ข้อ ๘	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๙	๑	๑	๐	๑	๑	๐.๘๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๐	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๑	-๑	๑	๑	๑	๑	๐.๖๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๒	๑	๑	๐	๑	๑	๐.๘๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๓	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๔	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๕	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๖	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๗	๑	๑	๐	๑	๑	๐.๘๐	ใช้ได้

ឆ្នាំ ១៨	១	១	១	១	១	១.០០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ១៩	១	១	១	១	១	១.០០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ២០	១	១	១	១	១	១.០០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ២១	១	១	១	១	០	០.៨០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ២២	១	១	១	១	១	១.០០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ២៣	១	១	១	១	១	១.០០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ២៤	១	១	១	១	០	០.៨០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ២៥	១	១	-១	១	១	០.៦០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ២៦	១	១	១	១	១	១.០០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ២៧	១	១	១	១	១	១.០០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ២៨	១	១	-១	១	១	០.៦០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ២៩	១	១	១	១	១	១.០០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ៣០	១	១	១	១	០	០.៨០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ៣១	១	១	-១	១	១	០.៦០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ៣២	១	១	១	១	-១	០.៦០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ៣៣	១	១	-១	១	១	០.៦០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ៣៤	១	១	០	១	១	០.៨០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ៣៥	១	១	១	១	១	១.០០	ប្រើបាន
ឆ្នាំ ៣៦	១	១	១	១	១	១.០០	ប្រើបាន

ภาคผนวก ค.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๖๙๙

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุมัติขอทราบข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

เรียน นายกเทศมนตรีเมืองบางบัวทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานเรศ ฉายา โสภิตติโก รทสประจำตวันนิต ๕๖๐๑๔๐๕๓๕๕ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรี
รัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพนักงาน เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของ
ท่าน จึงขออนุมัติขอทราบข้อมูลจากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและ
สนับสนุนข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

(นายประสงศ์ สุนทรธรรมรัตน์)
รองนายกเทศมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
นายกเทศมนตรีเมืองบางบัวทอง

ประสานงาน : พระมหานเรศ โสภิตติโก โทร. ๐๘๔-๙๓๐-๘๕๗๙

ภาคผนวก ง.

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Try out)

ผลการหาค่า Reliability
เรื่อง การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ
อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0
a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.			

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.875	36

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	127.93	194.547	.549	.869
a2	127.93	195.651	.412	.871
a3	127.93	193.926	.462	.870
a4	127.80	202.717	.124	.877
a5	128.43	194.185	.400	.871
a6	128.37	194.033	.492	.870
a7	128.27	189.168	.658	.866

a8	128.23	187.564	.734	.865
a9	128.53	192.740	.471	.870
a10	128.37	197.482	.282	.874
a11	127.97	196.309	.394	.872
a12	128.03	203.551	.115	.876
b1	128.23	185.633	.695	.865
b2	128.00	194.276	.602	.869
b3	128.20	194.648	.468	.870
b4	128.57	202.668	.170	.875
b5	128.57	194.737	.434	.871
b6	128.33	203.471	.064	.879
b7	128.60	194.455	.427	.871
b8	128.50	201.086	.177	.876
b9	128.70	194.493	.354	.873
b10	128.57	194.737	.380	.872
b11	128.50	193.776	.398	.871
b12	128.47	195.706	.358	.872
c1	128.03	202.033	.189	.875
c2	128.10	204.783	.055	.877
c3	127.83	195.109	.432	.871
c4	128.50	192.052	.602	.868
c5	128.60	194.938	.334	.873
c6	128.80	196.097	.297	.874
c7	128.43	198.806	.243	.875
c8	128.83	189.799	.554	.868
c9	128.47	203.706	.080	.877
c10	128.53	193.154	.392	.872
c11	128.43	192.185	.440	.871
c12	128.40	194.662	.400	.871

ภาคผนวก จ.
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

**เรื่อง การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน
จังหวัดศรีสะเกษ**

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิจัยการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

๒. แบบสอบถามนี้มี ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่

๑) ด้านสังคม จำนวน ๑๒ ข้อ

๒) ด้านเศรษฐกิจ จำนวน ๑๒ ข้อ

๓) ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑๒ ข้อ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิด (Open Questionnaire) เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

๓. แบบสอบถามฉบับนี้ จะใช้สำหรับเก็บข้อมูลตามทัศนะของท่าน โดยผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ

๔. กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ผู้ศึกษาจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับและนำเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อสถานภาพของท่านแต่อย่างใด จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสอบถามชุดนี้ให้ครบถ้วน

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

พระมหานคร โสภิตติโก (ฤทธิเดช)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง : โปรดกรอกเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความตามสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม (กรุณาตอบทุกข้อ)

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑.๑ เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๑.๒ อายุ

☐ ต่ำกว่า ๒๑ ปี

☐ ๒๑ - ๓๐ ปี

☐ ๓๑ - ๔๐ ปี

☐ ๔๑ ปี ขึ้นไป

๑.๓ ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษา

☐ อนุปริญญา

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

๑.๔ สถานภาพสมรส

☐ โสด

☐ สมรส

☐ หย่าร้าง/แยกกันอยู่

๑.๕ อาชีพ

☐ ข้าราชการ

☐ เกษตรกร

☐ นักศึกษา

☐ ประกอบธุรกิจส่วนตัว

๑.๖ รายได้ต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท

☐ ๔,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท

☐ ๕,๐๐๑-๖,๐๐๐ บาท

☐ ๖,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ
ของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมี
หลักเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

๕ มากที่สุด	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
๔ มาก	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
๓ ปานกลาง	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
๒ น้อย	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
๑ น้อยที่สุด	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาล ตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ	ระดับของความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
	๑ .พัฒนาด้านสังคม					
๑	มีการส่งเสริมประชาชนในชุมชนรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อชุมชนมากยิ่งขึ้น					
๒	มีการสนับสนุนให้เด็ก และเยาวชนได้รับการศึกษาตามกฎระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ					
๓	มีการบริการด้านสุขภาพอย่างพอเพียงและสะดวก					
๔	มีการส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินภายในชุมชน					
๕	มีการติดตามประเมินผลการพัฒนาชุมชน					
๖	มีการส่งเสริมให้มีแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีภายในชุมชน					
๗	มีการจัดการสาธารณูปโภคอย่างทั่วถึง					
๘	มีการปลูกฝังหลักคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาแก่ เด็ก เยาวชนภายในชุมชน					
๙	มีการกระตุ้นให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน					

ข้อ	การพัฒนาชุมชนเชิงพหุบูรณาการของเทศบาล ตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ	ระดับของความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑๐	มีการส่งเสริมการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์และการ ทำบุญในโอกาสต่าง ๆ					
๑๑	มีการป้องกันปราบปรามปัญหาเสพติดภายในชุมชน					
๑๒	มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี ต่อกัน					
	๒ .พัฒนาด้านเศรษฐกิจ					
๑๓	มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนได้มีอาชีพยั่งยืน ภายในชุมชน					
๑๔	มีการฝึกอบรมอาชีพใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับชุมชน					
๑๕	มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มอาชีพภายใน ชุมชน					
๑๖	มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านเศรษฐกิจชุมชนให้ ทราบอย่างทั่วถึง					
๑๗	มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้แก่คนใน ชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน					
๑๘	มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนดำเนินชีวิตตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียง					
๑๙	มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมี ความรู้ในการทำเกษตร การแปรรูปสินค้าทาง การเกษตร					
๒๐	มีการส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนให้มีแหล่ง จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน					
๒๑	มีการปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนมีความสามัคคี ไม่ให้เอา เปรียบซึ่งกันและกัน					
๒๒	มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประกอบอาชีพที่ สุจริต					

ข้อ	การพัฒนาชุมชนเชิงพหุบูรณาการของเทศบาล ตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ	ระดับของความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๒๓	มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันภายในชุมชน					
๒๔	มีการประชุมและรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเพื่อนำมาปรับปรุงต่อไป					
	๓. พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม					
๒๕	มีการทำความสะอาดชุมชน เช่น กวาดถนน เก็บขยะ เพื่อก่อให้เกิดความสะอาดเรียบร้อยสม่ำเสมอ เป็นต้น					
๒๖	มีการจัดกิจกรรมช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
๒๗	มีการแนะนำเพิ่มความรู้เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมในชุมชน					
๒๘	มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชน					
๒๙	มีการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในชุมชน					
๓๐	มีการจัดการระบบนิเวศภายในชุมชนให้ร่มรื่น น่าอยู่อาศัย					
๓๑	มีส่วนร่วมในการปรับปรุงทัศนียภาพในชุมชนให้ร่มรื่น น่าอยู่อาศัย					
๓๒	มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด					
๓๓	มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน					
๓๔	มีการบำบัดน้ำเสียและทางระบายน้ำที่ถูกสุขลักษณะ และมีการจัดการขยะมูลฝอย อย่างเหมาะสมและถูกวิธี					
๓๕	มีวางแผนพัฒนาร่วมกันในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน					

ข้อ	การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาล ตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ	ระดับของความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๓๖	มีการประชุมและรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับด้าน สิ่งแวดล้อมของประชาชนเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนา ต่อไป					

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาล
ตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

ด้านสังคม

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ด้านเศรษฐกิจ

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ด้านสิ่งแวดล้อม

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

เจริญพรขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้
พระมหานเรศ โฆสกิจติโก (ฤทธิเดช)

ภาคผนวก ฉ.

หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานเรศ ฉายา โสภิตติโก รัชสประจำตวันสิต ๕๖๐๑๔๐๕๓๕๕ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทาง
วิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

ผู้ประสานงาน: พระมหานเรศ โสภิตติโก โทร: ๐๘๔-๙๓๐-๘๕๗๙

(นายรัชชนันท์ อิศรเดช)
นายก อบจ. นนทบุรี

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุदारาม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตขอความเห็นชอบเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน นายธำนิษฐ์ ฤทธิเดช รองนายกเทศมนตรีตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานเรศ ฉายา โสภิตกิตติโก รหัสประจำตัวนิสิต ๕๖๐๑๔๐๕๓๕๕ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขออนุญาตขอความเห็นชอบจากท่าน เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชนันท์ อิศเรศ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุदारาม)

ผู้ประสานงาน: พระมหานเรศ โสภิตกิตติโก โทร: ๐๘๔-๙๓๐-๘๕๗๙

(นายธำนิษฐ์ ฤทธิเดช)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุตาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางสาวจรินยา แสงผล ปลัดเทศบาลตำบลศรีรัศมิ์ อำเภอสรีรัศมิ์ จังหวัดศรีสะเกษ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานเรศ ฉายา โสภิตติโก รัชสประจำตวันสิต ๕๖๐๑๔๐๕๓๕๕ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัศมิ์ อำเภอสรี
รัศมิ์ จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทาง
วิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุตาราม)

ผู้ประสานงาน: พระมหานเรศ โสภิตติโก โทร: ๐๘๔-๙๓๐-๘๕๗๙

(นางสาวจรินยา แสงผล)
ปลัดเทศบาลตำบลศรีรัศมิ์

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายอริคม เตชะทรัพย์ศิริ นิตกร รักษาการแทนหัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลศรีรัตนะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานเรศ ฉายา โสภิตตโก รัชสประจำตวันสิต ๕๖๐๑๔๐๕๓๕๕ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรี
รัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทาง
วิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

ผู้ประสานงาน: พระมหานเรศ โสภิตตโก โทร: ๐๘๔-๙๓๐-๘๕๗๙

๐๕๖ ๙
(นศอศล (นน-นพ))

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ตึก : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอมความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ประธานสภาเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานเรศ ฉายา โสภิตติโก รหัสประจำตัวนิติ ๕๖๐๑๔๐๕๓๕๕ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอมความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทาง
วิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชนันท์ อิศเรศ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

ผู้ประสานงาน: พระมหานเรศ โสภิตติโก โทร: ๐๘๔-๙๓๐-๘๕๗๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายสุรพงษ์ ศรีลมูล สมาชิกสภาเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานเรศ ฉายา โสภิตติโก รหัสประจำตัวนิสิต ๕๖๐๑๔๐๕๓๕๕ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทาง
วิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัชนันท์ อิศรเดช)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

ผู้ประสานงาน: พระมหานเรศ โสภิตติโก โทร: ๐๘๔-๙๓๐-๘๕๗๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุมัติขอรับข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายสมฤทธิ์ นิลเพชร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๕ ตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานเรศ ฉายา โสภิตตโก รัชสประจำตวันสิต ๕๖๐๑๔๐๕๓๕๕ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขออนุมัติขอรับข้อมูลจากท่าน
เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทาง
วิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตขอความเห็นชอบเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน นายสุพรรณ ห่อทรัพย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานเรศ ฉายา โสภิตตโก รัชสประจำตวันินิต ๕๖๐๑๔๐๕๓๕๕ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอสรี
รัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขออนุญาตจากท่าน
เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทาง
วิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชนันท์ อีเดช)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

สุพรรณ ห่อทรัพย์
(นายสุพรรณ ห่อทรัพย์)

ภาคผนวก ช.
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
ประกอบการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เรื่อง : การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน
 จังหวัดศรีสะเกษ

แบบสัมภาษณ์นี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาข้อมูล การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์นี้จะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ซึ่งจะไม่มีผลเสียต่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ทั้งในหน้าที่และการปฏิบัติงานแต่อย่างใด

คำแนะนำ : แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยประเด็นการสัมภาษณ์จำนวน ๒ ตอน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

สัมภาษณ์
 ผู้สัมภาษณ์ ผู้วิจัย
 บันทึกข้อมูล ผู้วิจัย (จดบันทึก, บันทึกเสียง)
 วันสัมภาษณ์
 เวลาสัมภาษณ์
 สถานที่

ตอนที่ ๒

๑. ท่านคิดว่าเทศบาลตำบลของท่านมีการพัฒนาชุมชนด้านสังคมได้อย่างไร
๒. ท่านคิดว่าเทศบาลตำบลของท่านมีการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจได้อย่างไร
๓. ท่านคิดว่าเทศบาลตำบลของท่านมีการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร

๔. เทศบาลตำบลของท่านได้นำหลักสาราณียธรรม ๖ (เมตตาทายกรรม ตั้งเมตตาทายกรรม คือ ช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ, เมตตาจาริกรรม ตั้งเมตตาจาริกรรม คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์, เมตตาฆาณกรรม ตั้งเมตตาฆาณกรรม คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน, สาราณโภคิ ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน, สีลสามัญญตา มีศีลบริสุทธิ์เสมอกัน คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม, ทิฐุสามัญญตา มีทิฐิงามเสมอกัน คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน) มาใช้ในการพัฒนาชุมชนอย่างไร

๕. หลักสาราณียธรรม ๖ ข้อใดที่มีลักษณะเด่นในการพัฒนาชุมชน เพราะเหตุไร

ลงชื่อ..... (ผู้ให้สัมภาษณ์)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ฉายา นาสกุล	: พระมหานเรศ โฆสภิตติโก (ฤทธิเดช)
วัน/เดือน/ปีเกิด	: วันที่ ๒๐ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๓๐
สถานที่เกิด	: ๒๒๙ หมู่ ๑๕ บ้านสำโรงระวี ตำบลศรีแก้ว อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ
การศึกษา	: เปรียญธรรม ๔ ประโยค พุทธศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์ วิชาเอกการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อุปสมบท	: เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ณ วัดสำโรงระวี ตำบลศรีแก้ว อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ๓๓๒๔๐
ประสบการณ์ทำงาน	: เลขานุการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดละหาร ผู้ช่วยเลขานุการสำนักศาสนศึกษาวัดละหาร ครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
เข้าศึกษา	: เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๖
สำเร็จการศึกษา	: เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๘
ที่อยู่ปัจจุบัน	: วัดละหาร ตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๑๐